

Négyzetű kerek erdő Pedagógiai Program

Pécel Város Óvodái

Négyzetű kerek erdő

Pedagógiai Program

Pécel Város Óvodái
Négyszögletű Kerek Erdő
Helyi Pedagógiai Programja

*„a gyermekkorban hallott történetek együtt növekszenek velünk:
virágot hoznak, kiteljesednek, gyümölcsöt érlelnek. Semmi más nem
kell hozzá, csak meg kell őrizni őket.”*

Lázár Ervin: Az élet titkai

Készítette:
a nevelőtestület javaslatai alapján

Bozsik Julianna
igazgató
2024. május 23.

AZ INTÉZMÉNY ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Az intézmény neve:	Pécel Város Óvodái
OM azonosítója:	201153
Székhelye:	2119 Pécel, Petőfi u. 1/b
Székhely óvoda:	Pécel Város Óvodái
	Címe: 2119 Pécel, Petőfi u.1/b
	Optimális férőhelyszám: 175 fő (100%)
	Maximális férőhelyszám: 210 fő (120%)
Tagintézményei:	Pécel Város Óvodáinak Szivárvány Tagóvodája
	Címe: 2119 Pécel, Szent Imre krt. 13.
	Optimális férőhelyszám: 98 fő (100%)
	Maximális férőhelyszám: 118 fő (120%)
	Pécel Város Óvodáinak Gesztenyés Tagóvodája
	Címe: 2119 Pécel, Isaszegi út 3
	Optimális férőhelyszám: 91 fő (100%)
	Maximális férőhelyszám: 109 fő (120%)
Óvodai csoportok száma összesen:	17
Típusa:	Óvoda
Alapító Okirat kelte:	2023.12.06.
Alapító Okirat száma:	Ö/186-14/2023.
Törzskönyvi nyilvántartási száma:	651910

Az intézmény alaptevékenysége az Alapító Okirat értelmében

A jogszabályban meghatározott életkortól – mely a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó neveléshez szükséges, teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében zajlik, az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig.

A szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a köznevelési intézmény ellátja - a többi gyermekkel együtt integráltan nevelhető- enyhe testi (mozgásszervi), érzékszervi (gyengén látó, nagyothalló), értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrumzavarral küzdő, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű gyermekeket. Továbbá beszédfejlesztés, beszédjavítás, nyelvi kommunikációs zavarok javítása a logopédiai foglalkozásokon, valamint diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia prevenciója.

A köznevelési intézmény biztosítja- a jogszabályban rögzített feltételek megléte esetén – az integrációs pedagógiai rendszer óvodai fejlesztő programját, valamint a tehetséggondozást.

A költségvetési szerv illetékessége, működési területe: Pécel város közigazgatási területe

Gazdálkodással összefüggő jogosítványok: Önálló gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv, pénzügyi-gazdálkodási feladatait a Péceli Polgármesteri Hivatal látja el.

Alapítás éve:	2007. augusztus 1.
A költségvetési szerv alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv:	Pécel Város Önkormányzata Címe: 2119 Pécel, Kossuth tér 1.
Irányító és felügyeleti szerve:	Pécel Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Címe: 2119 Pécel, Kossuth tér 1.
Fenntartó és működtető szerve:	Pécel Város Önkormányzata Címe: 2119 Pécel, Kossuth tér 1.

A helyi Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- ✓ A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény
- ✓ A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- ✓ Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- ✓ A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- ✓ -1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- ✓ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Tartalom

Bevezető.....	10
Intézményünk bemutatása.....	10
Szakmai munkánk eredményének bemutatása	10
Helyi Pedagógiai Programunk módosításának indokai	12
Négyszögletű Kerek Erdő.....	13
Küldetés nyilatkozat	17
Helyzetelemzés.....	18
Az intézmény szociokulturális környezete	18
Óvodai nevelés alapelvei, célja.....	24
Gyermekkép	28
Óvodakép	28
Pedagóguskép	30
Az óvodai nevelés általános feladatai, az óvodapedagógus feladatai	31
Az egészséges életmód alakítása.....	31
A fejlesztés célja.....	31
A fejlesztés feladata:	32
A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése	33
Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása	33
Egészség fejlesztés és egészség nevelés.....	34
A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.....	34
A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.....	35
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	35
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	37
A fejlesztés célja.....	37
A fejlesztés feladatai	37
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	39
Óvodapedagógus feladatai:	40
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	41
A fejlesztés célja.....	41
A fejlesztés feladata.....	41
A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	42

Óvodapedagógus feladatai:	43
A nevelés keretei, a tevékenységek rendszere, a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	44
Játék.....	44
A játék célja.....	44
A játék feltételei:	44
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	49
Az óvodapedagógus feladata	49
Verselés, mesélés	50
A tevékenység célja:.....	50
A tevékenység feladatai:.....	50
A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	52
Az óvodapedagógus feladatai.....	52
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	53
A tevékenység célja.....	53
A tevékenység feladatai.....	53
A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	56
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	57
A tevékenység célja:.....	57
A tevékenység feladatai:.....	57
Óvodapedagógus feladatai.....	59
Mozgás	59
A tevékenység célja.....	59
A tevékenység feladatai:.....	59
A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	61
Az óvodapedagógus feladatai.....	62
A külső világ tevékeny megismerése.....	62
A tevékenység célja:.....	62
A tevékenység feladatai:.....	62
Az óvodapedagógus feladatai.....	64
Munka jellegű tevékenységek.....	65
A tevékenység célja.....	65
A tevékenység feladatai:.....	65
Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	66
Óvodapedagógus feladatai.....	67

A tevékenységben megvalósuló tanulás	67
A tevékenység célja:.....	67
A tevékenység feladata:.....	67
A fejlődés várható szintje óvodáskor végére.....	68
Az óvodapedagógus feladata a tanulás irányítása során.....	68
Az óvodai élet megszervezésének elvei	69
Csoportszervezés.....	69
A programunk tevékenységi formái, időbeosztás és szervezés jellemzői:.....	69
Hetirend.....	72
Nevelőmunka tervezése, dokumentációs rendszer	74
Csoportnapló.....	75
BEVEZETŐ	77
A kiegészítő ÓVODAI PROGRAM CÉLJA, ALAPELVEI, ÉRTÉKEI	77
A program célja	77
A program általános feladata	77
Speciális feladatok.....	78
Életrend	78
Óvodakép	79
Gyermekekép	79
Pedagóguskép	79
Nagy idő kereke.....	80
A játék tartalma.....	92
Mozgás és néphagyományteremtés	93
Esz­tétikum és a néphagyományteremtés	93
Verselés, mesélés és néphagyományteremtés	94
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc és a néphagyományteremtés.....	94
Rajzolás, mintázás, kézi munka	95
A külső világ tevékeny megismerése és a néphagyományteremtés.....	96
Hagyományteremtő szemléletű tervezés	97
ÖSSZEGZÉS.....	97
A gyermekek megfigyelésének, fejlődésének nyomon követése, dokumentációs rendszere.....	98
Ünnepek, hagyományok és jeles napok intézményünkben	99
Az óvoda kapcsolatai	105
Intézményen belüli kapcsolattartás	105

Óvoda – Óvoda.....	105
Óvoda – Bölcsőde	105
Intézményen kívüli kapcsolattartás.....	105
Óvoda és család.....	106
Óvoda – Szülői Szervezet.....	106
Egészségügyi intézmények dolgozói.....	106
Egyesített Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel.....	107
Szociális és Gyámügyi Iroda valamint a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat.....	107
Alapfokú Művészeti Iskola, Művelődési Ház, Könyvtár, uszoda	107
Az iskolával való együttműködés lehetőségei.....	107
Zeneiskolával való együttműködés lehetőségei	107
Szemere Pál Művelődési Ház és Lázár Ervin Városi Könyvtárral való együttműködés lehetőségei	107
Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk.....	108
Gyermekvédelem.....	108
Célja.....	108
Feladata	108
Az intézményvezető feladata:.....	109
Óvodapedagógusok feladata:.....	110
Gyermekvédelmi felelős feladata:	110
Gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló tevékenységek, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	110
Az óvodai integráció	110
Az óvodai integrációs tevékenységünk célja:.....	110
Az óvodai integrációs tevékenység feladata:.....	111
Az óvodapedagógus feladata.....	111
Az integrációt elősegítő csoportalakítás	112
Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.....	112
A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.....	112
Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés	112
Nevelőtestület együttműködése.....	112
A fejlesztés megvalósulása.....	113
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése	114
Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	114

Egészségügyi problémákkal együtt élő gyermekek.....	118
Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek	120
a pedagógiai program bevétele.....	121
A nyilvánosság szabályozása	123
Felhasznált irodalom :	124
Legitimációs záradék	126

BEVEZETŐ

„a világban mindenkire rá van bízva valami. Valami nagyon fontos, amivel el kell jutni az Üveghegy elé. s aki az Üveghegy elé akar jutni, annak ismernie kell testvérét, anyját, nagypapját, tudnia kell, hogy az Üveghegy vára mindenki előtt nyitva áll, csak szeretet és tiszta szív kell hozzá.”

Lázár Ervin¹

INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA

Szakmai munkánk eredményének bemutatása

A Székhely Óvoda nevelőtestülete az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján a **Tevékenység Központú Óvodai Nevelési Program** szellemében és a TÁMOP 3.1.4-08/1-2008.-0027 kompetencia alapú óvodai programcsomag alapján alkotta meg saját helyi Pedagógiai Programját. Ez a program nevelés - és gyermekközpontú, amely a tevékenységek által a gyermeki személyiség komplex fejlesztését – a társadalmi gyakorlatra történő, „életre nevelést” tekinti fő feladatának.

Tekintettel arra, hogy a TÁMOP 3.1.4-08/1-2008.-0027 kompetencia alapú óvodai program fenntartásának időszaka lejárt, a nevelőtestület úgy döntött, hogy a továbbiakban nem viszi tovább ezt a programot. A nevelőtestület úgy tapasztalta, hogy a TÁMOP 3.1.4-08/1-2008.-0027 kompetencia alapú óvodai program tartalmi elemei kevésbé keltik fel az óvodás korosztály érdeklődését, és az itt dolgozó pedagógusok attitűdjével nem kompatibilis. Tapasztalataik szerint azonban az eddigi TÁMOP kiegészítő anyagból kiemelt néphagyományőrzéssel kapcsolatos projektjeik a szülők és a gyermekek részéről népszerűek voltak. Így fogalmazódott meg az az igény, hogy a néphagyományok éltetését beemelik a helyi Pedagógiai Programjukba. Munkájuk eredményeképpen a Tevékenység Központú Óvodai Nevelési Programot és a Néphagyományőrző helyi Pedagógiai Programot alapul véve – a nevelőtestület kompetenciáira, szakvizsgáira alapozva – alkották meg a **Néphagyomány Éltető Jeles Napok, Ünnepek helyi Pedagógiai Programot**.

A Gesztenyés Tagóvoda 1999 szeptemberétől érvényben lévő helyi sajátosságokra adaptált **Komplex Prevenációs Programja** kiegészítésre került a TÁMOP 3.1.4-08/1-2008-0027. számú kompetencia alapú programcsomaggal. A nevelőtestület a projekt előírásának megfelelően a folyamat-tanácsadó

---

¹ Lázár Ervin: Az élet titka (A Manógyár című kötet 2002-es bővített kiadásából)

jóváhagyásával, az addigi nevelőmunkájukat átértékelve, a bevezető év tapasztalatait figyelembe véve, 2010 júniusában módosította helyi Pedagógiai Programját.

A nevelőtestület összetételében történt változások, az átköltöztetés miatt bekövetkező megváltozott helyi sajátosságok, valamint az eszközhiány miatt az eddig érvényben lévő helyi Pedagógiai Programjuk módosításra szorult. A TÁMOP 3.1.4-08/1-2008-0027 **kompetencia alapú** programcsomag által ajánlott, helyi sajátosságokra átdolgozott és jó gyakorlatként bevált hagyományaik alapján készítették el **Kerekedő helyi Pedagógiai Programjukat**.

A **Szivárvány Tagóvoda** nevelőtestülete, 1999 szeptemberétől a személyi és tárgyi feltételeket, a szülők igényeit mérlegelve az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült választható programok közül Nagy Jenőné: **Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel** programot választotta és adaptálta helyi sajátosságaihoz, melynek alappillére kettős: az érzelmekre épít és a gyermek esztétikai tevékenységét, alkotó készségének fejlesztését hangsúlyozza.

2005-ben eredményes pályázati tevékenység folytán a HEFOP 3-1-2-P-2004-6-0019/1.0 projekt kapcsán Térségi Iskola és Óvodafejlesztő Központ – azaz TIOK intézmény lett. Ebben a minőségben feladatává vált a kompetencia alapú Óvodai programcsomag tesztelése, és a kompetenciaalapú nevelés – oktatás népszerűsítése, terjesztése. A két éves tesztelési időszakon túlmenően az 5 éves projektfenntartást a Kompetencia alapú óvodai programcsomag adaptációjával biztosította.

A 2008/2009-es nevelési évtől egy óvodai csoport részt vett a TÁMOP 3.1.4-08/1-2008-0027. projekt bevezetésében és 5 éves projektfenntartásban.

A projektfenntartási időszak lejártát követően megfogalmazódott a nevelőtestületben, hogy a 2016-2017-es nevelési évtől az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján Óvodai **nevelés a művészetek eszközeivel** program **jól bevált részeleleit vigyék tovább. A program beválásának vizsgálata során további módosításokra került sor. Így született meg a Szivárványos Mesehíd gyermekek önkifejezését támogató program.**

A három intézmény dolgozói az összevonás előtt elért szakmai sikereikre, eredményeikre mindig is büszkék voltak, és **törekedtek arra, hogy városunkban az óvodaválasztáskor minél változatosabb és színesebb lehetőséget kínáljanak az itt lakóknak.** Lehetőség (férőhely) szerint továbbra is támogatjuk a szülők azon törekvését, hogy a családi nevelésükkel leginkább harmonizáló intézményünkben kezdhesse meg gyermekük a szocializációs folyamat első lépéseit.

A TÁMOP 3.1.4-08/1-2008-0027. számú projekt előírásának megfelelően a bevezető év végén a tapasztalatok, továbbképzések alapján, folyamat-tanácsadó és mentor bevonásával elkészült Pécel Város Óvodáinak programja, melynek függelékét képezték az 1999-től - a fenntartó által is elfogadott - óvodánként működtetett helyi Pedagógiai Programok.

A fenntartó elvárása, a törvényi előírások, a helyi sajátosságokban történő változások hatására úgy tűnik, mára ért be az a folyamat, melyben az itt dolgozók igénye és a fenntartói elvárás találkozott egymással, így a pályázat fenntartási időszakának végén elkezdhattük külső szakember, szaktanácsadó bevonásával szervezetünk átalakítását, szakmai munkánk újra gondolását. Helyi Pedagógiai Programunkat felülvizsgáltuk és aktualizáltuk, kiegészítettük a változásoknak megfelelően.

Helyi Pedagógiai Programunk módosításának indokai

Nevelőmunkánkat jellemző célokkal, feladatokkal ma is azonosulni tudunk, ezért a korábban megfogalmazott tartalmat, melyeket a változások nem érintettek megerősítjük.

A Pedagógiai program módosítását a törvényi változások és az eddigi gyakorlati tapasztalataink teszik indokolttá.

NÉGYSZÖGLETŰ KERÉK ERDŐ

Helyi Pedagógiai Programunk elkészítésekor Pécel Város Óvodái **három óvodájának eddigi nevelési gyakorlatát foglaltuk rendszerbe, melyet összhangba hoztunk az Alapprogramban megfogalmazottakkal, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvével, valamint a köznevelési törvény módosításaival.** Figyelembe vettük óvodánk **Alapító Okiratát, a Gyermekek Jogairól szóló Egyezményben lefektetett jogokat, a Gyermekvédelemről szóló törvényi változásokat, valamint a fenntartónk által hozott rendeleteket, belső szabályzatainkat.**

A tagintézmények egyéni arculatának megőrzését a helyi sajátosságokra adaptált, eddig is használt programok jól bevált gyakorlatainak megőrzésével kívánjuk biztosítani. **Közös programunkban** megjelenítjük az **óvodáink közötti azonosságokat, a helyi kiegészítő programokban pedig a fellelhető és felvállalt különbségeket:** mind a célokban, feladatokban, mind pedig a feladatok megvalósításához alkalmazott módszerekben. Ezek alapján kerültek részletes tartalmi kidolgozásra és bevezetésre a kiegészítő programok:

Székhely Óvoda: Nagy Idő Kereke Program

– néphagyomány éltető -

Szivárvány Óvoda: Szivárványos Mesehíd Program

– a gyermekek önkifejezését támogató –

Gesztenyész Óvoda: Kerekedő Program

- kompetencia alapú programcsomag alapján a négy őselemre építkező –

A továbbiakban ezeket a színeket használjuk a kiegészítő programelemek megjelenítésére.

A PVO „Négyszögletű kerek erdő” óvodai helyi Pedagógiai Program az Óvodai nevelés országos alapprogramja és más törvényi szabályozók alapján a Székhely Óvoda, a Gesztenyés Tagóvoda, valamint a Szivárvány Tagóvoda helyi Kiegészítő Programjaival kiegészülve a nevelőtestület konstruktív, közös munkájával készült el.

Helyi Pedagógiai Programunk olyan egységes és általános alapelveket, célokat, feladatokat rögzít, melyek alkalmazása mindhárom óvoda teljes munkatársi közösségére vonatkozik

E program képezi a közös alapot, melyhez a helyi Kiegészítő Programok- **Székhely (Nyitnikék), Szivárvány, Gesztenyés** – adnak teret az óvodák eddigi hagyományainak, sajátosságainak, szokásainak, egyéni arculatának megjelenítésére, tiszteletben tartva az egyes intézmények szakmai önállóságát és az óvodapedagógusok módszertani szabadságát, a mindenkorai törvényi szabályozás keretei között.

Programunk névválasztása utal a jövőbeli céljainkra is:

A **Négyszögletű Kerek Erdő Program** elnevezést a városunkban élt és alkotott Lázár Ervin Négyszögletű Kerek Erdő meseregénye ihlette.

Célunk, hogy egyesített intézményként, közös pedagógiai értékeinket alapul véve működjünk együtt úgy, hogy minden tagintézmény megőrizze sajátos arculatát. Mindhárom óvodában az évek alatt kialakult hagyományok, ünnepek vannak. Ezek az alkalmak kiváló lehetőséget teremtenek a tagintézmények közötti kapcsolat elmélyítésére.

Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségeikben, mint belső tartalmukban.

Törekszünk az élő szakmai kapcsolatrendszer kialakítására és működtetésére az intézményegységen belül.

Az óvodák sajátos arculatának megőrzésére való törekvés találkozik az egyes tagintézményekben járó családok igényeivel is, miszerint a városban működő óvodák Helyi Pedagógiai Programjai minél változatosabb és színesebb lehetőséget kínálnak az itt lakóknak.

„A néphagyomány nem a hamu imádása, hanem a tűz továbbadása.”

(Morus Tamás)²

A székhely óvoda nevelőtestülete elhivatottságot érez a hagyományok őrzésére, ápolására, átörökítésére, ezért úgy döntöttünk, hogy a meglévő Tevékenység Központú Óvodai Nevelési Programot - a nevelőtestület kompetenciáira, szakvizsgáira alapozva – az óvodai nevelés országos alapprogramját gerincként felhasználva, **a galgamenti szokásokat és hagyományokat alapul véve, az óvodánk sajátosságaihoz igazodó néphagyományéltető programot** hoz létre. A **NAGY IDŐ KERKEKE helyi Kiegészítő Program** név választásával utalni kíván az évek múlására, de az évszakokkal visszatérő hagyományok megnyugtató eligazodására: **FOROG A NAGY IDŐ KERKEKE** Hagyomány alatt a közösségek épülését segítő tudást, szokásokat értjük. Hagyományaink többet is jelentenek, mint csak a múltból megmaradt szokásrendszert. Az új körülményeknek megfelelő új viselkedési szabályok, szokások, hagyományok jelennek meg. A hagyományok ápolásához idő és egymás felé fordulás szükséges. A hagyományok az adott társadalom értékrendjét, világszemléletét tükrözik. A családi hagyományok generációkon átívelő, tudatosan ápolott, fenntartott szokások, amelyek tükrözik a család érték- és normarendszerét.³ Tevékenységeinkbe beépítjük a népi kultúra azon elemeit, amelyek igazodnak a gyermekek életkori fejlődési sajátosságaihoz, gazdagítják mindennapi életüket.

A Szivárvány Tagóvoda Szivárványos Mesehíd Programja a gyermekek önkifejezését támogatja, az érzelmeire épít és a gyermek esztétikai tevékenységét, alkotó készségének fejlesztését hangsúlyozza. A "Szivárvány" tagóvodánk nevét hordozza, ahol a vidám, szeretetteljes környezet biztosításával, valamint az óvodapedagógusok sokoldalúságával teremtjük meg az alkotás lehetőségét, támogatva ezzel a gyermekek önkifejezését. Óvodánkban központi szerepet játszik a mese, mint az önkifejezés eszköze, és annak gyógyító ereje, melynek feldolgozása során a gyermek érzelm- és fantáziavilága gazdagodik, a gyermekben keletkező feszültségek a mese elaborációja kapcsán csökkennek. A mesélés során bábbal, dramatizálással, drámajátékkal járulunk hozzá kreativitásuk fejlesztéséhez. A "Mesehíd" kifejezéssel arra utalunk, hogy a mindennap ismétlődő mesehallgatás híd a gyermeki lélekhez, ami az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A gyermekek önkifejezését támogató nevelést tudatosan érvényesítjük a mindennapi tevékenységekben, a személyiségformálásában és az önálló gondolkodás kialakításában. Óvodai tevékenységeink során építünk az esztétikai élmény sokoldalú hatására. Munkánk során felhasználjuk a vers, mese, a dramatikus játékokat, az ének,

---

²

³ Pivókné Gajdár Klára

zene, énekes játék tánc, zenehallgatás, a rajzolás, festés, mintázás, a kézimunka léleknevesítő erejét.

A Gesztenyés Tagóvoda programjának **KEREKEDŐ** névválasztásával utalni szeretnénk arra, hogy a **környezeti változásokat és a partneri igényeket is figyelembe vevő, a gyermeket központba állító** eddigi jó gyakorlatunkat kívánjuk a továbbiakban is folytatni. A TÁMOP 3.1.4-08/1-2008-0027 pályázat fenntartási időszakának végén az **eddigi tapasztalatok, szakmai munkánk**, az általunk nyújtott szolgáltatást igénybe vevő **szülők és gyermekek visszajelzései egy kerek egészé álltak össze.** Helyi **Kiegészítő Programunkat nem gondoljuk befejezettnek**, hanem egy **biztos alapokon álló, KEREKEDŐ, ötletekkel és megújuló szakmai tudással folyamatosan bővülő rendszerként értelmezhetőnek tekintjük.** A kompetencia alapú programcsomagot az eltelt időszak alatt átdolgoztuk. A négy őselemre – Levegő, Tűz, Víz, Föld – épített moduláris rendszert meghagytuk, a témaköröket a négy évszak ünnepköreivel, jeles napjaival, az óvodánkban élő hagyományokkal bővítettük.

KÜLDETÉS NYILATKOZAT

Nevelőtestületünk a **szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem-gazdag óvodai élet** megteremtésére törekszik, amelyben a gyermekek **alkotóvágya kiteljesülhet**.

Élményekben gazdag óvodai élet biztosítására törekszünk.

Gyermekeink legfontosabb tevékenységét, a **játékot** tiszteletben tartjuk.

Személyiségfejlesztés folyamatában arra törekszünk, hogy független, önállóan gondolkodó, problémamegoldó, önmagát ellátni képes, kreatív, segítőkész, toleráns gyermekeket neveljünk.

Önkifejezési törekvésüknek tág teret biztosítunk.

Gazdagítjuk ismereteiket a néphagyományokhoz tartozó népköltészeti alkotásokkal (népi rigmusok, mondókák, népi gyermekjátékok, dalosjátékok, népmesék).

Lehetőséget adunk, hogy minél változatosabb tevékenységekben gyűjtsenek tapasztalatokat.

Együttműködő szemléletre törekszünk, és elsődleges partnerként a családot jelöljük meg.

Tapasztalatok gyűjtésének tárházát kívánjuk felkínálni az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetükről úgy, hogy közben éljék át önmaguk környezetre gyakorolt hatását.

Ünnepekhez tartozó szokások gyakorlásával az egy közösséghez való tartozás élményét erősítjük.

Különbözőségük tiszteletben tartását hangsúlyozzuk.

Eszztétikai élmény nyújtására törekszünk.

Ránk bízott gyermekeket úgy fogadjuk el „amint van, és nem, mint lennie kell”.

Egyénileg és életkoronként változó fejlődési ütemüket nevelőmunkánk során messzemenően figyelembe kívánjuk venni.

Külső kényszerektől mentes környezet megteremtésére törekszünk.

Eredményesség szempontjából nélkülözhetetlennek tartjuk múltunk ismeretét, melybe beletartoznak a néphagyományok és népszokások is.

Rendszeres mozgással biztosítjuk a gyermekek egészségvédelmét.

Döntéseinket a gyermekközpontú szemlélet előtérbe helyezésével igyekszünk meghozni.

Őrizzük a ránk hagyományozott értékeket.

HELYZETELEMZÉS

Az intézmény szociokulturális környezete

Természeti környezete

Városunk agglomerációs település, Budapest XVII. kerületének közvetlen szomszédságában, valamint a gödöllői dombság közelében található. Ezek a körülmények nagyszerű nevelési lehetőséget biztosítanak a kirándulások, séták, kulturális értékek felfedeztetését célzó tevékenységek megszervezésében. Mindhárom óvoda közvetlen környezetében található erdő, tó, patak. Könnyen megközelíthetők, így kiválóan alkalmasak a környező világ, a természet megismertetésére, valamint a mozgáslehetőségek bővítésére.

Társadalmi környezete

Nevelésünk tartalmát színesíti a kisvárosi települési formából adódó társadalmi környezet, valamint a családok szociális helyzete. Mindez megjelenik a tagóvodák nevelési gyakorlatában, amely az egyéni arculat kialakítása során is befolyásoló tényező.

Demográfiai szempontból tekintve városunkban a nagycsaládosok száma magas, jellemző a 3-4 gyermekes családmódel. A lélekszám az új lakóparkok létrejöttének köszönhetően folyamatosan nő. A családok társadalmi helyzetét tekintve a legfontosabb tényező annak szerkezete, a szülők iskolai végzettsége, nemzetisége, a családban élő gyermekek száma, valamint a családok életkörülményei és igényei.

Az óvodák területi elhelyezkedése

Intézményünk székhely óvodájának és 2 tagóvodájának területi elhelyezkedése nem optimális, mert egymástól nem messze, a városközponthoz közel találhatóak. Nagy lakóterületek (Keló lakópark, Csatári dűlő) közelében nincs óvoda. A gyermekek arányos elosztásával törekszünk a túlterheltség, illetve a kihasználatlanság megakadályozására. A város északi felén kizárólag a székhely óvoda található, míg a déli oldalon két önkormányzati, két egyházi fenntartású és egy magánóvoda van.

Férőhely és létszámadatok alakulása

Az óvodai férőhely szám **optimálisan (fő/2m²) 314 fő** lenne, azonban a férőhely igény nagyban meghaladja az aktuális férőhelyszámot. Éppen ezért Pécel Város Önkormányzatának Képviselő Testülete a 2011. évi CXC. törvény figyelembevételével, mely szerint - az óvodai csoportra megállapított maximális létszám a nevelési év indításánál a fenntartó engedélyével legfeljebb húsz százalékkal átléphető - **120 %-os** feltöltöttséggel üzemelteti az egyesített intézményt. Ennek értelmében a **szükségférőhelyek** száma - mely magába foglalja a Székhely Óvoda tornatermének óvodai csoporttá

történő átalakítását is – **118 fő.** (20% + a tornateremben működő 30 fős csoport). Az **Alapító Okiratban** engedélyezett maximális óvodai létszám **365 fő.**

Intézményünk megalakulása

Pécel Város Óvodái az önkormányzat által fenntartott, három óvoda és egy bölcsőde összevonásával 2007-ben kezdte el egyesített intézményként való működését.

A Székhely Óvoda a Vásártéren helyezkedik el, mely a 70-es évek végén, az akkor Nagyközség Tanácsának és lakóinak összefogásával épült. A körzet folyamatos bővülése szükségessé tette a négy csoportos épület bővítését, melynek következtében 2003 őszén már hat csoporttal kezdhette meg az intézmény a nevelési évet. A 2011-es nevelési évtől további egy csoporttal bővült az óvoda, melynek következtében a tornaterem megszüntetésre került. 2007 óta Pécel Város Óvodái székhelyeként működik.

A Gesztenyés Tagóvoda a Szent Imre körút elején, jól megközelíthető helyen, óriási gesztenyefák alatt meghúzódozó évszázados épületben, 1954-ben kezdte meg működését. 1998 őszétől az óvoda udvarán lévő gesztenyefákról kapta a GESZTENYÉS ÓVODA nevet. 2014 áprilisában az épület életveszélyessé vált, így átköltöztetésre került a volt Ráday Gimnázium dombon lévő épületébe. A volt gimnázium helyén az óvodán kívül még a város Lázár Ervin Könyvtára és Szemere Pál Művelődési Háza, valamint a Péceli Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat működik. A jelenlegi helyzetet a fenntartó átmenetinek tekinti az új óvoda épüléséig, ezért csak a legsürgetőbbé váló karbantartási munkákat végzik el.

A Szivárvány Tagóvoda 1967 óta üzemel, a Szent Imre körúton található régi családi ház falai között. Jelenlegi arculatát 1998-ban kapta, a felső szárny hozzáépítésével.

A folyamatosan emelkedő férőhely iránti igény szükségessé tette a 2008/09-es nevelési évtől egy kihelyezett csoport létrehozását, mely a Szemere Pál Általános Iskolában kapott helyet. A 2012/2013-as tanévtől az alapító okirat módosítását követően 5 csoportos óvoda lett. 2019-től Pécel Város Óvodáinak Szivárvány Tagóvodája.

Személyi feltételek

Az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon, mintakövetéssel tanul, így az az óvodában dolgozó szakemberek minden megnyilatkozása, beszéde modellértékű.

Óvodapedagógusainkra jellemző a szakmai önállóság, a szakmai tovább fejlődésre, tájékozottságra, az élethosszig tartó tanulásra való igény, a külső változásokra való nyitottság. Alapvető személyiségvonásuk a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteikben érezhető a hitelesség, a tapintat, az empátia és az egymás iránti tisztelet. Tudatosan kezelik az értékek sokféleségét. A magas

szintű szakmaiság érdekében a tevékenységek tervezésében képesek az együttműködésre, törekednek az életkori, az egyéni és a csoport sajátosságainak megfelelő módszerek alkalmazására. Tevékenységeik során tudatosan építenek a szervezeten belüli és kívüli kapcsolatokra. Nyitottak az új elméletek, módszerek, az új IKT eszközök pedagógiai alkalmazására. Folyamatosan vesznek részt a program alkalmazását segítő tanfolyamokon. A hétévente kötelező továbbképzési kötelezettségnek mindenki maradéktalanul eleget tesz.

A dajkák a gondozási teendőkön túlmenően aktívan részesei a pedagógiai munka közvetlen segítésének, részt vesznek a közösségi élet megszervezésében és az egészséges életmód szokásainak kialakításában, megszilárdításában.

A **pedagógiai asszisztensek** aktívan részesei a pedagógiai munka közvetlen segítésének. A tevékenységek megszervezésében az óvodapedagógus irányításával segítik a csoportban folyó munkát, szükség szerint a gyermekeknek egyéni segítséget nyújtanak. Segítik a gyerekek befogadásának zökkenőmentessé tételét. Aktívan részt vesznek a gyermekek gondozási teendőinek ellátásában

Az intézmény teljes feladatát 67 fő látja el: 35 fő óvodapedagógus, 18 fő dajka, 10 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő óvodapszichológus, 1 fő óvodatitkár, 2 fő karbantartó látja el. Az óvodában dolgozó szakemberek képzettsége a nemzeti köznevelési törvénynek teljes mértékben megfelel. Pedagógusaink főiskolai végzettséggel, dajkáink szakirányú dajkaképzővel, pedagógiai asszisztenseink munkakörüknek megfelelő képesítéssel rendelkeznek.

Óvodapszichológus felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező szakember. Feladata a szakszerű pszichológiai szűrővizsgálatok, előkészítő diagnosztikai vizsgálatok esetenkénti elvégzése, mentálhigiénés, preventív, közvetítő tevékenység végzése. Tevékenységét az igazgató közvetlen irányítása mellett végzi. Szaktudásával az óvoda nevelőmunkáját segíti, hatékonyságát növeli.

A pedagógiai munkát segítő alkalmazottak, mind a pedagógiai asszisztensek mind a dajkák, megfelelő hozzáértéssel rendelkeznek.

Két óvoda esetében 1-1 pedagógiai asszisztens idejének nagy részét az adminisztratív feladatok kötik le, a dajkák mindhárom óvodában takarítási feladatot is végeznek, ezért csak részben tudják ellátni a gyermekekkel kapcsolatos gondozási, nevelési feladatokat.

A Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő illetve Sajátos Nevelési Igényű gyermekek szakszerű ellátását a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei végzik. A logopédiai szűréseket és fejlesztéseket óvodánként 1-1 fő logopédus látja el.

Gyógypedagógus: gyerekhez kötötten, szakvéleményben előírt módon és óraszámában, eseti megbízással látja el a fejlesztő munkát, segíti a beiskolázáshoz szükséges fejlettségi szint elérését.

A karbantartói feladatokat 2 fő állandó alkalmazásában álló személy látja el, a szakmunkát igénylő karbantartási munkálatokról a városüzemeltetés gondoskodik.

Lehetőség szerint minden csoportban két szakképzett óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel, közvetlen segítők szakképzett dajkák, pedagógiai asszisztensek,

Tárgyi feltételek

Pécel Város Óvodái (PVÓ) három épületben, tizenhét óvodai csoportba szervezeten látja el a kisgyermek gondozásával és nevelésével kapcsolatos feladatokat.

A 3 tagóvodából csak egy épült eredetileg is óvodának / Székhely óvoda /. Az épületek állagmegóvása és a felújítási munkálatok végzése mindennapos problémánk, mivel anyagi lehetőségeink korlátozottak.

A csoportszobák alkalmasak a fejlesztésre, az étkezésre, az alvásra, pihenésre. A három intézmény közül sajnos csak a Szivárvány óvoda rendelkezik tornaszobával, melynek mérete nagyon kicsi, de berendezése megfelelő, melyet nagymértékben pályázat útján szerezték be. Az óvodaudvarok felújítása megtörtént. A gyermekek mozgásigényének kielégítésére tettük alkalmassá mindhárom óvoda játszóudvarait.

A fenntartó által biztosított költségvetési kerethez a szülői közösségek nagymértékben hozzájárulnak, elkötelezett szerepet vállalnak, gyermekeik környezetének fejlesztéséhez, a programok szervezéséhez.

A Székhely Óvoda az átépítés után hat csoportos óvoda lett. A kényszerűség és a forráshiány által, kikényszerített lehetőség a tornaszoba elvonása volt a fenntartó által, így lett a hetedik csoport.

Csoportszobák bruttó alapterülete 50m². Ezek befogadóképessége 25 fő/ csoport, de a jogalkotó által megengedett 120%-os feltöltési lehetőségre alapozva 30 fő/ csoport a létszám. A tornaterem „elvesztése” nagy érvágás az intézmény számára, hiszen a megemelt gyermeklétszám miatt a csoportszobákban megtartott testnevelés foglalkozások szinte lehetetlenné teszik a jó minőségű szakmai munkát. A tornaszoba megléte azonban kiváló lehetőséget biztosíthatna a foglalkozások levezetésére, a gyermekek mozgáskultúrájának, erőnlétének szakszerű fejlesztésére, valamint prevenció és integrációs fejlesztésekre.

Az emeleti részen található négy csoport:

- ✓ Méhecske csoport
  - ✓ Katica csoport
  - ✓ Maci csoport
  - ✓ Nyuszi csoport
- valamint

- ✓ Logopédia szoba
- ✓ Nevelői szoba

A földszinti részen három csoport kapott helyet:

- ✓ Mókus csoport
- ✓ Cica csoport
- ✓ Süni csoport (a tornateremben)

A program megvalósításához szükséges meglévő tárgyi feltételek:

- ✓ tűzrakóhely
- ✓ szőlőprés
- ✓ néptáncos szoknya
- ✓ jelmezek és dramatikus népi játékokhoz való eszközök
- ✓ dekorációs elemek

A Szivárvány Tagóvodában 5 csoportszoba van:

- ✓ Süni csoport: 50 m²
- ✓ Nyuszi csoport: 46 m²
- ✓ Maci csoport: 34 m²
- ✓ Katica csoport: 34 m²
- ✓ Cica csoport 27 + 23 m² (tornaszoba)

2 közös és 1 önálló gyerekmosdó

Közlekedő folyosón kialakított gyermeköltözők

Ezen kívül:

- ✓ 1 fejlesztő szoba
- ✓ 1 iroda
- ✓ 1 tálaló konyha
- ✓ 1 kazánház-öltöző (többfunkciós helység)
- ✓ 2 felnőtt mosdó

3 udvarrészből 1 osztatlan, melyet minden évben a kiscsoportosok használnak

- ✓ A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek, folyamatábrák segítik az ott betartandó szokások beidegződését, mutatják a cselekvések egymásutánosságát.
- ✓ A központi folyosón rendeztük be az **ovigalériát, ahol a környéken alkotó művészek alkotásait állítjuk ki.** A rövid felvételek megtekintése a gyermekek önismeretét, én-formálását, az élményközvetítést szolgálják.

A Gesztenyés Tagóvoda épülete nem óvodai célokra épült, így annak ellenére, hogy a fenntartó nagyon rövid idő alatt próbált megfelelő környezetet kialakítani az idejárom gyermekeknek (a tálaló konyhát, vizes blokkot újonnan alakította ki, kifestette az épületet), a dombon lévő épület a legkisebb mértékben sem ideális kisgyermek ellátására. Óvodánk egy vizes blokkal, közlekedő folyosón kialakított öltözőkkel, kisebb csoportszobákkal és nagyon kicsi udvarral rendelkezik.

A törzskönyv adatai szerint a beépített terület 148,3 négyzetméter, az alábbi épületi elosztással:

4 csoportszoba:

- ✓ Katica csoport: 37,4 m²
- ✓ Delfin csoport: 36,8 m²
- ✓ Panda csoport: 33,8 m²
- ✓ Teknős csoport: 25 m²
- ✓ Süni csoport 50 m² (szükség konténerben kerül elhelyezésre, de addig ideiglenes jelleggel a Székely Óvoda logopédia szobájában kerültek elhelyezésre.)

1 közös gyerekoszdó: 9 WC + 9 oszdó

2 felnótt oszdó

Közlekedő folyosón kialakított gyermeköltözók

2 fejlesztó szoba

1 iroda

1 tálaló konyha

1 közös udvar: méretben, (átláthatatlan)elosztásban, nem felel meg a törvény által meghatározott követelményeknek.

ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJA

Nevelőmunkánk során a néphagyományokra, helyi hagyományainkra, értékeinkre építünk. Programunk magába foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait azért, hogy a tradicionális értékeket megőrizze.

Nevelőmunkánk során **célunk**, hogy a hozzánk járó gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődését nyugodt, szeretetteljes légkörben, az együttműködő szemléletet követve segítsük, alapozva az életkori, az egyéni sajátosságokra és az eltérő fejlődési ütemre.

„A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.”⁴

- ✓ Kiemelkedően fontosnak tartjuk, hogy olyan **érzelmi biztonságot nyújtó környezetet** teremtsünk, **amelyben szeretjük, elfogadjuk a kisgyermekeket.**
- ✓ Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője, eredményeket csak közös szemlélettel, közös célok megfogalmazásával, szorosan együttműködve érhetünk el. Szakmai tudásunkat érvényre juttatva **kívánjuk kiegészíteni** a családi nevelést.
- ✓ Arra törekszünk, hogy minden gyermek önmagához képest, saját tempójában fejlődve képessé váljon az iskolai élet megkezdésére.
- ✓ Kiemelten kezeljük a gyermekek saját egészségükhöz, a természeti és társadalmi környezetükhöz való viszonyának pozitív alakítását.
- ✓ **Valljuk, hogy a gyermek érdeklődő, befogadni akaró, az önmegvalósítás szándékával rendelkező személy.**
- ✓ A gyermeki kíváncsiságára és megismerő funkcióira alapozva érzük el azt, hogy minél több szükséges tapasztalattal rendelkezzen.
- ✓ Amennyiben felkeltjük érdeklődését, és kihasználjuk életkori sajátosságait, jó esélyünk van rá, hogy mindent megtanuljon, amire szüksége lehet.

“A gyökerek persze nem látszanak, de tudod azok tartják a fát.”

(ismeretlen költő)

A Székhely Óvoda kiegészítő programjának célja:

Az óvodáskor végére a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatása mellett **olyan ismeretekben való jártassággal rendelkezzen, amely a népi kultúra maradandó értékeit magában foglalja.** Tapasztalatai legyenek a népi kismesterségekről, a jeles napokhoz, ünnepekhez tartozó népszokásokról, a népdalokról, mondókákról, a népi gyermekjátékokról, néptáncról.

Feladataink:

- ✓ A gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány ápolás által.
- ✓ A világ megismerése, a népi kultúra maradandó értékeinek átadása azok őrzése, éltetése a magyarságtudat formálása.
- ✓ A hagyományok iránti érdeklődés felkeltése és megalapozása a családok bevonásával.
- ✓ A velünk élő nemzetiségek alapkultúrájának megismerése.

Mindezt a néphagyományok éltetésével, a néphagyomány-ápolás gazdag eszköztárának felhasználásával kívánjuk elérni és ez megjelenik a nevelőtestület szellemiségében, attitűdjében, óvodaképben külső és belső környezetben. Kiemelt feladatunk, a pedagógusok néphagyományt éltető képzéseken való részvétele.

A Szivárvány Tagóvoda kiegészítő programjának célja, hogy az Adler-i elvet követő Bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve minden kapcsolatban az alábbi elveket alkalmazzuk:

A gyermeki érzelmek: A gyermek szerető biztonságra vágyik, szüksége van a feltétel nélküli szeretetre, mely örömet és boldogságot jelent számára. Hinnünk kell benne, hogy mi felnőttek képesek vagyunk arra, hogy a gyermek érzéseit megértsük és elfogadjuk.

A humor: Egy jól irányított tréfás kifejezés, egy jóízű nevetés üzenete félreérthetetlen, és pillanatok alatt oldani képes a feszültséget. A feloldó, együtt érző humort olyan jelenségek kísérik, mint a meleg tekintet, mosolyra húzódó száj, elfogadó testi odafordulás.

Parancsolás helyett kérdezzünk: A gyermeknek nyitott kérdéseket teszünk fel, amely gondolkodásra, megoldások keresésére készíti őt. Választási lehetőséget ajánlunk fel számára.

Szokások kialakítása: A biztonságérzet kialakulásának első és legfontosabb láncszeme a szokásrendszer megalapozása. Ahhoz, hogy az óvodába járó gyermek a környezetével együttműködjön, szokásokat,

szabályokat kell betartania, melyeket következetes óvodapedagógusi elvárással, gyakorlással alapozhatunk meg. Így fejlődhet egészségesen a gyermek alkalmazkodó képessége.

Gyermeki szabadság: A határok pontos megjelölése lényeges. A gyermeki kérdésekből, kíváncsiságokból kibomló vizsgálódások alkalmasak a motivált állapot fenntartásához. Ezek belső késztetésből fakadnak, és a gyermeki kíváncsiság kielégítésére olyan választ keresnek, ami a külső és belső határok egybeesését eredményezi.

Közösségi élet szabályai:

- ✓ A gyermek viselkedéskultúrája: A gyermeket úgy fejlesztjük, hogy viselkedésünk modellértékű legyen számára. Elsősorban nekünk kell példát mutatni a gyermek és a szülők felé is.
- ✓ Konfliktusok feldolgozása: A kisgyermeket meg kell tanítani arra, hogyan kezelje konfliktusait anélkül, hogy a megoldás sértené a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat. Adjunk alkalmat az eltérő vélemények ütköztetésére, vitára, egyezkedésre.
  - (Te is úgy gondolod? Biztos vagy benne? Te elhiszed? Szerinted is igaz? Szerinted sem jó?)
  - Minden kisgyermek tudja, hogy hozzánk bizalommal fordulhat konfliktushelyzetei megoldásához.
- ✓ Az agresszió kezelése: A megértő, elfogadó viselkedés képes segíteni abban, hogy egy kulturált megnyilvánulási formát öltjön, vagyis csillapítható állapotba kerüljön az agresszió.
- ✓ Bátorítás: Úgy erősítjük a gyermeki személyiséget, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermek nevelésekor örülünk a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- ✓ A gyermeki barátságok: A barátság nagy kincs, rokonszenven alapul, fokozatosan erősödik. Feladatunk, hogy támogassuk és formáljuk.
- ✓ A felnőtt-gyermek kommunikációja: Kommunikációnk legyen világos, egyértelmű, konstruktív. Kapcsolataink erősítését szolgálja, hogy a beszélő partnerünket megbecsüljük, megértjük, véleményét tiszteletben tartjuk. Magyarázatainkat a pozitív oldaláról közelítjük meg.

A Gesztenyés Tagóvoda nevelési céljai:

Boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, elevenen mozgó, önállóan kezdeményező kisgyermek nevelése.

Szeretnénk:

- ✓ segíteni a gyermekeknek eligazodni az őket körülvevő ingerdús környezetben

- ✓ elősegíteni, hogy minden körülmények között testileg és érzelmileg is biztonságban érezzék magukat
- ✓ hogy tudják és érezzék számon vannak tartva, fontos tagjai a közösségnek: figyelnek rájuk, törődnek velük
- ✓ hogy a hozzánk érkező gyermekek felszabadultan, magabiztosan, az őket körülvevő világra nyitottan, ismeretekkel és tapasztalatokkal gazdagodva hagyják el óvodátt.

GYERMEKKÉP

A gyermeket, mint **egyedi, megismételhetetlen, csak rá jellemző adottságokkal, készségekkel rendelkező** és különböző szociális háttérből érkező **személyiséget** értelmezzük. A hozzánk érkező gyermekek családi háttere igen különböző, akárcsak maguk a gyermekek, akik első nap belépnek szüleikkel együtt az intézményünkbe. **Tiszteletben tartjuk különbözőségüket, nem kívánjuk akarataikat megtörni. Életkori sajátosságukat figyelembe véve, egyéni fejlettségi szintjükhöz igazodva** törekszünk a **szabad játékon keresztül** segíteni szocializációjukat. Szeretnénk, ha munkánk során a **szülők támogatását és bizalmát kiérdemelve, a gyermek érdekeit szem előtt tartva, a családokkal együtt nevelve** érnénk el, hogy óvodáskor végére a hozzánk járó gyermekek **érdeklődő, a természettel harmóniában élő, a pillanatnyi érdekeiken átlépni tudó, önmaguk értékeivel tisztában lévő, magabiztos** személyiségekké érlelődjenek.

ÓVODAKÉP

Óvodánk továbbra is olyan nevelésre, fejlesztésre törekszik, ahol **külső kényszerektől mentes környezetben nevelődhetnek a hozzánk járó gyermekek.** Elsődleges feladatként jelöljük meg a **családias, szeretetteljes légkör** megteremtését, mely feltétele a felszabadult, önfeledt játéknak. Gondoskodni szeretnénk arról, hogy egyéni életkori sajátosságait figyelembe véve a **cselekvés, a megtapasztalás, a felfedezés által tudjanak tapasztalatokat gyűjteni** az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetükről úgy, hogy közben **éljék át önmaguk környezetre gyakorolt hatását.** Szeretnénk módot adni arra, hogy **gyakorolhassák a társadalmilag elvárt és törvényileg meghatározott viselkedési mintákat az óvodapedagógus segítő és támogató jelenléte mellett.**

Meggyőződésünk, hogy egy nép jövőjének szempontjából elengedhetetlen múltjának ismerete, és ebben fontos szerepet játszik a néphagyományok és népszokások megismerése is. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink minél többet tudjanak népünk értékeiből, megismerve, megszeretve ez által a magyar nép gazdag hagyományvilágát. Tevékenységeinkben az évszakok váltakozásához kapcsoljuk a jeles napokat, népszokásokat, és minden olyan foglalatosságot, melyek erősítik a szokások, hagyományok ismeretét, és őrzik kultúránk értékeit. Alapelvünk, hogy már kisgyermekkorban erősítsük gyermekeink magyarságtudatát, így a néphagyományok, szokások gyakorlása szoros kapcsolatban áll a neveléssel. Lényeges, hogy kialakuljon a gyermekekben a szülőföldhöz való kötődés és a haza iránti szeretet. A múlt értékeinek életben tartása érdekében a gyermekekkel a népszokásokon kívül megismertetünk: népdalokat, népmeséket, néptánc elemeket, mondókákat, népi játékokat, népi kismesterségeket. A népi kultúra minden területe értékhordozó, megőrzése és átadása közös feladat, amiben az intézményi nevelésnek nélkülözhetetlen szerepe van.

Kiindulási pontunk, hogy minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszhető.

Arra törekszünk, hogy:

- ✓ a gyermekek óvodai életének egészét áthassák az önkifejezést segítő tevékenységek.
- ✓ a felfedezés, a rácsodálkozás, a közvetlen megtapasztalás élményén keresztül vezetjük el a gyermeket a mese, vers, dramatikus játék, a zene, rajz, mintázás, kézimunka a népköltészet, népzene, néptánc világába.
- ✓ megismertessük a gyermekekkel a környezetünkben élő művészek alkotásait, támogassuk a tehetségek bemutatkozását.
- ✓

„A jó óvoda az, ahol nyugalom van, de nem csend és fegyelem. A jó óvoda az, ahol a legfőbb érték minden gyermek kíváncsisága, kezdeményezése, de főleg játéka, mint a nem tudatos tanulás folyamata. A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés, a megfigyelés a gyermeknek lehetőség, a felnőttnek kötelesség. A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl”

Húvös Éva⁵

Fontosnak tarjuk:

- ✓ A nyugalmat, kiszámíthatóságot, az egész napi játékhoz megfelelő időt biztosító **rugalmas napirendet.**
- ✓ A **megfelelő helyet az önfelelt, szabad játék kialakulásához:** állandó játszó sarkok, hogy egymást ne zavarják, legyen lehetőségük arra, hogy ötleteikhez, elképzeléseikhez maguk találják ki és építsék meg kuckóikat.
- ✓ Érthető és elfogadható, egymást tiszteletben tartó, együttélést segítő **szokás- és szabályrendszert.**
- ✓ A fejlődést, **egyéni képességek kibontakozását elősegítő,** a gyermeki tevékenységekhez nélkülözhetetlen **eszközöket** (igényesen válogatott játékok, a játéktevékenység során bármikor használható ábrázoló- és a munkaeszközök).
- ✓ Átgondolt, **tudatos, tervszerű, a gyermek ismereteire, tapasztalataira építő, új felfedezésekre ösztönző, élményeket biztosító tanulási helyzetek létrehozását.**
- ✓ A közösségé válást és mindennapokat színesítő **szokások és hagyományok kialakítását.**

---

⁵ Húvös Éva: Megkondult a harang az óvodában

PEDAGÓGUSKÉP

Valljuk, hogy a példa a leghatásosabb nevelőerő egyike. Ahhoz, hogy példaértékű modellt tudjunk nyújtani az idejárom gyermekeknek és azok családjának, fontos a pedagógus személyisége.

Pedagógusaink személyükben:

- ✓ belsőleg: nyugalmat, elfogadást, megértést, derűt sugározzanak,
- ✓ külsőleg: megjelenésükben is legyenek igényesek,
- ✓ szakmailag és emberileg: legyenek hitelesek.

Pedagógusainkat jellemezze:

- ✓ örömképesség,
- ✓ a „játszani tudás” képessége,
- ✓ humanizmus,
- ✓ pedagógiai optimizmus.

Pedagógusainkat - a nevelőtestület aktív tagjaiként is - jellemezze a Helyi Pedagógiai Programunkban közösen megfogalmazott és elfogadott elvek, célok, feladatok megvalósításában:

- ✓ együttműködés,
- ✓ szakmai tapasztalatok átadásának-befogadásának képessége,
- ✓ kezdeményező-készség,
- ✓ reflektivitás,
- ✓ pedagógiai módszerek megválasztásában tudatosság.⁶

Óvodapedagógusaink rendelkezzenek a jogszabályban rögzített kompetenciákkal:

- ✓ szakmai feladatai ellátásához szükséges szaktudományos, szaktárgyi tudással;
- ✓ legyen tervező és megvalósító munkája tudatos;
- ✓ folyamatosan frissítse az óvodás gyermekek személyiségfejlesztéséhez és tanulásuk támogatásához szükséges módszertani felkészültségét;
- ✓ segítse, fejlessze a gyermekcsoportok, közösségek alakulását;
- ✓ figyelje meg, értékelje és elemezze a pedagógiai folyamatokat és a gyermekek fejlődését;
- ✓ kommunikációja, szakmai együttműködése és problémamegoldása legyen példaértékű;
- ✓ szeresse hivatását;
- ✓ legyen elkötelezett, tegyen meg mindent a szakmai fejlődésért;

---

⁶ Pivókné Gajdár Klára

- ✓ rendelkezzen ismeretekkel az óvodában éltetett hagyományokról;
- ✓ ismerje a jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat;
- ✓ A gyerekek életkori sajátosságait szem előtt tartva, rendelkezzen népzene és népdal repertoárral, és legyen igénye annak folyamatos bővítésére. Legyen képes ezt a tudást élményszerűen bemutatni és átadni a gyerekeknek.
- ✓ Rendelkezzen ismeretekkel az óvodában éltetett hagyományokról,
- ✓ Ismerje a jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat
- ✓ Nyitott szemmel járjon, és szívesen vegyen részt az eredeti népszokásokat idéző tárgyak és régiségek gyűjtésében.
- ✓ Népviselet jellegű ruhát öltson ünnepek és jeles napok alkalmával.
- ✓ Vegyen részt a „Nagy idő kereke” ünnepeivel összefüggő hagyományos játékok megismertetésében, legyen képes a népi kismesterségekről szerzett tudást hitelesen átadni.
- ✓ Néprajzi ismereteit folyamatosan bővítse, teremtsen meg a hagyományőrző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit.
- ✓ A folyamatos napirendben és a tevékenységi tervbe ágyazottan tervezze és szervezze a hagyományőrző játéktevékenységeket.

AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- ✓ az egészséges életmód alakítása,
- ✓ az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- ✓ az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

A fejlesztés célja

- ✓ az egészséges életmódra nevelés,
- ✓ az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése,
- ✓ a lelki egészség erősítése a hagyományok által - közös élmények átélése a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal,
- ✓ mozgást fejlesztő népi játékok alkalmazása: ügyességi és erőjátékok, fogó játékok, vonulások, néptánc-elemek,

- ✓ az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

A fejlesztés feladata:

- ✓ a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- ✓ a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- ✓ a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- ✓ a gyermekek egészségének megőrzése,
- ✓ szervezetük edzése,
- ✓ a stressz hatások feldolgozására való felkészítés,
- ✓ a gyermekeknél a testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítása.

Óvodai nevelésünk egyik alapvető feladata a ránk bízott gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, mely elősegíti fejlődésüket, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz.

Fontosnak tartjuk az életkori sajátosságokhoz igazított életritmus kialakítását, figyelembe véve az egyéni sajátosságokat, a családi szokásokat. (A rendszeres, ugyanabban az időpontban végzett tevékenységek biztosítják azt a ritmust, ami segíti a gyermek időben való tájékozódását).

Nagy figyelmet fordítunk gyermekeink szokásainak alakítására, szem előtt tartva különböző szükségleteiket, igényeiket, adott állapotukat.

A szabad levegőn való tartózkodást sétákkal, kirándulásokkal tesszük színesebbé, mert óvodáink udvara a szabad mozgás biztosításához igen kicsi.

Testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálás közben természetes módon fejlődik és fejleszhető a gyermek. Mivel minden tevékenységet tudatos, pontos szóbeli megerősítés kíséri, ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy megfelelő idő álljon rendelkezésre a nyugodt feladatvégzésre, gyakorlásra.

A gyermek testi, lelki szükségleteinek feltárásával indítjuk az ismerkedés folyamatát. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges. A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus, dajka és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltően közelednek feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Már a befogadás ideje alatt minden gyermekkel, a dajkák bevonásával együtt végezzük a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a testápolási szokások sorrendjét. Az önkiszolgáló feladatok elvégzésével, a tevékenységek többszöri gyakorlásával alakítjuk a gyermekek énképét, segítjük önállóvá

válásukat. A napi élethez szükséges szokásokat utánpótlás útján sajátítják el, így testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálás közben természetes módon, példamutató pedagógusi attitűddel segítjük a gyermekek fejlődését.

Mivel minden pozitív tevékenységet folyamatos megerősítés kíséri, ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt fordítunk, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósuljon meg. Így érhetjük el, hogy a gyermekeknek igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés.

A gyermek lételeme a mozgás. Minden tevékenységben úgy szeret részt venni, ha közben mozoghat, nincs gátolva mozgási vágya. Célunk a mozgás szeretetére épülő életvitel, életmód megalapozása a szabad, illetve tervszerű, rendszeres mozgással. A gyermekek napirendjének kialakításánál figyelembe vesszük az irányított heti egy, rendszeres napi egészségfejlesztő szabad és spontán mozgás lehetőségét, a megfelelő feltételek megteremtésével, biztosításával.

A GYERMEK EGÉSZSÉGÉNEK VÉDELME, EDZÉSE, ÓVÁSA, MEGŐRZÉSE

A gyermeki szervezet védekezőképességének fokozása, valamint a betegségmegelőzés érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására, környezetünk tisztántartására, szükség esetén fertőtlenítésére, a csoportszobában a napi többszöri szellőztetésre. Fontosnak tartjuk, hogy a napi tevékenységek egy részét a szabad levegőn végezzük, és ehhez kérjük a szülőket, hogy az időjárásnak megfelelő réteges öltözködést biztosítsák. Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek, különösen fertőző betegségek esetén.

A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, a helyes higiéniai szokások kialakításával igyekszünk megelőzni.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD, A TESTÁPOLÁS, AZ ÉTKEZÉS, AZ ÖLTÖZKÖDÉS, A PIHENÉS, A BETEGSÉGMEGELŐZÉS ÉS AZ EGÉSZSÉGMEGŐRZÉS SZOKÁSAINAK ALAKÍTÁSA

A gyermekek egészséges életmódját a napi mozgással biztosítjuk, lehetőleg a szabadban tartózkodva, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés szervezetségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk. A testápolás a gyermekek tisztaságiigényének kialakítását szolgálja. A testápolás közben beszélgetünk a gyermekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjunk segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. Bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz intim feltételeket teremtünk, úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhessék ezeket a teendőket. A gyermekek a napi

háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag-összetételű legyen. Az étkezési szokások feltételeit úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, a folyamatosság módszerével élve. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásai vannak. A szülők segítségével megismerjük ezeket, és kellő toleranciával kezeljük. Óvodáinkban a tízórai folyamatos, az ebéd azonos időben zajlik, az uzsonna a csoportok szokásainak megfelelően történik. A folyamatos reggelinél figyelembe vesszük a gyermek óvodába érkezési idejét, otthoni ellátottságát, étvágyát és táplálkozási szokásait. Fokozottan ügyelünk az esetleges diétás utasításokra. Étkezési szokásaink a növekvő korcsoportokban egyre nagyobb teret adnak az önkiszolgálásnak és a naposi munkának. A gyermekek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolásának hatására kialakul a szendergés állapota. Nyári időszakban lehetőségeinkhez mérten igyekszünk figyelembe venni a gyermekek különböző alvásiigényét.

EGÉSZSÉG FEJLESZTÉS ÉS EGÉSZSÉG NEVELÉS

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alaptevékenységeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják. Gyermekkorban az egészséges nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az *óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület*, mely átszövi egész helyi Pedagógiai Programunkat.

A teljes körű egészségfejlesztés tartalma:

- ✓ az élet és testi épség védelme
- ✓ az egészséges táplálkozás biztosítása
- ✓ elegendő mozgáslehetőség és játéklehetőség biztosítása
- ✓ az egészség védelme és fejlesztése, egészséggondozás
- ✓ rendszeres testedzés, testmozgás
- ✓ a testi és lelki egészség fejlesztése
- ✓ a világ tevékeny megismerése
- ✓ értelmi, érzelmi fejlesztés
- ✓ a bántalmazás, erőszak megelőzése

A GYERMEK FEJLŐDÉSÉHEZ ÉS FEJLESZTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES EGÉSZSÉGES ÉS BIZTONSÁGOS KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA

A gyermekek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés érdekében a használati tárgyakat, eszközöket folyamatosan ellenőrizzük, a karbantartási munkálatok szükségességét jelezzük a fenntartó felé, a gyermekeket pedig környezetük, önmaguk és társaik megóvására, az egymásra való

odafigyelésre, toleranciára neveljük. Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét.

A KÖRNYEZET VÉDELMEHEZ ÉS MEGÓVÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ SZOKÁSOK ALAKÍTÁSA, A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA

A környezet- és természetvédelem szorosan összefüggő feladat. A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, mely elősegíti és erősíti az emberek környezettudatos magatartását, életvitelét. A családdal kezdődik, mert az ilyen jellegű tapasztalatokkal a gyerekek már az otthoni környezetben is találkoznak, bár ez igen eltérő. A szülők példamutatása a gyermek életében elsődleges, kiegészülve az óvoda dolgozóinak pozitív mintájával.

Élő és élettelen környezetünk jelenségei és lakói az óvodáskorú gyermek érdeklődésének középpontjában állnak. Ezt a nagyfokú érdeklődést, odafordulást kívánjuk mozgósítani, közvetlen tapasztalatszerzés és cselekedve tanulás útján, a környezettudatos szemlélet kialakítása érdekében. Az egészségmegóvás érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk speciális szakemberekkel – dietetikus, védőnő, Pedagógiai Szakszolgálat, Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

Testápolás

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a WC-t, a zsebkendőt.
- ✓ Tudják megnevezni a testrészeit, (ujjközök, szemhéj, szemöldök), hallott instrukciók alapján legyenek képesek a feladatokat elvégezni, önmagukon ellenőrizni és javítani.
- ✓ A tisztálkodási eszközöket önállóan kiválasztják, vigyáznak rájuk, helyükre teszik azokat.
- ✓ Önállóan, hosszú hajúak kis segítséggel fésülködjenek, magukat ellenőrizték a tükörben.
- ✓ Figyelmeztetés nélkül használják a zsebkendőt, használat után dobják a szemetesbe.

Étkezés

- ✓ Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek,
- ✓ Ismerik a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel a tisztaságra),
- ✓ Tudjanak kulturáltan étkezni (csukott szájjal, asztal fölé hajolva, használják a szalvétát, étkezés közben halkán beszélgessenek, a maradék enni valót a kijelölt helyre tegyék).
- ✓ Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést.
- ✓ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ✓ Ízek alapján ismerjék fel az ételek összetevőit (pl. körözött: vaj, hagyma, túró).

- ✓ Ismerkedjenek a hagyományos népi ételekkel pl: lángos, rétes, mézeskalács, fánk, pogácsa, töpörtyű stb.

Öltözködés

- ✓ A hőmérsékleti viszonyoknak megfelelően választják ki ruhájukat,
  - ✓ Teljesen önállóan öltöznek,
  - ✓ Ismerik az öltözködés helyes sorrendjét,
  - ✓ Ki-be gombolnak,
  - ✓ Cipőjüket befűzik, bekötik.
  - ✓ Önállóan öltözködnek,
  - ✓ Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
  - ✓ Népi szoknyák a gyerekeknek,
-
- ✓ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik,
  - ✓ Tudnak teríteni, hajtogatni, ajtót nyitni-csukni, csendesen közlekedni, lépcsőn járni. természetes ülő testtartással asztal mellett ülni
  - ✓ A környezetükben igyekeznek rendet tartani,
  - ✓ Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés
  - ✓ Meg tudják nevezni a testrészeit, (ujjközök, szemhéj, szemöldök), hallott instrukciók alapján képesek a feladatokat elvégezni, önmagukon ellenőrizni és javítani.
  - ✓ önállóan, hosszú hajúak kis segítséggel fésülködnek, magukat ellenőrizik a tükörben.
  - ✓ ismerkednek a szájápolás helyes technikájával
  - ✓ figyelmeztetés nélkül használják a zsebkendőt, használat után a szemetesbe dobják
  - ✓ a ruhadarabokat esztétikusan hajtják
  - ✓ húzózárat, patentot önállóan kezelik, tudjanak cipőt kötni

Óvodapedagógus feladatai:

- ✓ A szabad mozgás lehetőségének biztosítása.
- ✓ Személyi higiéniaira való odafigyelés.
- ✓ Az egészséget veszélyeztető tényezők kiküszöbölése (játékszerek, személyes higiéniai eszközök rendszeres fertőtlenítése, beteg gyerekek elkülönítése)
- ✓ A nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése az egyéni szükségletek figyelembevételével.
- ✓ Az egészséges táplálkozás szokásainak kialakítása (elegendő vitamin fogyasztás biztosítása gyümölcsnapok szervezésével, megfelelő mennyiségű folyadékbevitel)
- ✓ Ételallergiás gyermekek egyéni szükségleteinek biztosítása.
- ✓ A testápolás igényének kialakítása modellkövetéssel.

- ✓ A gondozás feladatában törekedjék a gyermekek önállóságnak fejlesztésére, az egyéni fejlettségük figyelembevételével.
- ✓ A gyermeki intimitás tiszteletben tartása, támogatása.
- ✓ A megfelelő szakemberek bevonása (speciális gondozó, prevenció és korrekció, testi-lelki, nevelési feladatokat ellátók- orvos, pszichológus, logopédus, gyógytornász)
- ✓ A mozgásos tevékenységekhez balesetmentes hely és eszköz biztosítása.
- ✓ Tudatos mozgásfejlesztés a mindennapos játékos mozgás szervezésével a csoportszobában és az udvaron.

AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A fejlesztés célja

- ✓ A szocializáció folyamatában olyan élettér kialakítása, melyben az eltérő szokások, nyelvek, kultúrák, életmódok, műveltségek, anyagi lehetőségek összeegyeztethetők azon a szinten, amely lehetővé teszi a gyermekek nyugodt, derűs együttélését, napi több órában keresztül.
- ✓ Az együttműködés, a jó közérzet, a cselekvésre (játékra) készítető légkör megteremtése.
- ✓ A csoportok szokásainak, szabályainak alakításában figyelembe vesszük a gyermekek ötleteit.
- ✓ Az együttélés szokásait úgy alakítjuk ki, hogy a gyermekek együtt tudjanak élni a mássággal és a különbözőséggel.

A fejlesztés feladatai

- ✓ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- ✓ A szülőföldhöz való pozitív érzelmi viszony és kötődés megalapozása.
- ✓ Az énkép, önismeret, önértékelés fejlesztése, melynek eredményeként a gyermekek képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban, képesek az önálló gondolkodásra, döntésre, választásra, önellenőrzésre és helyzetmegoldásokra.
- ✓ Új attitűdök, értékek, erkölcsi normák kialakítása, hiszen fontos, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait
- ✓ Az ünneplés örömeinek átéléséhez szükséges feltételek megteremtése.
- ✓ Olyan óvodai élet szervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység, megerősít olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság,

önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség.

- ✓ A gyermek-gyermek, felnőtt–gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segíti a konstruktív együttműködést, a társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, önértékelést. Fontos, hogy a gyermekek képessé váljanak a környezetükben lévő emberi kapcsolatokban észre venni a jót és a rosszat.
- ✓ Az ünnepekhez tartozó népszokások gyakorlásával az összetartozás érzésének erősítése.
- ✓ Az ünnepekhez kapcsoló népszokások, viselkedési minta, életmód, szokások megismertetése és közvetítése.
- ✓ Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- ✓ A szociális érzékenység kialakulása segítse a különbözőség elfogadását, tiszteletét.
- ✓ Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, tegye lehetővé, hogy minden gyermek megtalálja helyét, szerepét a csoportban.

A szocializációs folyamatban a család az elsődleges helyen szerepel, hisz itt teszi meg a gyermek az első lépéseket a másik felé. A családban kialakult érzelmi kötődések végig kísérik az egyén életét, épp ezért a családi szocializációs hatások meghatározó szerepet játszanak az egyén személyiségfejlődésében.

A hozzánk érkező gyerekek családi hátterét tekintve, értékrend és szociális helyzet tekintetében is igen eltérőek. Óvodába lépéskor épp ezért a gyerekek szembe találják magukat nagyon sok esetben új, számukra eddig ismeretlen elvárásokkal, amelyekhez alkalmazkodniuk szükséges. Óvodai nevelésünk során mindent megteszünk annak érdekében, hogy segítsük a közösségben tett első, bizonytalan lépéseket.

Az ember – így a gyerek is – társas lény, azaz személyiségét igazán csak közösségi kereteken belül, másokkal együtt élve tudja kibontakoztatni úgy, hogy közben saját egyéniségét akarja érvényre juttatni. Csak az a csoport válik valódi közösséggé, amelyiknek minden egyes tagja önmagában biztos, önálló funkciót betöltő, mindenkinek vállalható szerepe van, és ez által jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt, úgy, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. Nevelésünk akkor lesz hatékony, ha az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára – egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni. Minden óvodai csoportunknak van hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Közösen ünnepeljük meg a gyermekek születés- és névnapját. A csoport neve egyben a csoport összetartozásának jelképe.

Szokás- és normarendszer

Szokás-, szabályrendszerünk kialakításában törekszünk olyan szabályokat kialakítani a gyermekekkel együtt, melyek biztosítják mind az egyén, mind a közösség fejlődését a nyugodt és a zökkenőmentes individuális és szocializációs folyamatokhoz. A közösen kialakított hagyományok, szokások biztosítják a csoport egyéni arculatát, biztonságot, segítséget adva azzal, hogy állandóságot nyújtanak a gyermek számára. Lehetőséget adunk viszont arra is, hogy az újonnan bekerült gyermekek ötleteikkel, igényeikkel módosíthassák a kialakult szokás-, szabályrendszerünket.

Személyes példamutatás – nevelői modell

A modellnyújtás az óvoda minden dolgozójára érvényes. Az óvodapedagógusok, dajkák, pedagógiai asszisztensek is törekszenek a közös nevelő hatás megteremtésére, az egységes etikai normák betartására.

Társas kapcsolatok

A gyermek-gyermek viszonylatban egymás megértésére, toleranciára, a különbözőség megismerésére és elfogadására nevelünk. Kialakulnak az együttélés szabályai, alkalom nyílik az énkép reális kialakulására, az én hatások megtapasztalására. A gyermek-felnőtt kapcsolatban a „szeretlek, de követelek elv” érvényesül, kapcsolatuk aktív és kölcsönös.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ✓ Ragaszkodjanak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ✓ Alakuljanak ki baráti kapcsolatok
- ✓ Alakuljon ki a társakkal való együttműködés igénye.
- ✓ Merjenek kezdeményezni.
- ✓ A közösségért szívesen dolgozzanak, bízzanak önmaguk képességeiben.
- ✓ Az óvodai szokások és szabályok épüljenek be viselkedésükbe.
- ✓ Ismerjék az együttélés elemi szabályait (köszön, fölveszi a szemetet, hellyel kínálja a felnőttet, segíti a kisebbeket, használja a „kérem”, „köszönöm”, „légy szíves” szavakat, meg tudja várni, míg sorra kerül).
- ✓ A felnőtt kérése nélkül is segítsenek egymásnak,
- ✓ Szívesen kapcsolódnak be a tevékenységekbe, legyenek képesek az együttműködésre.
- ✓ Feladatukat elmélyülten és kitartóan végezzék.
- ✓ Legyenek türelmesek egymással, érdeklődjenek társaik, barátaik iránt.
- ✓ Érvényesítsék kezdeményezőkézségüket, nyilvánítsák ki tartósabb érdeklődésüket.
- ✓ Érezzenek együtt a közösség tagjaival.

- ✓ Vegyék figyelembe társaik igényét
- ✓ Ismerjék saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ✓ Konfliktusos helyzetben tudjanak társaikkal egyezkedni, igyekezzenek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- ✓ Időközönként tudjanak lemondani elképzeléseikről, kedvenc tárgyaikról, tudjanak kompromisszumot kötni.
- ✓ Tudjanak udvariasan visszautasítani.
- ✓ Tiszteli a felnőtteket, köszön, elfogadja kéréseit, utasításait.
- ✓ A csoportba érkező vendégeket udvariasan fogadják.
- ✓ Szavak nélkül is értsék környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ✓ Értsék és használják a metakommunikációs eszközöket: mimika (szem, arc), pantomimika (mozgás, testtartás, fejmozgás, gesztus), vokális mimika (hangszín, hangerő, tempó, szünet), proxémia (téri távolság, közelség).
- ✓ Igényükké váljon a viselkedés és helyes cselekvés szokás-szabályainak betartása.
- ✓ Fogadják el egymás másságát.
- ✓ Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntsék egymást.
- ✓ Szociálisan is váljanak éretté az iskolára.
- ✓ Tiszteljük és becsüljük környezetüket.

Óvodapedagógus feladatai:

- ✓ A gyermekek egymás közti, illetve a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, formálása, erősítése.
- ✓ Modellértékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára.
- ✓ A gyermeki önkifejező, önérvényesítő törekvések támogatása.
- ✓ A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, normarendszerének megalapozása (figyelmesség, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, tolerancia)
- ✓ A tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségének oldása.
- ✓ Az udvarias magatartási formák közvetítése, a gyermekek rávezetése.

AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

A fejlesztés célja

- ✓ Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, minden helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán és helyesen használják a magyar nyelvet.
- ✓ A mindennapok társas helyzeteihez képesek legyenek komplex kommunikatív módon is rugalmasan alkalmazkodni.
- ✓ Társaik beszédére odafigyeljenek, és igényeljék, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg.
- ✓ A Városi Könyvtárral kialakított szoros együttműködésünk feladata az olvasóvá nevelés, óvodásaink megismertetése a névadó, Lázár Ervin munkásságával.

A fejlesztés feladata

- ✓ A nevelői modell szerepe érvényesüljön a példamutatóan szép beszéd által.
- ✓ Beszéd-és kommunikációs készség fejlesztése különböző tevékenységeken keresztül.
- ✓ A beszédhibák korrigálása (logopédus segítségével).
- ✓ Beszédkészség fejlesztése.
- ✓ Biztonságérzet, tájékozottság erősítése.
- ✓ A játék adta lehetőségek kihasználása a kommunikációra és a párbeszéd kialakítására
- ✓ A szókinccs bővítése a népi játékok és népszokások megismerése során pl: csík- mácsik, ángyom, dödölle, réce, ruca, grádics, lajtorja, taliga, maskara
- ✓ A néphagyományörzés tevékenységei, jeles napok: Szület, Márton-nap, Borbála nap, Szt. Miklós nap, Advent, Karácsony, Újév, Magyar népmese hete, Gyertyaszentelő nap, Farsang, Népi kismesterségek hete, Gergely nap, Komatálzás, Húsvét, Pünkösöd, - során megismert kifejezéseket hasonló beszédhelyzetben alkalmazni tudja.
- ✓ A hagyományok különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- ✓ Az ehhez kapcsolódó ismeretek rendszerezése, gyakorlása.
- ✓ A tevékenységek gyakorlása közben az egyszerűbb népszokások megismerése és lejátszása során a népi mondókák, népi gyermekjátékok, népi dramatikus játékok, táncos mozdulatok ismételtetése a népmesék jellegzetes fordulatainak figyelemmel kísérése, valamint a külső világ tevékeny megismerése által olyan készségeket, jártasságokat szereznek az óvodások, melyek elősegítik a népi szókinccsük gyarapodását.
- ✓ A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejleszti az értelmi képességeit – a kognitív és pszichikus funkcióit - különös tekintettel a kreativitásra.

A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a gyermek a legnyitottabb az őt érő benyomásokra. A kíváncsiság, a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá, problémaérzékenyvé. Az anyanyelvi nevelést nem kezeljük elszigetelt módon. Az anyanyelv használata végig kíséri az óvodai tevékenységeket, a kisgyermek minden megnyilatkozását, kapcsolatait. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés, szervezett környezet, megfelelő idegrendszer, ép beszéd- és hallásszervek kellenek. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődnek. Az **anyanyelvi nevelés** (hatása) végig kíséri **a gyermek egész napját**, szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. Az anyanyelvi nevelés alapja az óvoda szóbeli közlést kiváltó derűs, biztonságos, inspiráló légköre.

A **gondolkodási műveletek** jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására, a szóbeli utasítás megértésének és követésének megfigyelésére. Az együttes tevékenységekben megnyilvánul a gyermekek kapcsolatteremtési vágya, megnyilatkozási szándéka, fogékonysága, érdeklődése társai iránt, alkalmazkodási képessége. A **játékban** kialakult kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a beszédet. A **verselés, mesélés** az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe. A **rajzolás, festés, mintázás, kézi munka** tevékenységek során a nyelvi és a képi, formai ábrázolás gyakori, együttes alkalmazásával felismertethetjük a gyermekekkel, hogy valamely élményt, eseményt, érzést többféle úton is ki lehet fejezni. Az **ének, zene, énekes játék, gyermektánc** során bővítjük a gyermekek szókincsét, gazdagítjuk az élőbeszéd érzelmeket tükröző, jelentést hordozó elemeit. A **külső világ tevékeny megismerésében** a család, az óvoda személyi kapcsolatainak, tárgyainak, a tárgyak tulajdonságainak megismerése gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez. A **mozgásos tevékenységek** során a beszéd cselekvést szabályozó szerepével ismerkedünk

Anyanyelvi nevelés tartalma

- ✓ beszélgetések a napi tevékenységek során
- ✓ játék adta kommunikációs lehetőségek kihasználása
- ✓ alapvető kapcsolatfelvételi és -tartási formák
- ✓ illemszabályok
- ✓ nonverbális kommunikáció
- ✓ beszédművelés

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére

- ✓ Tárgyakat felismer tapintással.
- ✓ Tárgyakat felismer és csoportosít szín, forma, méret szerint.
- ✓ Felismeri környezete hangjait és beszédhangot.
- ✓ Szavak, mondatok pontos visszaadása.
- ✓ Időbeli relációkat felismeri beszéd szinten (ma, tegnap, holnap, hónapok, napszakok).
- ✓ Ok-okozati összefüggéseket észrevesz.
- ✓ Képes a térben tájékozódni.

- ✓ Vissza tud idézni megtörtént eseményeket, rövid verseket, meséket.
- ✓ Tud meséket kitalálni, rajzai kifejezőek (tartalom, forma, színvilág).
- ✓ Játéka kreatív.
- ✓ Minden magán- és mássalhangzót tisztán ejt.
- ✓ Képes problémahelyzetet megoldani.
- ✓ Összpontosításra képes.
- ✓ Fogalmi ismeretekkel rendelkezik, tájékozott.
- ✓ Motoros feladat verbális visszaadásában pontos.
- ✓ Szókincsük és beszédaktivitásuk gazdag, árnyaltan kifejező.
- ✓ Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat.
- ✓ A beszéd hatáselemeit gazdagon, színesen alkalmazzák ((hangszín, hangsúly, hanglejtés, dallam, hangerő, kifejező erő, szünet, ritmus, gesztus, mimika, testbeszéd).
- ✓ Udvariassági kifejezéseket használnak.
- ✓ Ismernek elvont kifejezéseket, közmondásokat, nyelvtörőket.

Óvodapedagógus feladatai:

- ✓ Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- ✓ A beszédhibás gyerekek logopédushoz irányítása, fejlődésük nyomon követése a logopédussal együttműködve.
- ✓ A gyerekek kommunikációs kedvének fokozása, fenntartása, a gyermek értő meghallgatása, gyermeki kérdések támogatása nyugodt légkör megteremtésével, játéksituációk kialakításával.
- ✓ A gyermekek meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált, egyénre szabott fejlesztése.
- ✓ Biztosítani a változatos tevékenységeket, élményeket, tapasztalatokat, építve a gyermeki érdeklődésre, kíváncsiságra.
- ✓ Az óvodapedagógus törekedjék az új óvodás gyermekek anyanyelvi fejlettségének megismerésére.
- ✓ Beszéde legyen mindenkor követésre méltó a gyermekek előtt. Legyen nyelvhasználatában igényes, csiszolja tudatosan beszédét.
- ✓ Mondanivalóját közölje érthető, világos formában, nyelvtani rendszerünk szabályai szerint.
- ✓ Az óvodapedagógus törekedjék beszédében a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására. Ügyeljen beszédének akusztikai hatására. Természetes hangon beszéljen, amelyet a közlés tartalmához igazítva erősíthet, halkíthat.
- ✓ Az anyanyelvi nevelést valamennyi tevékenységi formába tudatosan építse be.
- ✓ Az aktív és passzív szókincs fejlesztése.
- ✓ A pedagógus beszédében használja a régies szavakat, a hangulatfestő és hangutánzó kifejezéseket pl: grádics, tik, juhé, ihaj-csuhaj, a rézfánfütyülőjét, fékomadta-teremtette.

- ✓ A meghitt beszélgetésekkel erősítse a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét. Az érzelmi alapigények biztosításával védettségerzetet adjon gyermekeinknek, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.
- ✓ Tematikus foglalkozások szervezése a könyvtárban, és az azokon szerzett ismeretek felhasználása a témakörök feldolgozásánál.

A NEVELÉS KERETEI, A TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE, A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

JÁTÉK

A játék célja

A gyermek számára a játék olyan alapvető tevékenység maradjon, ahol felszabadultan, örömmel, érzelmeit megélve tudjon játszani és közben minél sokrétűbb tapasztalathoz, ismerethez jusson.

A játék feltételei:

- ✓ **nyugodt légkör:** biztonságot nyújtó, kialakult szokásrendszert közvetítő, meleg, családias, vidám, felszabadult és elfogadó, melyben a gyermek szabadon dönthet, hogy kivel játszik, milyen játékot választ
- ✓ **megfelelő szabályok,** melyek a biztonságerzetet elősegítik: olyan szabályokat vezetünk csak be, amelyek mindezt a légkört elősegítik és rugalmasan alkalmazkodnak a gyermekek igényeihez is
- ✓ **idő:** a nap során legtöbb időt a játékra kell biztosítani, hogy hosszan, megszakítás nélkül játszhassanak, mely az óvodába belépéstől a távozásig tart, a napirendünkben is tükröződik, és indokolatlanul nem szakítjuk félbe
- ✓ **megfelelő hely:** olyan játszóhelyek, kuckók kialakítása, ahol vannak stabil pontok és rugalmasan variálható, a gyermek változó játékigényéhez alakítható helyek. Ezek lehetőleg átláthatók legyenek az óvodapedagógus számára. Az udvar kialakításánál is odafigyelünk, hogy megfelelő mozgásos játékokra, tevékenységekre lehetőséget kapjanak
- ✓ **játékhoz szükséges eszközök:** differenciált eszközök biztosítása, hogy minden fejlettségi szinten lévő gyermek megtalálja a neki való, esztétikus, könnyen tisztítható, sérülést nem okozó játékeszközt
- ✓ **élmények biztosítása:** fontos, hogy a gyermeknek legyen élményháttere, szerepmintája, legyen lehetősége tapasztalatok gyűjtésére, irodalmi művek élményé válására

Óvodás életkorban a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete, létformája a játék. Semmi mással nem helyettesíthető gyermeki tevékenység.

A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményekhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

A játékgigénynek a kisgyermek életében naponta visszatérő módon, hosszantartóan és zavartalanul kell kielégülnie. A gyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A gyermek első játszótársa a szülő és az óvodapedagógus, akik először utánozható mintát adnak, majd bevonható társak maradnak. A gyermek játéka személyiségének tükrözője, és mint leggyakoribb tevékenysége, fejlesztésének legfőbb eszköze is. A játék kicsiben maga az élet, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Az életre nevelés a játékból indul és a játék segítségével teljesebbé válik, amely kreativitást fejlesztő, erősítő, és élményt adó tevékenység.

Fontos, hogy a szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak, a játékhoz szükséges időt a folyamatos napirend biztosítja. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

A játék által a gyermek testi, szociális, értelmi és kommunikációs készségeit, képességeit alapozzuk, fejlesztjük, ahol a tudatos jelenlétünkkel, modellértékű viselkedésünkkel, verbális és nonverbális kommunikációval közvetítjük az általunk fontosnak tartott értékeket.

A népi játék szerepe

A népi játék fontos szerepet tölt be a gyermek életében. Hosszú idő alatt formálódott olyanná, amilyennek ma ismerjük. Funkcióját tekintve kettős szerepet tölt be: lélektani és társadalmi szerep. A nagyszülők, nagyobb testvérek a saját gyermekkorukban játszott játékok továbbadásával nem csak szórakoztatták, tanították a kisebbeket, hanem egyben lehetővé is tették ezeknek a játékoknak a fennmaradását, tovább élését is, hagyományait átörökítve ezáltal. A játék segítségével tanulja meg a gyermek, hogy hol vannak a testének határai, hol végződik ő, és hol kezdődik környezete. A sokféle mozgás által kipróbálja az erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban igazodik el. A játék által ismerkedik meg a növényekkel, állatokkal, tárgyakkal, anyagokkal. E tevékenységek által lehetővé válik

számára, hogy bizonyos készségeket, tevékenységeket elsajátítson, begyakoroljon. A játék hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy kialakuljon önértékelése, és egészséges önbizalma. Jelentős a társadalmi szerepe, hiszen megtanítja a gyermeket arra, hogy kapcsolatokat tudjon kialakítani a társaival, a felnőttekkel, segíti a társadalmi beilleszkedésben. A társigény, az ötletek elfogadása ösztönzi, az együtt játszás kreatív együttműködést eredményez, mely által alakulnak a jó játék hagyományai. A szocializáció szempontjából fontos a csapatmunka, mely a társadalom kultúrájának elsajátításához járul hozzá.

Játékeszközök

A mai modern játékeszközöket kiegészítjük a hagyományos népi játékokkal. A barkácsolás során a természetes anyagok előtérbe kerülnek:

- ✓ lehetnek pl.: otthon fellelhető vásznak, fonalak, gombok, seprű, fakanál, fedő stb.
- ✓ természetben található anyagok pl.: agyag, falevél, bot, ágacska, kavics, termések stb.

Ezen eszközök értéke abban rejlik, hogy

- ✓ természetes anyagból készültek
- ✓ fellelhetők a természeti környezetben
- ✓ sajátos ízlésvilágot alakítanak ki.

Ezek az eszközök nem adnak határozott funkciót – mint eszközök – a játéknak, hanem a gyermek fantáziájától függően kerülnek felhasználásra.

A játék tartalma

A hagyományos értelemben vett játék tartalma kiegészül a népi játékokkal:

- ✓ Eszközös játékok
- ✓ Tárgykészítő játékok: csutkarozi, fűsíp stb.
- ✓ A felnőttek életét utánzó dramatikus játékok: betlehem, figurák, díszek, járművek, hangszerek
- ✓ Eszközös ügyességi játékok: ugrókötelezés, köcsögdobás stb.
- ✓ Sport jellegű népi játékok: kuglizás, mancsózás, métázás stb.
- ✓ Mozgásos játékok
  - ✓ Ölbeli gyermek játéka: Lóg a lába
  - ✓ Ügyességi és erőjátékok: kakaskodó, birkózó, kidobós
  - ✓ Fogócskák: szembekötősdí, az a cica, akinek nincs párja stb.
  - ✓ Vonulások: lánykérő, lakodalmas, vásáros stb.
- ✓ Szellemi játékok

- ✓ Szellemi ügyességi játékok: Farkasszem nézés, Szoborjáték stb.
- ✓ Beugratások: Húzd meg, ereszd meg
- ✓ Kitalálás játékok: Fekete, fehér, igen, nem
- ✓ Rejtő-kereső játékok: Itt a köcsög
- ✓ Tiltó játékok: Hej, reszelő, reszelő
- ✓ Párválasztó játékok
  - ✓ Párválasztó körjátékok: Cickom-cickom stb.
  - ✓ Leánykérő játékok: Járom az új váramat
  - ✓ Párválasztó társasjátékok: Fordulj bolha, Kútba estem stb.
- ✓ Mondókák
  - ✓ Természetmondókák: Süss fel nap
  - ✓ Növénymondókák: Áspis kerekes
  - ✓ Állatmondókák: Fecskét látok
  - ✓ Egyéb hangutánzó mondókák: Án-tán- ténusz
  - ✓ Bölcsődalok: Aludj baba, aludjál
  - ✓ Csúfolók: Lányok, lányok
  - ✓ Egyéb mondókák: pl. kisorsolók
- ✓ Kiolvasók, kisorolók: Egyedem begyedem, Két kiskakas

Ezek a játékok az óvodai életben foglalkozások keretein belül, udvari játékok során, kirándulásokon, óvodai családi programokon valósulnak meg, illetve a gyermekek szabad játéka során.

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélése a nagyfokú örömlélmény biztosítása érdekében célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás.

Kreatív alkotó léggörts elsősorban olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ, és mennyi ideig tart a játék. Az alkotó léggörts tovább fokozza a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

A kreatív léggörts segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakítását. Az óvodapedagógus őszinte játéka, mély átérése serkenti a gyermekeket. Ezért az oldott léggörts megteremtéséhez gyakran használunk humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észrevesszük, és észrevetetjük a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumot.

A programban jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincsesládája

is. A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaj a dramatikus játéknak, bábozásnak. A mesék megelevenítésében részt vevő óvodapedagógus modellt ad egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeletbeli képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében. A bábozás az óvodapedagógus előadásával jelenik meg az óvodában. Minden csoportnak van bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót a többi között tartjuk, hogy a többiek játszhassanak vele, megszeretgessék. A rajzolásnak, festésnek, tárgykészítő népi játékoknak is megvan az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyike játékidőben a gyermekek rendelkezésére áll.

A kreativitást kibontakoztató játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, melyek ízlésesek, praktikusak, alkotókészséget fejlesztők, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok.

Fontos, hogy a gyermekek a konstrukciós játékban minél gyakrabban éljék át az „én készítem” alkotás örömét, mely eredményezheti a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-szín-térvariált gazdagságot. A konstrukciós játékhoz kapcsolva jelenik meg a barkácsolás, elsősorban az általunk barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermekek aktív bevonásával hozunk létre.

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő. Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok mintát adnak az artikuláció, szókinés, kifejezőkészség fejlesztéséhez.

Amikor a gyermek hangosan nevet, sikoltozik, derűs a tekintete, szinte diadalmas az öröme, tudjuk, hogy jól érzi magát, nagyon tetszik neki, amit cselekszik és megold. Átéli, amit tesz, amit ő cselekszik, és ha sikert ér el, örül saját mozdulatainak, boldog, hogy sikerült. Feszültsége oldódik, hisz az örömteljes gyakorlások végig kíséri az érzékszervi-mozgásos összerendeződés folyamatát. Feloldódik, ellazul, ez okoz nála funkcióörömet. Azok az önmagukért való gyermeki tevékenységek, amelyeket játéknak nevezünk, nagyon sokféle örömforrásból táplálkoznak. A játéköröm sokféle forrása közül az egyik legdúsabb a már megjelent, de még **be nem gyakorolt funkciók** – készségek, viselkedési formák – feszültségének öncélú levezetése. Egy másfajta örömforrása a játéknak a **ritmusosság**, gesztusok, mozgások, szavak szabályos megismétlése. Örömforrás az **utánzás**, amely a képzelet mozgósítója, amikor valakinek a szerepébe éli magát a gyermek. Beleéli magát az egész felnőtt világba, társai szerepébe, a környezetében előforduló jó és rossz események, életesemények lejátszásába. Ez adja játékának tartalmát. A játék a legfőbb személyiségformáló, alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető eszköz a gyermek életében, az óvodapedagógus kezében. Benne van minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség.

Ez az a tevékenysége a gyermeknek, ami önkéntes, örömmel végzett és általa szabadon kipróbálhatja kreatív ötleteit. Emellett lehetősége nyílik arra, hogy játszótársait megválassza, együttműködjön, illetve

elutasítson. Konfliktusok, problémák önálló megoldására van módja, így szociális fejlődése biztosított. Játéktémáik között gyakran félelmetes, erőszakos, agresszív mozzanatok jelennek meg, ezért nagy hangsúlyt fektetünk az agresszív színezetű játék tartalmának megismerésére, feloldására.

Fontos a játék, mint folyamat; fontos a játék, mint tárgy; és fontos a játék, mint szabály. Arra figyelünk, hogy az óvoda biztonságot adjon minden gyermeknek, és érzelmi kötődése alakuljon ki a felnőttek és társai iránt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ✓ Képesek szerepvállalásra és a szerepek elosztására, a játék során cselekvéseiket társaikkal összehangolják.
- ✓ Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait.
- ✓ Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről.
- ✓ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által közvetített és elvárt viselkedési szabályok.
- ✓ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.
- ✓ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- ✓ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ✓ A játékhoz szükséges kiegészítőket megépítik, barkácsolnak, kreatívan használják fel a csoportszoba eszközeit, berendezéseit, a játék végén visszaállítják a rendet.
- ✓ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ✓ Képesek önállóan szabályokat felállítani, azt betartani.

Az óvodapedagógus feladata

- ✓ A játék feltételeinek biztosítása, hogy a szabad játék elmélyült, örömmel teli legyen minden óvoda számára.
- ✓ Játékirányításunk legyen direkt és indirekt, csak konfliktushelyzetekben vagy azok megelőzése céljából avatkozunk közbe. Akkor is tapintatosan, igyekezve a játék zavartalanságát biztosítani.
- ✓ A játékban való részvételünket befolyásolja a gyermekek kora, érdeklődése, igénye. Ilyenkor az óvodapedagógus magatartása a mintaadás, fontos a kellő időben adott segítség, ötlet.
- ✓ A játék tartalmát úgy gazdagítsuk, hogy az otthonról hozott élmények mellé, az óvodai élet ideje alatt minél több élményhez, tapasztalathoz juttassuk a gyermekeket.
- ✓ A játékhoz szükséges megfelelő eszközök biztosítása. Az eszközök kiválasztásánál fő szempontunk az igényesség.
- ✓ Lehetőséget adni vágyai lejátszására, amelyből erőt merít (gyenge győz az erősebb fölött, a jó a rossz fölött stb.).
- ✓ Módot és eszközt adni a valóságból merített témák feldolgozásához.
Minél több és változatosabb mozgásos játék szervezése, ehhez az idő és hely biztosítása.

- ✓ A gyermekeket elvezetni az egyszerű gyakorló, majd utánzó játéktól a szimbolikus szerepjátékon keresztül a szabályjátékok világába.
- ✓ Anyanyelvi játékokkal bővíteni ismereteiket, szókincsüket, kifejezőképességüket stb., biztosítani a spontán építési, később átgondolt, elrendezett, meghatározott céllal végzett konstruálást.
- ✓ Tudatosan, tervszerűen fejleszteni kreativitásukat, fantáziájukat, kombinációs képességüket.
- ✓ Változatos tevékenységet biztosítani kézimunka, barkácsolás közben (vágás, ragasztás, tépés, hajtogatás, fonás, szögelés, kalapálás, fűrészelés stb.). Megismertetni az anyagok megmunkálhatóságát, tulajdonságát.
- ✓ Fejlesztőjátékok (ide soroljuk mindazokat a játékokat, amelyeket meghatározott céllal fejlesztettek ki, meghatározott ismeretek vagy képességek kialakítását segítik elő) készítése a tevékenység témáihoz kötötten, gyermekek bevonása a játékok elkészítésébe.
- ✓ Bármilyen fejlődési probléma esetében a feltételek kialakításával, tevékenységek megszervezésével, a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül elősegíteni a fejlődést.

VERSELÉS, MESÉLÉS

A tevékenység célja:

A gyermek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségének, rímeinek csengésével. Irodalmi érdeklődésük felkeltése.

A tevékenység feladatai:

- ✓ Segítse a gyermeket a társadalmi környezetben való eligazodásban, megértésben.
- ✓ Érzelmeinek megélésével az érzelmek tudatosítása, értelmezése.
- ✓ A belső képteremtés képességének fejlesztése.
- ✓ A gyermek önkifejezésének segítése.
- ✓ Irodalmi élménynyújtás.

A mesék, versek hallgatása során kezdetben „csak” befogadók a gyerekek, később „előadókká” válhatnak, ha alkalmat adunk arra, hogy eljuttassák, elmondják, elbábozzák kedvenc meséiket, illetve elmondják kitalált történeteiket vagy a velük megtörtént eseményeket. **A gyermek saját vers- és mesealkotását, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálását az önkifejezés egyik módjának tekintjük.**

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. A mese oldja a szorongást, megtanítja a gyerekeket az indulatok feldolgozására, segíti őket a belső képteremtés képességének kifejlődésében, amely

nélkülözhetetlen az olvasóvá váláshoz. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg,¹ ahol a gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. A belső képalkotás kifejlődésében nélkülözhetetlen ez a folyamat, amely a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az óvodában elsődleges helyen a népköltészeti alkotások (mesék, mondókák) állnak, de helyet kapnak a halhatatlan és a mai magyar írók meséi és versei is. Nagy figyelmet fordítunk helyi sajátosságként **Lázár Ervin műveivel való ismerkedésre**: Négyszögletű kerek erdő; Gyere haza, Mikkamakka!; Hapci király; Szegény Dzsoni és Árnika; A Hétfejű Tündér.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek leporellókat, színes képeskönyveket lapozgathatnak, s elhozhatják otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A verselés, mesélés anyagát zömmel a népköltészet tárházából merítjük, melyek a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókák, mesék, találós kérdések, szólások, közmondások és dramatikus népszokások. Ezeken a dramatikus játékokon keresztül a gyermeknek lehetősége nyílik olyan élethelyzeteket megismerni és gyakorolni, melyek segítik a világban való eligazodásban, például a jó-rossz közötti különbség érzékeltetése, megismerése, félelmek feloldása. Elődeinkhez hasonlóan szájhagyomány útján örökítjük tovább a verseket, meséket, mondókákat, melyek a gyermek érzelmein át épülnek be ízlésvilágába, alapozzák meg "kulturális anyanyelvét". Ezek az anyagok újra aktivizálódva serkentő hatással lesznek a gyermekközösség alkotó – megőrző – közvetítő képességére.

A mese-élmények többszöri átélésének biztosításával a mesét a gyermekek meg tudják jegyezni, és önállóan bármikor el tudják mondani, el tudják játszani, közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével. A mese meghitt hangulatát a gyerekekkel együtt meggyújtott gyertya teszi különlegessé. A befejezés hangulati lezárását egy oda illő népdal, hangszeres zene jelzi és a gyermekekkel közösen elfújtt gyertya.

A folyamatos mesélést és verselést kiegészítve, heti egy alkalommal, a hetirendben rögzített módon, kötött szervezési keretek között mesélünk a csoportnak. A nagycsoportosainknak szánt hosszabb tündérmeséket, meseregényeket, a pihenés előtti mesélésnél olvassunk fel a gyermekeknek.

Csoportjaink – lehetőség szerint - beiratkoznak a gyermekkönyvtárba, onnan közösen kölcsönzünk ki könyveket és erre a hozzánk járó szülőket is biztatjuk. Kérjük a szülőket, hogy meséljenek sokat a gyermekeiknek odahaza is.

Projekt munkáink összeállításánál (pl. színház világnapja, Mikulás) figyelünk arra, hogy színházi előadáson is részt tudjanak venni óvodásaink. Ezek időpontjai már az éves eseménytervben szerepelnek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ Várják, igényeljük a mesehallgatást
- ✓ Tudjanak történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni
- ✓ Szívesen nézegessék a képeskönyveket, bánjanak gondosan a könyvekkel
- ✓ Képek alapján tudják felidézni és összefüggően elmesélni a már ismert meséket
- ✓ Saját készítésű verses könyv képei alapján tudjanak elmondani ismert verseket
- ✓ Tudják a könyvtár fogalmát, ismerjék a könyvtár látogatás szabályait (beiratkozás, halkán lehet beszélni, könyvnezegetésnél könyv helyét jelölő könyvjelző használata, kikölcsönzés folyamata)
- ✓ Tudjanak különbséget tenni a mese, vers, mondóka, meseregény között
- ✓ Játék közben használják az ismert mondókákat
- ✓ Épüljenek be szókincsükbe a mesei fordulatok
- ✓ Jól kommunikáljanak a környezetükben élőkkel, használják a metakommunikatív jelzéseket
- ✓ Fejlődjön gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, beszédkészségük, szándékos figyelmük
- ✓ Alakuljon ki beszédfegyelmük
- ✓ Bábozáskor, dramatizáláskor önállóan készítsenek eszközt, szerepet önállóan osszák el
- ✓ Önállóan mondjanak hosszabb, több versszakos verset, mesét, gazdagon, színesen alkalmazzák a beszéd hatáselemeit
- ✓ Legyenek képesek megkezdett történet, mese folytatására, saját fantáziájukkal kiegészítve azt
- ✓ Önállóan alkossanak verset, mesét, melyet mozgással, vagy ábrázolással kombináljanak
- ✓ Dramatizáláshoz a gyermekek osszák el a szerepet, ötleteikkel bővítsék az eszközöket
- ✓ Szeressék és óvják a mesekönyveket, a napi élet részeként használják azokat
- ✓ A nagyobb gyermekekben alakuljon ki a mese, vers szeretete. Igényeljük, izgatottan várják az óvodapedagógusok meséit. Játékukban mind gyakrabban forduljon elő a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók ismételtetése.

Az óvodapedagógus feladatai

- ✓ az irodalmi érdeklődés felkeltése
- ✓ a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- ✓ valós élet szerepköreinek megismertetése
- ✓ mesélés helyének, idejének kialakítása
- ✓ könyvek, bábok, eszközök, díszletek, paraván folyamatos elérhetőségének biztosítása

- ✓ az óvodapedagógus kulturált, helyes, a gyermekek számára is érthető nyelvhasználata, artikulációja, irodalmi érdeklődése és tájékozottsága, hatásos, érdeklődést felkeltő előadásmódja
- ✓ olyan tudástár kialakítása, amelyből spontán verselés, mesélés kezdeményezhető
- ✓ a vers, mese és a drámajátékokhoz csak olyan illusztrációt, kellékeket használjanak, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A tevékenység célja

Közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

A tevékenység feladatai

- ✓ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és képességszintnek megfelelő összeállítása
- ✓ A 3-6-7 éves kori hagyományos tartalmak biztosítása
- ✓ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ✓ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. **Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.** Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább éltetését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. A zenei nevelés az egész óvodai életüket átszövi, miközben fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezőképességét. Nemcsak az érzelmeikre hat a zene, hanem az értelmükre is.

A dalok, mondókák ritmusa elősegíti a gyerekek harmonikus mozgáskultúrájának fejlődését.

Szeretnénk elérni, hogy a gyerekek oldott légkörben, felszabadultan énekelhessenek, mondókázzanak, táncoljanak kedvükre, **a felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé váljon a gyermekek mindennapi tevékenységének.**

A zenei anyag összeállításának szempontjait elsősorban a csoport életkori sajátosságai és fejlettsége határozza meg. Követelmény az érzelmi közelség, a megfelelő hangterjedelem, ritmus, és mozgásanyag. Zenei élménynyújtásra olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, és többnyire kapcsolódnak az aktuálisan feldolgozott, tervezett tevékenységekhez. Többször énekelünk népdalokat, de megjelennek a zenei repertoárban a rokon- és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

Képességfejlesztés területei

Hallásfejlesztés

Az éneklési képesség fejlesztését jelenti elsősorban: a gyerekek hallás után tanulják a dalokat, nagyon fontos az ismétlés szerepe.

Fontos a megfelelő hangterjedelmű dalok kiválasztása, megfelelő hangmagasságban kezdése, tisztán éneklése.

Megfelelő érzelmi alapozás szükséges.

Hallásészlelés fejlesztés: környezet zörejei, egymás hangjának felismerése, magas-mély, halk-hangos.

Ritmusérzék-fejlesztés

Legfontosabb az egyenletes lüktetés elsajátíttatása, mert az írás-, olvasástanuláshoz elengedhetetlen. Ehhez kapcsolódik a ritmus motívumok, tempó különbségek elsajátítása.

Mozgásfejlesztés

A zenei tevékenységen belül a szép mozgás kialakítása szerves része a készség – képesség fejlesztésének. A ritmusérzék fejlesztése szorosan kapcsolódik a mozgáshoz, koordinálja azt. Az egyenletes szép járás, a dalos játékok mozgássorai alapozzák meg a tánc lépéseket, segítik a mozgás összerendezettségének kialakulását. A zenéhez kapcsolódó mozgás, a közös játék érzelmi töltése igen erős, élménye semmi mással nem pótolható. Tevékenységközpontú programunkban a zenére mozgásnak, zenéhez kapcsolódó tevékenykedtetésnek is kiemelt szerepet szánunk.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókákkal, énekekkel, azok ismételtetésével segítjük a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtésével, hangsúlyával, ritmusával, hangerejének utánzásával megérettetjük a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklésével segítjük a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A változatos énekes játékokkal alkalmat adunk a szókinés bővítésére.

Kodály szerint: „Mi a faluban nem csak egy csomó dalt, onnan kimarkolható anyagot találtunk, hanem más valamit is, ami nélkül ezek a dalok nem jöhettek volna létre: kultúrát, bármilyen furcsán hangozzék is egységes homogén kultúrát, amelynek az a dal elválaszthatatlan része, mint egy tetőpontja, de minden esetre szerves kivirágása. Olyan kultúrára kell gondolnunk, melyet írás és olvasás nélkül is meg lehet érteni, de amelyben megvan a kultúra fő tulajdonsága: az, hogy részesét felvértezi minden lehetőségre, és boldog emberré teszi mindaddig, míg a neki megfelelő életkorból ki nem lép.”

Mi is ilyen „kimarkolható, elvihető, felhasználható” tartalmakat szeretnénk átadni a gyermekeknek, mely kapcsolódik bizonyos népi kultúrából átvett anyagokhoz, összekötő kapocs a szülőfölddel, népünkkel, és ez segíti őket az „emberré” válásban és magyarrá nevelődésben. Aki óvodás korban megízleli a közös dal és játék örömét, és meg is őrzi ezt, a későbbiekben felnőttként sem zárkózik el attól, ami népi és nemzeti, a szó legnemesebb értelmében.

A néptánc alapjainak elsajátítása, a táncház alkalmak is ezt a kötődést erősítik, mivel a magyar kultúrára sajátosan jellemző mozdulatokat, motívumokat, zenei anyagot, dalanyagot ad át a gyermekeknek.

A táncon keresztül megtanulja a gyermek az alkalmazkodást, hiszen igazodnia kell társaihoz, érzelmileg és technikailag. Ezáltal elősegítve az összetartozás érzését, és a belső érzelmi feszültség oldását.

A népi mondókákban rejlő ritmikusság képes a gyerekeket vidámabb, jobb hangulatba emelni, a belső mozgásfeszültségüket levezetni, mozgásukat összerendezettebbé alakítani.

Zenei anyagunkat alkotják:

- ✓ népi mondókák
- ✓ zenehallgatás dal-anyaga, zenei-anyaga (hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak)
- ✓ öt- hat hangterjedelmű népi dalos játékok
- ✓ az énekes népszokások
- ✓ a készségfejlesztés zenei elemei

A hangszerekkel való ismerkedés élményt nyújt a gyermekeknek, lehetőségük nyílik a népi hangszerek megismerésére, használatára és készítésére is. Ilyenek pl. köcsögduda, dióhéj pengető, mákgubó csörgő, dióhéj csörgő, magcsörgő.

Zenehallgatás

A zenehallgatás anyagát népdalok, népzenei szemelvények alkotják, élő előadásmódban, IKT eszközről hallgatva, alkalmanként hangszeres aláfestéssel (furulya).

A Petőfi Iskola zenei osztályainak előadásai.

Óvodánkban a gyermekek számára a zene mindennaposága természetes, legyen az tervezett vagy spontán. Érkezési időben is már halk, nyugtató, igényesen összeválogatott zenei anyag szól intézményünk folyosóin, öltözőiben. Zenei CD tárunk minden óvodapedagógusunk rendelkezésére áll. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumokat találunk ki, ezeket a hívóképeket a zenei kuckóinkban helyezzük el. A képek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A csoportszobában kialakítunk olyan esztétikus énekes teret, ahol a gyermekek zenei játékokat játszhatnak, hozzáférhetnek egyszerűbb ritmus és dallamjátékos hangszerekhez.

A zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti érdeklődésüket a zene iránt, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

A zenei nevelés az egész óvodai életüket átszövi, miközben fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezőképességét. Nemcsak az érzelmeikre hat a zene, hanem az értelmükre is.

A dalok, mondókák ritmusa elősegíti a gyerekek harmonikus mozgáskultúrájának fejlődését.

Szeretnénk elérni, hogy a gyerekek oldott légkörben, felszabadultan énekelhessenek, mondókázzanak, táncoljanak kedvükre, **a felnőtt minta spontán utánzásával. Az éneklés, zenélés váljon részévé a gyermekek mindennapi tevékenységének.** A zenei, illetve a képességfejlesztési anyag feldolgozása **Forrai Katalin: Ének az óvodában** című könyvének felhasználásával történik, kiegészítve más népek dalaival, népdalokkal, kortárs gyermekdalokkal (Gryllus Vilmos, Kaláka, Kolompos, stb.). Törekszünk arra, hogy az óvodai életet színesítve, meghívott előadóként ők is felléphessenek, melyet az év elején összeállított eseménytervünkben, projektmunkákhoz kötötten megjelölünk. Hangszereket, zörejkeltő eszközöket természetes anyagok felhasználásával a gyerekekkel együtt készítünk a foglalkozások során, ezekkel is fejlesztve a gyerekek ritmusérzékét, hallását.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ Képesé válnak a zenei élmények befogadására, élvezettel hallgatják a zenét.
- ✓ Kialakul a belső motivációjuk az éneklésre, zenélésre.
- ✓ Kedvenc dalaikból énekrepertoár alakul ki, szívesen kezdeményeznek dalosjátékokat.
- ✓ Zenei ízlésük egyre igényesebbé válik.
- ✓ Képesé válnak a tiszta, megfelelő hangmagasságú és tempójú éneklésre.

- ✓ Felismerik és alkalmazzák a zenei fogalompárokat (halk-hangos, gyors–lassú, magas–mély).
- ✓ Ritmusérzékük kialakul, az egyenletes lüktetést automatikusan végzik, tapssal, mozgásokkal is ki tudják fejezni, egyszerű ritmusokat visszaadnak.
- ✓ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától; tudják mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- ✓ Felismernek különböző ritmus- dallamhangszereket, hangjukat tudják azonosítani.
- ✓ Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus, tudnak társaikkal térformákat alakítani.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ a zenei érdeklődés felkeltése
- ✓ a zenei ízlés formálása
- ✓ az életkor és az adott csoport képességének figyelembevételével igényes zenei anyag kiválasztása
- ✓ a tevékenységek differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ✓ a zenei anyanyelv megismerése, zenei alapfogalmak megismerése
- ✓ nyelvi képességek fejlesztése
- ✓ a gyermek hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése
- ✓ zenei képességek, harmonikus mozgás, kreativitás fejlesztése

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A tevékenység célja:

A gyermekben az alkotásra, az önkifejezésre, az esztétikai élmények befogadására való igény képességének kialakítása.

A tevékenység feladatai:

- ✓ A gyermekek tér–forma–szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- ✓ A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet pontosabbá tétele.
- ✓ A gyermekek élmény –és fantázia világának képi szabad önkifejezése.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka a gyerek számára egy örömteli cselekvés, amelynek során megvalósíthatja önmagát. Lehetőséget adunk fantáziájának, kreativitásának kibontakoztatására. Ez a tevékenység nem korlátozódik a foglalkozásokra. A nap bármely szakaszában a gyerekek rendelkezésére állnak az ábrázoláshoz szükséges eszközök (festék, színes ceruza, zsírkréta, olló, ragasztó, stb.). Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek. Különböző

technikákkal ismertetjük meg a gyerekeket, amelyek segítségével, mindenki azzal a technikával fejezi ki önmagát, ami hozzá közel áll és ami által sikerélményhez jut. Az új technikák mellett új anyagokkal is megismerkedhetnek és tapasztalatot szerezhetnek azok felhasználásáról (előnyben részesítjük a természetes anyagokat, például hullámpapír, só-liszt gyurma, textil, fonal, termések, rafia, gyékény, nád, vessző, szalma, csuhé). Szeretnénk elérni, hogy mindenki kedvvel és ne kényszerből végezze ezt a sokszínű, sokrétű tevékenységet. Az a célunk, hogy a gyerekek úgy ábrázoljanak valamit, ahogy ők látják és ne úgy, ahogy a felnőttek mondják nekik. Nem az a cél, hogy egyforma „művek” szülessenek. Fontosnak tartjuk a kézi munkát: a varrás, sodrás, fonás, szövés technikájának elsajátítását, mert ezek a technikák segítséget nyújtanak a finommotorika fejlesztéséhez. Az ábrázoló tevékenységben az óvodapedagógus is tevékenyen részt vesz, és miközben együtt alkotunk, újabb és újabb ötletek kidolgozására serkentjük a gyerekeket, amelynek eredményeként bízunk benne, hogy szárnyaló fantáziájú, alkotni vágyó emberekké válnak.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenység területei

- ✓ Képalakítás: rajzolás, festés, vágás, térbeli formák síkbeli leképezése, hajtogatás, tépés, mozaik munkák, ragasztás
- ✓ Térplasztikai munkák: gyurmázás, agyagozás,
- ✓ Kézimunka: varrás, hímzés, szövés, fonás, stb.
- ✓ Építmények készítése: a különféle nagyságú elemekből való építés
- ✓ Barkácsolás: báb- és játékeszközök készítése
- ✓ Népi díszítőművészet: bőrmunkák, hímzés, szövés, fonás, nemezelés, batikolás, gyöngyfüzés, kékfestő technika, agyagozás, papírmerítés, papírmásé készítés

A gyermekek megismerkednek az óvodában évszakonként megrendezett **ovi-galériával**. Kis csoportokban többször is módjukban áll megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. Ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető hely, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó. A gyermekek a kiállított alkotásokról kinyilváníthatják véleményüket. A gyermekek kis csoportokban személyesen találkoznak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral vagy művésszel. Büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

Az „ovigalériában” kiállított alkotások–megfelelő megvilágításban–a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ Kedves, örömteli tevékenységgé váljon az ábrázolás, kézimunka. Örömmel, saját kezdeményezésre is ábrázoljanak.
- ✓ Ügyesedjen kezük mozgása, egyre precízebb, apróbb mozgásokat is el tudjanak végezni.

- ✓ Ismerjék és önállóan alkalmazzák az ábrázolás eszközeit, anyagait.
- ✓ Használják az óvodában megismert ábrázolási technikákat, önállóan is képesek legyenek alkalmazni azokat.
- ✓ Ábrázolás során jelenjen meg testséma ismerete.
- ✓ Ábrázolásuk változatos színhasználatot és tagoltságot mutasson.
- ✓ Képpalkotásaiban fejezzék ki gondolataikat, élményeiket, tudjanak beszélni saját és társaik alkotásairól.
- ✓ Önállóan és csoportosan is készítsenek játékot, kelléket, ajándékot.
- ✓ Alakuljon esztétikai érzékük, legyenek képesek a szép meglátására.
- ✓ Ismerkedjenek meg a népművészettel, népi kézműves technikákkal. A népi motívumok jelenjenek meg a gyermekek alkotómunkájában.

Óvodapedagógus feladatai

- ✓ Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson lehetőséget (tér, eszköz, anyag, idő).
- ✓ Ismertesse meg a gyerekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- ✓ Differenciáltan adjon segítséget az egyéni képességek kibontakoztatásához.
- ✓ Használja ki az alkotó tevékenység kapcsán adódó anyanyelvi-, értelmi-, szociális-, testi fejlesztés lehetőségeit.

MOZGÁS

A tevékenység célja

Elsődleges célunk az egészséges életvitel megalapozása. A gyermek személyiségének, pozitív énképének, önkontrolljának, érzelem-szabályozásának, szabálykövető társas viselkedésének, együttműködésének, kommunikációjának és problémamegoldó gondolkodásának alakítása.

A tevékenység feladatai:

A gyermek mozgásigényének kielégítésével, a mozgásban rejlő fejlődés tudatos elősegítésével, irányításával fejleszteni:

- ✓ állóképességüket,
- ✓ a test összehangolt, összerendezett mozgását,
- ✓ a helyes testtartás kialakítását,
- ✓ a motoros képességeket,
- ✓ a vázizomzatot,

- ✓ egyensúlyérzéküket,
- ✓ testi erejüket, egész személyiségüket.

Ehhez nyújt a gyermekek számára biztonságérzetet az óvodapedagógusok jelenléte, aktív közreműködése. Ösztönözzük őket újfajta mozgások elsajátítására a szabad játékban, a környezeti és esztétikai nevelésben, gondozási és önkiszolgáló tevékenységben. A mozgáson keresztül komplex pedagógiai feladatokat valósítunk meg - fejlesztjük a gyermek értelmi, anyanyelvi és szociális képességeit.

A mozgás révén képessé válnak a differenciált, gyors és lassú mozgásokra. Egészséges fejlesztésükkel eljuthatunk a nem kellően koordinált nagymozgásoktól az ugrásokon, gurulóátfordulásokon, a pontosabb koordinációt igénylő gyakorlatokon át, a karral, a lábbal végzett, apróbb izommunkákig.

A gyermekek mozgásfejlesztését három területen valósítjuk meg:

- ✓ szabad mozgástevékenység,
- ✓ szabad mozgást és játékot kiegészítő irányított napi mozgások,
- ✓ rendszeres egészségfejlesztő testmozgások

A mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagy mozgástól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését segíti elő. A játékot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a mozgásfejlesztésben.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez igazítjuk. A szabad mozgást és játékot kiegészítő irányított napi mozgásokat *és rendszeres (heti egy) egészségfejlesztő testmozgásokat* lehetőség szerint a szabad levegőn tartjuk.

Olyan mozgásos anyagot állítunk össze, amelyek játékosak, kihívást jelentenek a gyermek számára és az önálló, szabad játékban is alkalmazhatók. A tevékenységek során mindig megjelenik a kommunikáció, kooperáció és a **kreativitás**. A projekteket, tématerveket úgy állítjuk össze, hogy a gyermek más területeken szerzett ismereteit, tapasztalatait is beépíthesse a mozgásos játékába. A szabadban szervezett dalos játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségeinek kielégítését. A napi rendszerességgel tartott irányított mozgásos játékok során a gyermekek nagymozgásának fejlesztésére helyezük a hangsúlyt.

A tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállításának szempontjai

Megismertetjük a :

- ✓ járásgyakorlatokkal,

- ✓ futásgyakorlatokkal,
- ✓ ugrásgyakorlatokkal,
- ✓ labdagyakorlatokkal,
- ✓ támaszgyakorlatokkal,
- ✓ függésyakorlatokkal,
- ✓ egyensúlyozó gyakorlatokkal

A népi életmódban a gyermek családja tagjaitól, társaitól, tágabb környezetében élőtől leste el, utánozta, gyakorolta az esztétikus, harmonikus mozgás elemeit pl. erőnléti és ügyességi játékok, küzdőszellemet erősítő játékok.

A közösség alkalmakat biztosított a gyermekek számára (pl. bolhabál, gyermek lakodalmas), hogy az ellesett mozdulatokat gyakorolhassák, bemutathassák, tökéletesíthessék.

Az óvodában céltudatosan szervezzük a népi mozgásos játéklehetőségeket, teremben és udvaron egyaránt, az általános mozgástevékenységeken felül.

Táncházakat és táncos alkalmakat szervezünk, melyek segítenek az állóképesség, testtartás, erőnlét, folyamatos mozgás, társas kapcsolatok, figyelem, koncentráció, fejlődésében.

Fejlesztésünk fontos eszköze a TÜKÖR:

- ✓ Megtanulják a tükörben látott testrészek nevét, azok funkcióit.
- ✓ Emberábrázolásuk tökéletesedik.
- ✓ Ismerni fogják a testrészek egymáshoz való viszonyát, a testrészek téri elhelyezkedését, ezzel készítjük elő a téri tájékozódást.
- ✓ A testsémafejlesztés fontos eleme a lateralitás (oldaliség) és a dominancia.
- ✓ Ismerje fel, hogy minden embernek két oldala van.
- ✓ Az oldaliség fejlesztése hat a térészlelés, térérzékelés fejlődésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ✓ Mozgásuk összerendezettebb, egyensúlyérzékük kialakult, erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- ✓ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor, társukra odafigyelnek.
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ✓ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ✓ Tudnak labdát pattogatni.
- ✓ Természetes mozgásuk kialakult és összerendezett.

- ✓ Az ugrásokat talajra érkezéskor fékezni tudják.
- ✓ Mozgásukat, viselkedésüket, testi-, lelki szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.

Az óvodapedagógus feladatai

- ✓ Megfelelő mozgástér, helyszín, alkalom, idő biztosítása a szabad mozgáshoz.
- ✓ Az óvodáskorban tervezhető mozgásfejlesztő játékok biztosítása a gyermekek képességeit és életkori sajátosságait figyelembe véve.
- ✓ Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása.
- ✓ Biztonságos, bátorító légkör megteremtése.
- ✓ A gyermekek természetes mozgásának, valamint testi képességeinek fejlesztése.
- ✓ A mozgásos tevékenységek során az anyanyelvi-, értelmi-, szociális képességek fejlődésének segítése.

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A tevékenység célja:

Célunk, hogy a gyermekek biztonsággal igazodjanak el az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetükben.

A tevékenység feladatai:

- ✓ a helyi (óvodai, csoport) hagyományok, néphagyományok, szokások, a család és tárgyi kultúra értékeinek megismertetése.
- ✓ Az értékek felismerése, megbecsülése és védelme.
- ✓ Szűkebb környezetükben való biztonságos tájékozódás és eligazodás.
- ✓ Környezettudatos magatartás kialakítása.
- ✓ A megismerési folyamatban matematikai tapasztalatok szerzése, az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedés béli összefüggéseinek felfedezése.

A külső világ témaköreit a gyermek természeti és társadalmi környezetéből merítjük. Mindenkor támaszkodunk a gyerekek megismerési vágyára, kíváncsiságára és nem utolsósorban az otthonról, a családból hozott tapasztalatokra, élményekre.

A környezettel való értelmes, alkotó együttlétre, környezettudatos magatartásra az élet korai szakaszától nevelni kell. A környezeti nevelésnek ezért már az óvodában is fontos szerepe van. A környezeti kultúra alapvető szokásai, viselkedésformái egész életre kihatóan ebben az életkorban alapozódnak meg.

A környezettel való ismerkedés egy olyan folyamat, amely egész óvodai nevelésünket átszövi. E folyamat során jutnak el a gyerekek oda, hogy életkoruknak megfelelően szerezhessenek tapasztalatot az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetükről. A tapasztalatszerzés közbeni beszélgetés során kérdéseinkkel ösztönözzük és bátorítjuk az önálló véleményalkotást, probléma helyzetek elé állítással segítjük a döntési képességük fejlődését. A környezeti nevelés sajátosságai megkövetelik, hogy programunkkal kilépjünk az óvoda falain kívülre. Törekedünk arra, hogy a gyerekek számára a természet legyen az ismereteik egyik fő forrása. A felfedezés örömeinek biztosításával ráirányítjuk figyelmüket a környezetükben található szépre, jóra, a negatívumokra is. Lehetőséget adunk a folyamatos megfigyelésre.

Környezeti nevelési elvünk, hogy a környezettudatos magatartást a napi élet során személyes példaadással alapozzuk meg.

A tevékenység témaköréhez tartozó tartalmakat az **ÖTLETTÁRAK** tartalmazzák.

A külső világ tevékeny megismerése és a néphagyományőrzés

Az emberek régen a tudásukat a gyakorlati tapasztalatok alapján szerezték, a hozzájuk kötődő szokásokat, szertartásokat a mai napig megőrizték: pl. villőzés, regölés, kotyolás, tűzgrás. Annak érdekében, hogy ezek a szokások fennmaradjanak, a megismertetés, a szokás megalapozás már kisgyermek korban megkezdődhet. Ennek a cselekedetnek az a jelentősége, hogy a gyermek a későbbiekben milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedési kultúrával fog rendelkezni. Ez meghatározza a természethez való viszonyát.

Az ember, az őt körülvevő természet és a hagyomány szimbiózisban vannak egymással.

Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek segíthetik elő:

- ✓ az évszakok változásának megfigyelése és az ehhez kapcsolódó időjárás megfigyelési tapasztalatok a néphagyományban (időjárásjóslások, névnapokhoz kapcsolódó jóslások)
- ✓ évszakváltásokhoz tartozó környezet alakító munkálatok (kiskert rendezése, növényültetés, palántanevelés, betakarítási munkák)
- ✓ szüreti munkálatok és az ehhez kapcsolódó befőzések, zöldség-gyümölcs feldolgozások
- ✓ az állatok viselkedésével kapcsolatos megfigyelések (időjárásjósló)
- ✓ felkészülés a jeles napokra
- ✓ skanzenekhez, tájházakhoz, néphagyományokhoz kapcsolódó múzeumok látogatása
- ✓ látogatás a hagyományosan gazdálkodó illetve állattenyésztő családoknál
- ✓ látogatás a helyi állattenyésztő családoknál, Fáy Szakközépiskola kisállattenyésztő telepén

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ✓ Környezetükről elemi ismeretekkel rendelkezzenek; tudják családjuk nevét, lakcímét, a szülei foglalkozását, saját születésük helyét, idejét.
- ✓ Tudják, megkülönböztetni az évszakokat, ismerjék jellemző jegyeiket.
- ✓ Ismerjék fel a napszakokat, a tevékenységeket, természeti jelenségeket tudjanak hozzá kapcsolni.
- ✓ Ismerjék és tartsák be környezetük közlekedésének legfontosabb szabályait, tudjanak megnevezni néhány közlekedési eszközt.
- ✓ Ismerjék a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatát.
- ✓ Közvetlen környezetükből ismerjenek néhány növényt, állatot, vegyenek részt ezek gondozásában. a természetvédelmi tevékenységben.
- ✓ Ismerjék az ünnepeket és a hozzájuk kapcsolódó szokásokat.
- ✓ Tegyenek különbséget a szép, tiszta, a piszkos, rongált környezet között, önállóan alkossanak erről véleményt.
- ✓ Elemi természetvédelmi tevékenységben vegyenek részt; természettudatos magatartásuk alakuljon ki.
- ✓ Elemi mennyiségi ismeretekkel rendelkezik

Az óvodapedagógus feladatai

- ✓ Változatos tevékenységek biztosításával a pozitív érzelmi viszony kialakítása a természethez, és az ember által létrehozott értékekhez.
- ✓ Az értékek megőrzésével, megbecsülésével az ezzel kapcsolatos kulturált viselkedési szokások, szabályok kialakítása.
- ✓ A család meghatározó szerepét tiszteletben tartva ötletadással, személyes példaadással valós értékek közvetítése. A környezethez való pozitív attitűd formálása, elsősorban mintakövetéssel.
- ✓ Munkánkkal, magatartásunkkal, cselekedeteinkkel a „pozitív” környezetvédő életmód elősegítése, alakítása.
- ✓ Megismertetni a gyerekekkel a szűkebb és tágabb lakóhelyük sajátos környezetét, élővilágát.
- ✓ Olyan szeretetteljes, biztonságot adó légkör kialakítása, ahol az óvodapedagógus gyermekre figyelő és bátorító magatartása a gyermeket ösztönzi az önálló véleményalkotásra, segíti döntési képességeinek fejlődését.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A tevékenység célja

A munka jellegű tevékenységek megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek elősegítik a munkához, a közösséghez való pozitív viszony kialakulását, a munka tiszteletét, megbecsülését.

A tevékenység feladatai:

- ✓ A gyermekek az őket körülvevő tárgyi világról és környezetükről egyre több információ és tapasztalat birtokába jussanak
- ✓ A gyermekek együttműködésének, szervezőképességének fejlesztése
- ✓ A saját, és mások munkájának elismerésére nevelés

Feltételei

- ✓ nyugodt légkör, játékoság,
- ✓ gyakorlási lehetőség,
- ✓ megfelelő munkaeszközök biztosítása,
- ✓ elegendő munkalehetőség,
- ✓ megfelelő hely, idő a munkavégzéshez,
- ✓ biztonsági feltételek megteremtése, baleset megelőzése,
- ✓ a tevékenység bemutatása, segítése, értékelése

A munka az az önként és szabadon választott tevékenység, mely valamilyen belső vagy külső szükségletből indul ki, s melynek kézzel fogható, valódi eredménye van. Az óvodáskorú gyerek számára az első időben a munka is játék. Egy-egy tevékenységet nem az eredményért végez el, hanem magáért a tevékenységért, a tevékenység közben átélt érzésekért, a sikerélményért. A fejlődés egy bizonyos pontján egyre inkább megjelenik az eredményességre való törekvés, mint ösztönző erő. Jó érzéssel tölti el és további cselekvésre motiválja, amikor rájön, hogy egyre több mindenre képes egyedül, másoktól függetlenül elvégezni. Képes feladatot és felelősséget vállalni önmagáért és másokért. Ehhez adnak segítséget a munka jellegű feladatok. Az óvodába érkező 3-4 éves gyermek életében természetesen az önmaga komfortérzetét segítő önkiszolgáló munkák kapnak nagyobb hangsúlyt, számára még az a legfontosabb, hogy saját igényeit kielégítse. A közösséghez való tartozás segíti majd elő a másokért végzett munkák megjelenését, és ettől kezdve mindkét munkafajta párhuzamosan jelen van az életében. A legfontosabb az, hogy a munkajellegű tevékenységek ugyanúgy, mint a játék és a tanulás, az egyén vagy a közösség szükségleteiből adódnak, és természetes velejárói az óvodai életnek.

Területei

1. Önkiszolgálás

A gyermek személyes szükségleteinek kielégítése.

Területei:

- ✓ testápolás: egészségvédelem, ruházat gondozottsága, tisztasági igény kialakítása
- ✓ étkezés: kulturált étkezési szokások elsajátítása
- ✓ öltözködés: rendezett külső megjelenés és ruházat rendben tartására, óvására nevelést szolgálja.

2. Naposi munka

A gyermek közösségért végzett munkájának első szintere, amit akkor vezetünk be, ha már a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamatok menetét, fogásait (az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti).

3. A környezet rendjének megőrzése

Az óvodai élet során a gyermek egész napját, minden tevékenységét végig kísérő (játék, tanulás, egészséges életmód) munkaforma, mely az esztétikai érzékük fejlesztése mellett biztonságot is ad számukra.

4. Alkalomszerű munkák

Az alkalomszerű munkák a csoport életében váratlanul jelentkező feladatok.

5. Növény- és állatgondozás

Az óvodában található növények és állatok gondozása, valamint az évszakokhoz kötődő tevékenységek.

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ✓ szívesen vállaljanak egyéni és alkalmi megbízásokat
- ✓ a munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használják
- ✓ önkiszolgálásban váljanak teljesen önállóvá
- ✓ szívesen vállaljanak naposi munkát, önállóan, igényesen végezzék el az ezzel járó feladatokat
- ✓ környezetük rendjére, saját holmijuk rendezettségére ügyeljenek
- ✓ vegyenek részt a csoportszoba rendezésében és díszítésében
- ✓ a környezetükben lévő növényeket, állatokat óvják, gondozzák
- ✓ fejlődjön kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük
- ✓ fejlődjön szociális magatartásuk, társas kapcsolataik

Óvodapedagógus feladatai

- ✓ A munkához kapcsolódó szokás-és szabályrendszer megismertetése, tudatosítása
- ✓ A tevékenységekhez szükséges munkaeszközök biztosítása
- ✓ Mintaadás az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez
- ✓ A csoport fejlettségéhez igazított munkaformák tervezése
- ✓ Az anyanyelvi –kommunikációs fejlesztés lehetőségeinek kihasználása a munka jellegű tevékenységek során
- ✓ Az egyes munkafajták fokozatos bevezetése
- ✓ A gyermekek pozitív és személyre szabott, az egyéni képességek szerinti differenciált értékelése
- ✓ Önálló munkavégzési lehetőségek megteremtése

A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A tevékenység célja:

A gyermekek ismereteinek tapasztalati úton történő bővítése, meglévő ismereteik rendszerezése valamennyi tevékenységi formán keresztül.

A tevékenység feladata:

- ✓ mozgásos,
- ✓ értelmi,
- ✓ kommunikációs,
- ✓ szociális készségek és képességek fejlesztése.

A játék és tanulás között a leglényegesebb eltérés, hogy míg a játék célja maga a játék, a tanulás célja egy új ismeret felfedezése, egy cselekvés elsajátítása, egy magatartásforma begyakorlása vagy egy belső hiányérzet feloldására való törekvés. A tanulás az óvodapedagógus által szándékosan teremtett, előre tervezetten létrehozott tevékenységi forma vagy spontán adódó helyzetek kihasználása. A gyerek oldaláról nézve a tanulás az óvodáskorban általában még nem szándékos és tudatos tevékenységet jelent. Belső szükséglet, és a kíváncsiságból fakad. Jellemzője az, hogy a világot felfedezni, önmagát megismerni és a közösségbe belenőni vágyó gyerek érzelmi megközelítésű, saját élményeken alapuló tapasztalatok által, valóban aktív és alakító tagja lehessen az őt körülvevő világnak. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe vevő tanulási helyzetek kialakítása az óvodapedagógustól nagyfokú tudatosságot, rugalmasságot, következetességet, nyitottságot, szervezőkészséget igényel. Ahhoz, hogy az ismeretek ténylegesen bevéssék és

rendszert alkothassanak, próbálkozásra, kísérletezésre, pozitív és negatív élményekre, sikeres és kudarccal járó tapasztalatokra van szüksége, függetlenül attól, hogy melyik tanulási forma kerül előtérbe.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- ✓ az utánzásos minta- és modellkövető magatartás,
- ✓ viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- ✓ a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- ✓ a játékos, cselekvéses tanulás,
- ✓ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- ✓ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- ✓ a gyakorlati problémamegoldás.

A fejlődés várható szintje óvodáskor végére

- ✓ alakuljon ki a tudatos megismerési, tanulási vágya
- ✓ érdeklődjön környezetére, a környezetében zajló események iránt,
- ✓ kísérje figyelmével környezetének változásait
- ✓ értse a hozzá intézett kérdéseket és tudjon azokra válaszolni
- ✓ a gyermek jusson el a pontos, valóság-hű észleléshez
- ✓ legyen képes figyelme összpontosítására, a problémamegoldó kreatív gondolkodásra
- ✓ ismerje fel az elemi ok-okozati összefüggéseket
- ✓ értse meg az egyszerű feladatokat, tudja azokat végrehajtani
- ✓ tudja felidézni a már elsajátított ismereteit
- ✓ feladata végrehajtás közben legyen kitartó, jó megoldásra törekvő

Az óvodapedagógus feladata a tanulás irányítása során

- ✓ tanulást támogató környezet megteremtése (hely, idő, eszköz, események)
- ✓ teremtsen lehetőséget az önálló felfedezésre, gyakorlásra
- ✓ a gyermekek előzetes élményeinek, tapasztalatainak figyelembe vétele a tervező munka során
- ✓ a nap folyamán adódó ismeretek bővítésére alkalmas helyzetek tudatos kiaknázása
- ✓ vegye figyelembe az egyéni és életkori sajátosságokat
- ✓ az óvodapedagógus kerülje a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.), helyette mindig konkrét, helyzethez igazodó értékelést adjon
- ✓ folyamatosan működjön együtt a fejlesztő szakemberekkel

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

CSOPORTSZERVEZÉS

A gyermekek csoportokba történő beosztásánál elsődlegesen a szakmai szempontok (nem, életkor, családi háttér, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek száma a csoportban), ugyanakkor a lehetőségekhez mérten igyekszünk figyelembe venni a szülői kéréseket is. Az előjegyzési naplóban rögzített információk alapján, a kollégákkal történő megbeszélés és egyeztetés után készül el a végleges csoportösszeállítás.

Az intézményeinkbe járó gyermekek életkoruk szerint osztott, részben osztott és vegyes csoportba kerülnek elhelyezésre, figyelembe véve a helyi lehetőségeket és a szülői igényeket.

1998 és 2023 között a Gesztenyés Tagóvoda vegyes csoportokkal működött, de a pedagógusok szakmai tapasztalatai alapján hozott döntés értelmében 2023 ősztől homogén csoportokkal indul a nevelési év.

A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, IDŐBEOSZTÁS ÉS SZERVEZÉS JELLEMZŐI:

- ✓ Óvodásaink napirend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, a napi élet szervezésénél figyelembe vesszük aktuális testi–lelki állapotukat, szükségleteiket, terhelhetőségüket, érdeklődésüket. Mindezek kielégítése érdekében közvetett, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.
- ✓ A törvényi előírásnak megfelelően az Alapprogramban megfogalmazottak szerint óvodásaink tevékenységekben megnyilvánuló egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételeket a **helyi sajátosságainkat figyelembe vevő napirend és hetirend** biztosítja.

Folyamatos napirend

Folyamatos napirendünk lehetővé teszi, hogy az egymást követő napirendi szakaszok játékba integráltan történjenek, összekapcsolódva a gondozási tevékenységekkel. Ezáltal megnő a játékra és ebből kifolyólag az önfejlesztésre fordítható idő. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden gyermek tanuljon meg a közösen kialakított szabályokhoz és társaihoz alkalmazkodni. Ebben a szervezeti keretben a gyermek nincs időhatárok közé szorítva, van ideje elmélyedni a tevékenységekben, és ez által az adott cselekvéshez szükséges készségei és képességei is jobban fejlődnek. A gondozási tevékenységre fordított idő a gyermek önállóságának alakulásával egyre rövidül, ugyanakkor növekszik a játék és egyéb párhuzamosan végzett tevékenységek időtartama. A folyamatosság kiterjed az egész napi nevelési folyamatra (étkezés, pihenés, tanulás), figyelembe veszi a gyermek biológiai szükségleteit, egyéni tempóját, fejlettségi szintjét. Intimitást biztosít azzal, hogy a gyerekek a gondozással kapcsolatos tevékenységeket nem egyszerre, hanem egyenként, esetleg 2-3 fős kisebb csoportokban végzik.

A folyamatos napirend bevezetésének feltételei a szervezési feladatok átgondolása, ebből adódóan az alábbi feladatokat jelenti számunkra:

Óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka szakszerű, rendkívül összehangolt munkája, mely jelenti:

- ✓ Csoportok szokás-, szabályrendszerének tervezése során az óvodapedagógus és dajka feladatköre pontosan behatárolt aszerint, hogy mely tevékenységnél mi az elsődleges nevelési cél; ez minden esetben az óvodapedagógus jelenlétét igényli (pl. étkezés – kulturált étkezési szokások kialakítása – ebben az esetben a dajka feladatköre elsődlegesen a gondozási teendők felügyelete lesz).
- ✓ A mosdóban, valamint a folyosón való jelenlétet a dajkáknak a nap során folyamatosan biztosítaniuk kell.
- ✓ Az óvodapedagógus feladata, hogy a dajkának útmutatást nyújtson a gyermekek differenciált segítségadásához. Az óvodapedagógus viselkedésével, problémamegoldásával, a segítségnyújtás módjának bemutatásával példa a dajka előtt.
- ✓ Megbeszéléseik alkalmával egyeztetik, hogy adott gyermektől mely tevékenységben várható el önállóság, kinek van szüksége tevőleges segítségre, kinek szóbeli utasításra, és ki az, aki önállósága miatt csak felügyeletet igényel.
- ✓ Az egy-egy csoporthoz tartozó munkatársak szervezettségén túl elengedhetetlen az **óvodai csoportok életének összehangolása** és ennek megfelelően minden munkatárs feladatainak összehangolt szervezése is.
- ✓ A gondozási teendőknél (udvarra menés előtt, pihenés után) egyszerre csak egy csoport használja a mosdót.
- ✓ Udvarra menésnél, a közös öltözködés elkezdése után egy óvodapedagógus a pedagógiai asszisztenssel vagy egy dajkával kiviszi a már elkészült gyerekeket, míg a csoport másik óvodapedagógusa és a dajkák segítenek az öltözőben a többieknek.

Ebédeltetés előtt a csoportok egymásra figyelve kb. 10 perces csúszásokkal jönnek be az udvarról.

NAPIREND

Szeptember 1-től – Augusztus 31-ig

Időkeret	Tevékenység
<p>6⁰⁰ - 18⁰⁰ óráig közben:</p>	<p style="text-align: center;">SZABAD JÁTÉK a teremben és az udvaron</p> <p>étkezés előkészítése, testápolás</p> <p style="text-align: center;">folyamatos tízórai</p> <p style="text-align: center;">Szabad és irányított tevékenységek bent és kint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szabad és szervezett MOZGÁSOK, mozgásos játékok - élményszerző séták, kirándulások - élményszerzések, tapasztalatszerzések, alkotó munkák <p>KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE</p> <p>VERSELÉS, MESÉLÉS</p> <p>ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, TÁNC</p> <p>RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA</p>
<p>11⁴⁵ 12⁴⁵</p>	<p style="text-align: center;">tisztálkodás – terítés – ebéd</p> <ul style="list-style-type: none"> - az asztalok leszedése, szellőztetés, takarítás, ágyazás - tisztálkodás, fogmosás
<p>12⁴⁵ 14³⁰</p>	<p>a pihenés előkészítése, MESE, pihenés</p> <p>Folyamatos ébredés, öltözködés, fésülködés, testápolás, étkezés előkészítése</p> <p style="text-align: center;">uzsonna</p> <p style="text-align: center;">Szabad és irányított tevékenység folytatása bent és kint</p>

Hetirend

A csoportok óvodapedagógusai megbeszélés alapján, év elején állítják össze saját hetirendjüket úgy, hogy a hét napjaira lebontva tervezik be a törvény alapján meghatározott tevékenységi formákat. A napi egy irányított tevékenységen belül is figyelünk a komplex fejlesztésre, a tevékenységek közötti koherenciára. Hetirendünket rugalmasan kezeljük ugyanúgy, mint a napirendet, mindig igazodik a gyermekcsoporthoz. Kivételt képeznek ez alól a heti egy alkalommal az egész csoport részvételével szervezett mozgás és a nagy teret igénylő énekes játékok. Helyhiány miatt, a balesetveszély elkerülése érdekében, ezeket csak kötött szervezési keretek között tudjuk megvalósítani (a csoportszoba teljes összepakolásával tudunk csak helyet biztosítani; tornateremmel nem rendelkezünk, így a művelődési házzal év elején egyeztetett időpontokban tudjuk a termet igénybe venni).

Hetirend

A beírt tevékenységi formák mintaként szolgálnak, ezeket az egyes csoportokban dolgozó óvodapedagógusok állítják össze a nevelési év elején

Napok	Irányított tevékenység	Szabad tevékenység
Hétfő	<p>Élménybeszámoló, az aktuális heti terv indítása,</p> <p style="text-align: center;">Verselés, mesélés</p> <p><u>Szervezeti forma:</u> beszélgető kör, séták, kirándulások</p>	<p style="text-align: center;">Játék</p> <p>Mozgásos játékok Dramatikus játékok Tapasztalatszerzések Alkotó munkák</p>
Kedd	<p style="text-align: center;">Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatokkal</p>	<p style="text-align: center;">Játék</p> <p>Mozgásos játékok Dramatikus játékok Tapasztalatszerzések Alkotó munkák</p>
Szerda	<p style="text-align: center;">Ének, zene, énekes játék, gyermektánc</p>	<p style="text-align: center;">Játék</p> <p>Mozgásos játékok Dramatikus játékok Tapasztalatszerzések Alkotó munkák</p>
Csütörtök	<p style="text-align: center;">Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka</p>	<p style="text-align: center;">Játék</p> <p>Mozgásos játékok Dramatikus játékok Tapasztalatszerzések Alkotó munkák</p>
Péntek	<p style="text-align: center;">Mozgás</p> <p style="text-align: center;">Rendszeres egészségfejlesztő testmozgások</p>	<p style="text-align: center;">Játék</p> <p>Mozgásos játékok Dramatikus játékok Tapasztalatszerzések Alkotó munkák</p>

NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE, DOKUMENTÁCIÓS RENDSZER

Az óvodai csoportokhoz kötődő adminisztrációs munka leglényegesebb feladata, hogy az ott folyó, szerteágazó tevékenységeket - a nevelési és tanulási feladatokat - időszakokra lebontva gondoljuk át és írásban rögzítsük **a csoportnaplóban**, melynek vezetése kötelező.

A tervezésnél számításba vesszük, hogy a gyerekek fejlődési üteme eltérő és a képességeik különbözőek. Vegyes életkorú - heterogén csoportok esetén – de a homogén csoportokban is elsősorban a fejlettség és az életkori sajátosságok figyelembevétele a tervezés kiinduló pontja, hisz tudjuk, hogy milyen különbségek lehetnek két azonos korú gyermek között (pl. gyönyörűen, gazdag szókinccsel beszél, de képtelen önállóan enni, stb.).

A cél és feladatok ismeretében a fejlesztést éves, féléves, vagy negyedéves periódusokban gondoljuk át, a tevékenységeket kéthetes, hetes periódusban tervezzük.

A nevelő munka megtervezésében a rendező elv:

Az évszakok változásai, hónapok aktualitásai, ünnepek, melyeket részleteiben a kiegészítő Pedagógiai Programok tartalmaznak.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban a csoportnaplóban

- ✓ Befogadási/visszafogadási terv elkészítése és értékelése
- ✓ Csoportra tervezett féléves bontásban alkalmazott nevelési terv elkészítése és értékelése
- ✓ Negyedéves tematikus terv
- ✓ Tématervek, témahetek
- ✓ Tevékenységtervek
- ✓ Tevékenységi tervek reflektív értékelése
- ✓ Hetirend és napirend összeállítása
- ✓ Feljegyzések a csoportok életéről

A kitűzött célok megvalósítása érdekében szükséges a fejlesztő folyamat elemzése, ellenőrzése. A nevelő-fejlesztő munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alapidokumentumai képezik.

CSOPORTNAPLÓ

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján 87. §(1) d) elektronikus úton előállított, az intézmény SZMSZ-ében meghatározott rend szerint hitelesített elektronikus/papíralapú nyomtatvány, melyet az OVPED program használatával hozunk létre.

A programunkat lefedő napló összeállításánál a törvényi előírások betartása mellett törekszünk arra, hogy az írásos tervező munka a napi nevelési folyamatot elősegítse, valamint a pedagógusoktól elvárt kompetencia területeket is lefedje. Helyi Pedagógiai Programunk alapján nevelő munkánk tervezésének dokumentálására szolgál.

A csoportnapló tartalmi elemei:

A csoportnaplóban feltüntetjük

- ✓ Az óvoda nevét
- ✓ OM azonosítóját és címét
- ✓ a nevelési évet
- ✓ a csoport megnevezését
- ✓ a csoport óvodapedagógusait
- ✓ a megnyitás és lezárás helyét és időpontját
- ✓ az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát
- ✓ a helyi Pedagógiai Program nevét

Statisztikai adatokat a gyermekek vonatkozásában:

- ✓ a gyermekek nevét és óvodai jelét
- ✓ a fiúk és lányok számának összesített adatait: ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát
- ✓ a sajátos nevelési igényű gyermekek számát
- ✓ azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak
- ✓ a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét

A csoportra vonatkozó napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket.

A hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban.

A hivatalos csoportlátogatásokat

PVO Székely Óvoda

Helyi Pedagógiai Programja kiegészítés

NÉPHAGYOMÁNY ÉLTETŐ, JELES NAPOK, ÜNNEPI
SZOKÁSOK

Óvodai Program

„A néphagyomány nem a hamu imádása, hanem a tűz továbbadása.”

(Morus Tamás)

BEVEZETŐ

Intézményünkben indokoltta vált a pedagógiai programunk megváltoztatása. A nevelőtestület elhivatottságot érez a hagyományok őrzésére, ápolására, átörökítésére, ezért úgy döntöttünk, hogy a Néphagyományörző Óvodai Programot alapul véve az Óvodai nevelés országos alapprogramját gerincként felhasználva, saját néphagyományörző programot hozunk létre. Óvodapedagógusaink között dolgozik évtizedes múlttal rendelkező – Népi gyermekjáték, néptánc pedagógus és hagyományismeret oktató, illetve Kézműves hagyományismeret oktató – és ismereteiket, tapasztalataikat hitelesen átadni tudó kollégák.

Hitvallásunk, hogy a gyerekek magyarság tudatát mélyíteni kell, nevelésünk eredményessége szempontjából nélkülözhetetlen múltunk ismerete, ebbe beletartoznak a néphagyományok és népszokások is. Fontos, hogy a mai világban is megtalálja a gyermek a népi kultúra adta szépségeket, örömeit. A tevékenységeinkbe beépítjük a népi kultúra azon elemeit, amelyek igazodnak a gyermekek életkori fejlődési sajátosságaihoz, gazdagítják mindennapi életüket.

A KIEGÉSZÍTŐ ÓVÓDAI PROGRAM CÉLJA, ALAPELVEI, ÉRTÉKEI

A PROGRAM CÉLJA

- ❖ a gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány ápolás által
- ❖ a világ megismerése, a népi kultúra maradandó értékeinek átadása azok őrzése, éltetése a magyarság tudat formálása
- ❖ a gyermekben megalapozzuk azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival
- ❖ a hagyományok iránti érdeklődés felkeltése és megalapozása a családi neveléssel együtt
- ❖ egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása minden gyermek számára
- ❖ kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
- ❖ a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek integrált nevelésének megvalósítása
- ❖ a velünk élő nemzetiségek alapkultúrájának megismerése

A program általános feladata

Az óvodai nevelés feladata az óvodás gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása

- az érzelmi, erkölcsi és a közösség nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Speciális feladatok

Az egészséges életmód alakítása

A fejlesztés célja

- A lelki egészség erősítése a hagyományok által - közös élmények átélése a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal
- Mozgást fejlesztő népi játékok alkalmazása: ügyességi és erőjátékok, fogó játékok, vonulások, néptánc-elemek

A fejlesztés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermekek egészségének megőrzése,
- szervezetük edzése,
- a stressz hatások feldolgozására való felkészítés,
- a gyermekeknél a testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítása

ÉLETTREND

A néphagyományőrző szemléletű nevelés nem csak a népművészet értékeinek megőrzésére vállalkozik. A népi kultúra más területein, a népi életmód mindennapjaiban is fellelhetők azok az értékek, amelyek újra felhasználásra alkalmasak. Ez egy olyan komplex nevelési rendszerben valósul meg, amelynek feltétele a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő optimális környezet. A programban az optimális környezet – a tárgyi és személyi feltételeken túl – egy gyermekközpontú életrendet jelet.⁷

Az életrend elemei:

- a családias, tiszta életkorú gyerekcsoport,

---

⁷ Néphagyományőrző pedagógiai program

- a differenciált bánásmód,
- az érző, alkotó nevelőtestület,
- a nevelésben együttműködő családi-óvodai közösség.

ÓVODAKÉP

Meggyőződésünk, hogy egy nép jövőjének szempontjából elengedhetetlen múltjának ismerete, és ebben fontos szerepet játszik a néphagyományok és népszokások megismerése is. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink minél többet tudjanak népünk értékeiből, megismerve, megszeretve ez által a magyar nép gazdag hagyományvilágát. Tevékenységeinkben az évszakok váltakozásához kapcsoljuk a jeles napokat, népszokásokat, és minden olyan foglalatosságot, melyek erősítik a szokások, hagyományok ismeretét, és őrzik kultúránk értékeit. Alapelvünk, hogy már kisgyermekkorban erősítsük gyermekeink magyarságtudatát, így a néphagyományok, szokások gyakorlása szoros kapcsolatban áll a neveléssel. Lényeges, hogy kialakuljon a gyermekekben a szülőföldhöz való kötődés és a haza iránti szeretet. A múlt értékeinek életben tartása érdekében a gyermekekkel a népszokásokon kívül megismertetünk: népdalokat, népmeséket, néptánc elemeket, mondókákat, népi játékokat, népi kismesterségeket. A népi kultúra minden területe értékhordozó, megőrzése és átadása közös feladat, amiben az intézményi nevelésnek nélkülözhetetlen szerepe van.

GYERMEKKÉP

Az óvodáskor végére a gyermek teljes személyiségének kibontakozása mellett olyan ismeretekben való jártassággal rendelkezzen, amely a népi kultúra maradandó értékeit magában foglalja. Tapasztalatai legyenek a népi kismesterségekről, a jeles napokhoz, ünnepekhez tartozó népszokásokról, a népdalokról, mondókákról, a népi gyermekjátékokról, néptáncról.

PEDAGÓGUSKÉP

Ismeretekkel rendelkezik az óvodában éltetett hagyományokról, ismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat, a gyerekek életkori sajátosságait szem előtt tartva.

Rendelkezik saját népzene és népdal repertoárral, és igénye van a folyamatos bővítésére.

Képes ezt a tudását élményszerűen bemutatni és átadni a gyerekeknek.

Nyitott szemmel jár, és szívesen vesz részt az eredeti népszokásokat idéző tárgyak és régiségek gyűjtésében.

Örömmel és büszkeséggel hord népviseleti ruhát ünnepek és jeles napok alkalmával.

Részt vesz a „Nagy idő kereke” ünnepeivel összefüggő hagyományos játékok megismertetésében, képes a népi kismesterségekről szerzett tudását hitelesen átadni.

Néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti, megteremti a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit.

A folyamatos napirendben és a játéktevékenységbe ágyazottan tervezi és szervezi a hagyományörző tevékenységeket.

„Mert össze kellene szednünk nagy fáradtsággal az ország minden részéről a széjjel szórt köveket, hogy azokkal a magunk képére építhessünk.” (Kós Károly)

NAGY IDŐ KERKE

Betakarítás a veteményeskertben

Őszi termékek gyűjtése: házi, erdei, mezei

Közös szüretelés, befőzések, aszalások

Szüreti multság

Libavacsora

Tűzgyújtás

Lámpás felvonulás

Ludas játékok

Lámpások készítése

Iskolások ünnepi vendégsége

Táncház

Farsangi multság

Madáretetés az udvaron

Mikulás várás

Gyümölcsfaág hajtatása

Adventi kézműves délután

Adventi koszorú készítése

Ősz

Szüret
Márton nap

Tél

Borbála nap
Adventi készülődés
Miklós nap
Karácsony
Magyar népmese hete
Farsang
Gyertyaszentelő
Boldogasszony napja

Nyár

Gyermeknap
Nagycsoportosok
búcsúztatója

Tavaszi

Kismesterségek hete
Gergely nap
Március 15.
Komatálzás
Húsvét
Anyák napja
Pünkösöd

Gyermeknap játékok

szülőkkel közös program

Iskolába menők búcsúztatása

Iskolába csalogató

Ünnepi készülődés

Tojásfestés, locsolkodás, népi játszóház

Szülők- nevelők bálja

Komatálzás szokások felelevenítése

Anyáknap köszöntés

• Májusfa állítás, döntés

• Pünkösdi multság

Ősz

- ✓ Szürettek: betakarítás a veteményeskertben
- ✓ Őszi termékek gyűjtése: házi, mezei, erdei
- ✓ Közös szüretelések, befőzések, aszalások, szüreti multság
- ✓ Termésjátékok készítése: gyékény, csuhé, kukorica, gesztenye, makk, toboz, levelek, bogyók felhasználásával.
- ✓ Márton nap: lámpás készítés, ludas játékok, dalok, lámpásfelvonulás – zenekarral, tűzgyújtás, libavacsora

Tél

- ✓ Advent: adventi koszorú készítése, adventi kézműves délután a családokkal közösen
Borbála napja: gyümölcsfaág hajtatása
- ✓ Miklós nap: mikulásvárás
- ✓ Karácsony: mézeskalács díszítés, karácsonyfa díszítés, madáretetés az óvoda udvarán,
- ✓ Népi kismesterségek gyakorlása: gyöngyfűzés, fonás, nemezelés, berzselés
- ✓ Farsang: farsangi multság, táncház, iskolások ünnepi vendégsége
- ✓ Nyitnikék bál: szülők- nevelők bálja

Tavaszi

- ✓ Gergely-járás: iskolába csalogató
- ✓ Március 15. Nemzeti Ünnepe: ünnepi készülődés
- ✓ Húsvét: tojásfestés, locsolkodás, komatál, népi játszótér
- ✓ Anyák napja: anyák napi ünnepe
- ✓ Pünkösdi: májusfaállítás - döntés, pünkösdi játékok

Nyár

- ✓ Gyereknapi
- ✓ Búcsú az óvodától: nagycsoportosok búcsúztatása

Néphagyomány szerinti tartalmak korcsoportonként

Néphagyományonként és korcsoportonként felosztottuk a mesét, a népdalokat, a népi dalos játékokat, a gyermektáncot, a népi játékokat, a mondókákat és a kézműves tevékenységeket. Vállaljuk, hogy ezeket a tartalmakat megismertetjük a gyermekekkel, melyeket bekapcsolunk az óvodai élet mindennapjaiba, valamint a néphagyományörző óvodai rendezvényeink színesítésére is felhasználjuk.

Ünnep	Tartalmak	Tevékenységek		
		kiscsoport	középső csoport	nagycsoport
Szüret	<i>mondóka</i>	Cini-cini muzsika Éno 115/12 Piros alma csüng a fán szakítsd le te barna lány leszakítom, megeszem, mert az almát szeretem!	Verebet fogtam Kiugrott a gombóc Elmúlt a nyár itt az ősz	Dió, dió, só, só..... Ergem-bergem Szegedi polka
	<i>dal</i>	Sétálunk-sétálunk Éno 153/107	Lipem lopom a szőlőt.. A Kállói szőlőben Badacsonyi szőlőhegyen..	Ajtó-ablak nyitva van Dombon török – nagycsoportos változat
	<i>gyermekjáték</i>	Erre csörög a dió Bújj, bújj...Móra 78o. Éno 191/186		Erre csörög a dió Egyet üt az óra (ITR) Tánc: Pálmácska és Szederinda (ITR)
	<i>népmese</i>	Az egér farkincája Bajzáth Mária: Itt vagyok, ragyogok 64 o.	A róka és a farkas a lakodalomban Farkaskoma kántorsága	Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack A szorgalmas és a rest leány

	<i>kézműves tev.</i>	dugóval szőlő, gyümölcsök pecsételése		Csuhéjból kézműveskedés, őszi gyümölcsökből süteménysütés
--	----------------------	--	--	--

Márton nap	<i>mondóka</i>	Harangoznak délre libapecsenyére nincs ittthon a gazda megette a macska	Egy begy liba begy.. Nincs szebb állat mint a.. Réce ruca vadliba	Árok partján ül egy liba (Szájrol Szájra) Héja-héja vaslapát (SzSz 44o.)
	<i>dal</i>	Egyél libám Éno, 141/84	Ki libámat elviszi.. Hatan vannak a mi.. Száz liba egy sorban	Kihajtom a libám a rétre A gúnárom elveszett
	<i>gyermekjáték</i>	„Te vagy a gúnár” játék (zenére körben járás csípőre tett kézzel/kézfogással, a zene megállításakor párválasztás. Akinek nincs párja : „Te vagy a gúnár!)		Kacsa-liba játék Fehér libám gigágá Tánc: Száz liba egy sorban
	<i>népmese</i>	A szél és a nap (Bajzáth M: Itt vagyok ragyogok 82.o-)	A libák és a róka A róka és a róka keresztelőben	Libák és a róka Márton legendája Aranylúd
	<i>kézműves tev.</i>	tenyérlenyomatból libabáb készítése		Lámpáskészítés Toll felhasználás
Mikulás	<i>mondóka</i>	Télapóka: jujj, jujj, jujj Az arcomba havat fúj Szakállából szerteszt rázza a sok pelyhecskét. Kacagnak a gyerekek Kapkodják a pelyheket. Nem baj, nem baj, ez a jó, Rázd a havat , Télapó. (Száncsengő- karácsonyi versek, Szalay könyvek Jaj de nagyon hideg van ropog a hó alattam Vigan csúszik a kis szán most örülök igazán!	Miki Miki Mikulás nem szereti a gulyást, mert a gulyás paprikás megcsípi a bajuszát	Találós kérdés: Tűzpiros ruhája (Egyszervolt hol nem volt 22. o.)

<i>dal</i>			Csingi-lingi-lánga Mikulás, mikulás
<i>gyermekjáték</i>			Fordulj bolha
<i>népmese</i>			Szent Miklós legendája
<i>kézműves tev.</i>			Süteménykészítés a Mikulásnak

Advent - Karácsony	<i>mondóka</i>	Giling-galang giling-galang karácsonyra szól a harang Töröm, töröm a mákot Adjon Isten füvet, fát Éno 111/1 Az új esztendőbe Bújj a kemencébe szedd ki a szilvát ropogtasd a magját	Rontom, bontom, csontom, Csörgő, börgő láncsal jöttem. Van-e rossz gyerek a háznál? A jónak kaláccsal, A rossznak virgáccsal. Adjon isten sokakat, sok karácsony napokat, bort és búzát eleget, szekerünknek kereket, poharunknak feneket, hogy ihassunk eleget. Ég a gyertya ég, az adventi négy, azt üzeni azt lobogja, Jézus üdvöz légy.	Karácsony: Én kis morzsa (Sz.Sz. 77o.)
	<i>dal</i>	Ég a gyertya Éno 177/157 Kiskarácsony, nagykarácsony Ti csak esztek isztok Éno 146/93	Ember ember ... Méz, méz, méz, termett méz Kiskarácsony, nagykarácsony Kösd föl, Örzse, ködmönkédet	Advent: Luca, Luca kitty-kotty Méz, méz Karácsony: A szép szűz Mária (ITR) Elindult Mária Házasodni szeretne a szomszéd Gyurka (ITR) Tánc: Felkelt Anna
	<i>gyermekjáték</i>	Tüzet viszek, lángot viszek de senki se látja én is látom, te is látod csak a vak nem látja (kendős futóhelycserélős játék ITR)		Advent: Jön a róka Karácsony: Betlehemes játékok Sülnek a kenyerek Cibri-cibri

	<i>népmese</i>	Három kívánság (Illyés Gyula:77 magyar népmese, 287-o-)	Karácsony fa története <i>amikor Krisztus Urunk a földön járt, a gonosz emberek elől bújdosnia kellett. Üldözői elől menekülve egy sűrű lombú fa alatt vontatott magát, ez azonban odaszólt neki: állj odább, mert ha nálad találunk, engem is elpusztítanak. Ezzel utasították el féltükben a többi fák is. Az Úrnak ellenségei már nyomában voltak, amikor egy fenyőfához ért. Alig volt lombja, ezért</i>	Advent: Bátor tengelic Karácsony: A só Angyalbárányok (100 Magyar népmese) Kisgömböc
--	----------------	--	---	---

			<i>ágai rejtették el Jézust, aki így meg is menekült. Az Úr most megáldotta a fenyőfát: soha ne hullasd el a leveledet. Akkor is virulj és zöldülj, amikor a többiek levéltelenül sorvadoznak. Te légy a legdélcegebb és legszívósabb minden társad között, élj meg mindenütt. Légy az emberek öröme, és emlékezetemre rajtad gyűjtsanak karácsonyi gyertyát</i>	
	<i>kézműves tev.</i>			Advent: méhviasz technika, adventi kalendárium készítés Karácsony: nemezelés, mézeskalács készítés, díszítés
Újév	<i>mondóka</i>			Kicsi vagyok székre állok Adjon Isten minden jót (lurkovilag.hu)
	<i>dal</i>			A hajnali harangszónak
	<i>gyermekjáték</i>	Süssünk-süssünk valamit Éno 188/180		Csillagjáték Három királyok napja (Kárpát-medencei népének gyűjtemény)
	<i>népmese</i>	A három kismalac(Bajzáth M.: Pont pont vesszőcske 56.o.)		A kolbász, a béka és az egér

	<i>kézműves tev.</i>			Újévi naptár készítése természetes anyagokból
Gyertyaszentelő 02.02.	<i>mondóka</i>	Dirmeg dörög a medve Éno, 13.		
	<i>dal</i>	Mackó, mackó ugorjál Éno. 198/203		Bújj-bújj medve (bújós játék) Mackó, mackó ugorjál + tánc
	<i>gyermekjáték</i>	Alszik, alszik medve koma Elfelejtett enni ő ma, minket ugyan be nem kap		Mackó, mackó ugorjál mondóka ugrókötelezve

		aki ügyes, elszalad (középen egy pl. kötéllel/krétával körbe kerített helyen (barlang) „alszik” a medve. A többiek incselkedve, a mondókát mondva köröznék körülötte. Mikor vége, felébred, a többiek a kijelölt területen futva menekülni kezdenek. Az első, akit elkap, szintén medve lesz, beviszi a barlangba. Újra kezdődik a játék, egészen addig, míg már mindenkit elkapnak		
	<i>népmese</i>	A medve és a macska 100 magyar népmese, 242.o.		Csillagszemű juhász
	<i>kézműves tev.</i>			Medvetalp készítés

Farsang	<i>mondóka</i>	Maskarások, bolondok rázzátok a kolompot! Takarodjon el a tél, örvendezzen aki él Három éjjel, három nap Kimulatom magamat!	Kicsi nékem ez a ház, Kirúgom az oldalát. Ha kirúgom, berúgom, Mégis megcsináltatom... Ez a lábom ez ez ez jobban járja mint emez, édes lábom jól vigyázz, mert a másik meggyaláz. Elegünk van már a télből, Hóból, fagyból, hideg szélből, Jöttünk vígan maskarában, Tél bosszantó maszkabálba.	Lány és fiú csúfolók
	<i>dal</i>	Tekeredik a kígyó (Éno 154/109) Kőketánc (Éno185/172)	A, a, a, a farsangi napokban. A, a, a, a farsangi diákok. A farsangi diákok, piros nadrágban járnak, A, a, a, a farsangi	Felülök a sültkrumplinak hátára (ITR) Ez a kislány várja a farsangot (ITR) Tánc: Lérem (ITR) Gólyás (youtube.com)

			<p>napokban. Bol, bol, bol, három nagy keszkendobol Mind asszonyok mind lányok Elöl bogyot csinálnak, Bol, bol, bol, három nagy keszkendobol.</p> <p>Ge, ge, ge, oregasszony gegeje, Oregasszony gegeje Sort, palinkat bevenne Ge, ge, ge, oregasszony gegeje.</p> <p>Ku, ku, ku a kakas kukorekol Szeretnem a tareljat, Jol megfozve a nyakat, Ku, ku, ku a kakas kukorekol.</p> <p>Ha, ha, ha, itt a farsang dereka Leanynak kell szep ruha Férjhez menne ihaha Ha, ha, ha, itt a farsang dereka.</p>	
	<i>gyermekjáték</i>	<p>Szoborjáték (Bújj, bújj zöld ág Móra166.)</p> <p>Elöl megy a hegedús... (ITR)</p>		Medvetáncoltatás: dramatikus játékok
	<i>népmese</i>	A róka és a farkas a lakodalomban (77 magyar népmese, 114.)	Vajaspánkó A bölcs pásztorfiú (népmese.hu)	Nyakigláb, Csupaháj, Málészáj Selyp lányok
	<i>kézműves tev.</i>			Papírmasé készítés, álarc készítés

Gergely nap (csak nagycsoportosok nak)	<i>mondóka</i>			Gergely napi köszöntők
	<i>dal</i>			Szent Gergely doktornak (Ünnepes cd 68. szám)
	<i>gyermekjáték</i>			Gergelyjárás: dramatikus játékok közösen a Petőfi Iskola zene tagozatos tanulóival
	<i>népmese</i>			Az okos leány (Magyar népmese)
	<i>kézműves tev.</i>			Papírcsákó készítése
Március 15.	<i>mondóka</i>			Katona bácsi hopp, hopp, hopp
	<i>dal</i>			Állj be Berci katonának
	<i>gyermekjáték</i>			Várban dobolnak Adj király katonát!
	<i>népmese</i>			A katona szerencséje Kőleves
	<i>kézműves tev.</i>			Falovacska készítése Hármas fonás nemzeti színekből
Húsvét	<i>mondóka</i>	Rózsa ,rózsa szép virágszál, szálló szélben hajladozzál. Napsütésben nyiladozzál, megöntözlek, illatozzál	E háznak van egy rózsája, A rózsának egy bimbója, Én a bimbót megöntözöm, a tojást megköszönöm.	Népi locsolóversek: Jó napot, jó napot kedves liliomszál
	<i>dal</i>	Süss fel nap (Éno 226/270)	Hová mégy te.... Komatálat hoztam.... Kinn a bárány, benn a farkas..	Fehér liliomszál (Ünnepes cd 80.szám) mozgással kísérve
	<i>gyermekjáték</i>	Egy házon gólyafészek (Bújj, bújj zöld ág, Móra 15-16.o.)		Kiskacsa fürdik (ITR) Tojásdobálás Kakasverés

	<i>népmese</i>	A nyulacska harangocskája (Bajzáth Mária: Pont pont vesszőcske 19.o.)	A nyúl meg a káposzta A tyúk és a tojás	Krisztus és a madarak (Bajzát Mária https://www.facebook.com/mesepedagogia/posts/574178866070653/)
	<i>kézműves tev.</i>			Tojásdíszítés
Pünkösöd	<i>mondóka</i>	Tuli, tuli tulipán tuli, tuli tarka kezdődik már a játék te leszel a	Gyöngye vessző vagyok mindenfelé hajlok nem anyától lettem, rózsafán termettem piros pünkösdi napján hajnalban születtem Voltegyszer egy Jancsika...	
	<i>dal</i>	Én kis kertem kerteltem Éno (132/64)	Mi van ma, mi van ma... Én kicsike vagyok	Mi van ma, mi van ma Meghozta az Isten
	<i>gyermekjáték</i>	Fehér liliomszál Éno 156/114		Kakasviadal Pünkösdi királyné választás: dramatikus játék (Vitnyédi pünkösdlő ITR) Tánc: Én az éjjel álmomban
	<i>népmese</i>	A mezei nyúl és a sündisznó (Bajzáth M. Pont, pont, vesszőcske 50.o.)	Tulipánból lett királyfi	A rózsát nevető királykisasszony
	<i>kézműves tev.</i>			Pünkösdi királynak és királynénak koronakészítés Pünkösdi rózsza készítése szalvétából

A népi játék szerepe

A népi játék fontos szerepet tölt be a gyermek életében. Hosszú idő alatt formálódott olyanná, amilyenek ma ismerjük.

Funkcióját tekintve kettős szerepet tölt be. Lélektani és társadalmi szerep.

A nagyszülők, nagyobb testvérek a saját gyermekkorukban játszott játékok továbbításával nem csak szórakoztatták, tanították a kisebbeket, hanem egyben lehetővé is tették ezeknek a játékoknak a fennmaradását, továbbélését is, hagyományaikat átörökítve ez által.

A játék segítségével tanulta meg a gyermek, hol vannak a testének határai, hol végződik ő, és hol kezdődik környezete.

A sokféle mozgás által kipróbálja az erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban igazodik el.

A játék által ismerkedik meg a növényekkel, állatokkal, tárgyakkal, anyagokkal.

E tevékenységek által lehetővé válik számára, hogy bizonyos készségeket, tevékenységeket elsajátítson, begyakoroljon.

A játék hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy kialakuljon önértékelése és egészséges önbizalma. Jelentős társadalmi szerepe, hiszen megtanítja a gyermeket arra, hogy kapcsolatokat tudjon kialakítani a társaival, a felnőttekkel, segíti a társadalmi beilleszkedésben.

A társigény, az ötletek elfogadása ösztönzi, az együttjátás kreatív együttműködést eredményez, mely által alakulnak a jó játék hagyományai.

A szocializáció szempontjából fontos a csapatmunka, mely a társadalom kultúrájának elsajátításához járul hozzá.

Játékeszközök

A mai modern játékeszközöket kiegészítjük a hagyományos népi játékokkal.

A barkácsolás során a természetes anyagok előtérbe kerülnek

- lehetnek pl. otthon fellelhető vásznak, fonalak, gombok, seprű, fakanál, fedő stb.
- természetben található anyagok pl.: agyag, falevél, bot, ágacska, kavics, termések stb. Ezen eszközök értéke abban rejlik, hogy: - természetes anyagból készültek
- fellelhető a természeti környezetben - sajátos ízlésvilágot alakítanak ki.

Ezek az eszközök nem adnak határozott funkciót – mint eszközök – a játéknak, hanem a gyermek fantáziájától függően kerülnek felhasználásra.

A játék tartalma

A hagyományos értelemben vett játék tartalma kiegészül a népi játékokkal.

Eszközös játékok

- ✓ Tárgykészítő játékok: csutkarozi, fűsíp stb.
- ✓ A felnőttek életét utánzó dramatikus játékok: betlehem, figurák, díszek, járművek, hangszerek
- ✓ Eszközös ügyességi játékok: ugrókötelezés, köcsögdobás stb.
- ✓ Sport jellegű népi játékok: kuglizás, mancsózás, métázás stb.

Mozgásos játékok

- ✓ Ölbeli gyermek játéka: Lóg a lába
- ✓ Ügyességi és erőjátékok: kakaskodó, birkózó, kidobós □ Fogócskák: szembekötősdí, az a cica, akinek nincs párja stb.
- ✓ Vonulások: lánykérő, lakodalmas, vásáros stb.

Szellemi játékok

- ✓ Szellemi ügyességi játékok: Farkasszem nézés, Szoborjáték stb.
- ✓ Beugratások: Húzd meg, ereszd meg
- ✓ Kitalálós játékok: Fekete, fehér, igen, nem
- ✓ Rejtő-kereső játékok: Itt a köcsög
- ✓ Tiltó játékok: Hej, reszelő, reszelő

Párválasztó játékok

- ✓ Párválasztó körjátékok: Cickom-cickom stb.
- ✓ Leánykérő játékok: Járom az új váramat
- ✓ Párválasztó társasjátékok: Fordulj bolha, Kútba estem stb.

Mondókák

- ✓ Természetmondókák: Süss fel nap
- ✓ Növénymondókák: Áspis kerekes
- ✓ Állatmondókák: Fecskét látok
- ✓ Egyéb hangutánzó mondókák: Án-tán- ténusz

- ✓ Bölcsődalok: Aludj baba, aludjál
- ✓ Csúfolók: Lányok, lányok

Kiolvasók, kisorolók

- ✓ Egyedem begyedem, Két kiskakas

Mozgás és néphagyományteremtés

A népi életmódban a gyermek családja tagjaitól, társaitól, tágabb környezetében élőkől leste el, utánozta, gyakorolta az esztétikus, harmonikus mozgás elemeit pl. erőnléti és ügyességi játékok, küzdő szellemet erősítő játékok.

A közösség alkalmakat biztosított a gyermekek számára (pl. bolhabál, gyermek lakodalmas), hogy az ellesett mozdulatokat gyakorolhassák, bemutathassák, tökéletesíthessék.

Az óvodában céltudatosan szervezzük a népi mozgásos játéklehetőségeket, teremben és udvaron egyaránt, az általános mozgástevékenységeken felül.

Táncházakat és táncos alkalmakat szervezünk, melyek segítenek az állóképesség, testtartás, erőnlét, folyamatos mozgás, társas kapcsolatok, figyelem, koncentráció fejlődésében.

Esztétikum és a néphagyományteremtés

A népi kultúrában az ember összhangban élt a természettel, harmonikus környezetet teremtett.

Nagy hangsúlyt fektetünk a tárgyi és a szellemi népművészet megismertetésére.

Bizonyos területei áthatják a gyermeki tevékenységformákat, gazdagítják a cselekvési lehetőségeket.

Területei:

- népi díszítőművészet: bőrmunkák, hímzés, szövés, fonás, nemezés, batikolás
- népköltészet: népmese, szólások, közmondások, találós kérdések, rigmusok
- népzene, népi gyermekjátékdalok
- népi gyermekjátékszerek és játékok
- dramatikus népi játékok: pünkösddőlő, lakodalmas, ludas játékok, Gergely járás

A néphagyomány stílusjegyei megjelennek az óvoda külső és belső környezetében.

Az esztétikummal való találkozás az egész személyiséget átrendezi, a nevelés valamennyi feladatának megvalósulásához hozzájárul.

Az óvodai esztétikai nevelés területei:

- az irodalom: vers, mese
- a zene: ének, zene, énekes játék, tánc
- vizualitás: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- környezet esztétikája

Verselés, mesélés és néphagyományteremtés

A verselés, mesélés anyagát zömmel a népköltészet tárházából merítjük, melyek a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókák, mesék, találós kérdések, szólások, közmondások és dramatikus népszokások. Ezeken a dramatikus játékokon keresztül a gyermekeknek lehetősége nyílik olyan élethelyzeteket megismerni és gyakorolni, melyek segítik a világban való eligazodásban. Elődeinkhez hasonlóan szájhagyomány útján örökítjük tovább a verseket, meséket, mondókákat, melyek a gyermek érzelmein át épülnek be ízlésvilágába, alapozzák meg „kulturális anyanyelvét”. Ezek az anyagok újraaktivizálódva serkentő hatással lesznek a gyermekközösség alkotó – megőrző- közvetítő képességére.

A magyar népköltészeti alkotásokon túl, a nemzetiségi népi kultúra anyagaiból is válogatunk.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc és a néphagyományteremtés

Kodály szerint: „Mi a faluban nem csak egy csomó dalt, onnan kimarkolható anyagot találtunk, hanem más valamit is, ami nélkül ezek a dalok nem jöhettek volna létre: kultúrát, bármilyen furcsán hangozzék is egységes homogén kultúrát, amelynek az a dal elválaszthatatlan része, mint egy tetőpontja, de minden esetre szerves kivirágása. Olyan kultúrára kell gondolnunk, melyet írás és olvasás nélkül is meg lehet érteni, de amelyben megvan a kultúra fő tulajdonsága: az, hogy részesét felvértezi minden lehetőségre, és boldog emberré teszi mindaddig, míg a neki megfelelő életkorból ki nem lép.”

Mi is ilyen „kimarkolható, elvihető, felhasználható” tartalmakat szeretnénk átadni a gyermekeknek, mely kapcsolódik bizonyos népi kultúrából átvett anyagokhoz, összekötő kapocs a szülőfölddel, népünkkel, és ez segíti őket az „emberré” válásban és magyarrá nevelődésben. Aki óvodás korban megízleli a közös dal és játék örömeit, és meg is őrzi ezt, a

későbbiekben felnőttként sem zárkózik el attól, ami népi és nemzeti, a szó legnemesebb értelmében.

A néptánc alapjainak elsajátítása, a táncház alkalmak is ezt a kötődést erősítik, mivel a magyar kultúrára sajátosan jellemző mozdulatokat, motívumokat, zenei anyagot, dalanyagot ad át a gyermekeknek.

A táncon keresztül megtanulja a gyermek az alkalmazkodást, hiszen igazodnia kell társaihoz, érzelmileg és technikailag. Ezáltal elősegítve az összetartozás érzését, és a belső érzelmi feszültség oldását.

A népi mondókákban rejlő ritmikusság képes a gyerekeket vidámabb, jobb hangulatba emelni, a belső mozgásfeszültségüket levezetni, mozgásukat összerendezettebbé alakítani.

Zenei anyagunkat alkotják:

- ✓ népi mondókák
- ✓ zenehallgatás dalanyaga, zenei anyaga (hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak)
- ✓ öt- hat hangterjedelmű népi dalos játékok
- ✓ az énekes népszokások
- ✓ a készségfejlesztés zenei elemei

A hangszerekkel való ismerkedés élményt nyújt a gyermekeknek, lehetőségük nyílik a népi hangszerek megismerésére, használatára és készítésére is. Ilyenek pl. köcsögduda, dióhéj pengető, mákgubó csörgő, dióhéj csörgő, magcsörgő

Zenehallgatás

A zenehallgatás anyagát népdalok, népzenei szemelvények alkotják, élő előadásmódban, IKT eszközről hallgatva, alkalmanként hangszeres aláfestéssel (furulya).

Rajzolás, mintázás, kézi munka

A rajzolás, mintázás, kézi munka az óvodában használt hagyományos anyaga kiegészül a hagyományörző díszítő művészet technikáival, művészetörző formáival. Megjelennek a népi kismesterségekre jellemző technikai elemek is.

Hagyományörző elemek:

- népi kismesterségek technikái: szövések, fonások, nemezelés, tojásírókázás, batikolás, viaszolás, agyagozás, körmöcskészás
- a jeles napok jelkép- készítő technikái: adventi koszorú, mézeskalács, gyertyaöntés, farsangi maszkkészítés, májusfa szalagozás

A technikákhoz szükséges anyagok (melyeket a szülők segítségével folyamatosan gyűjtünk):

- termékek: kukorica, makk, dió, gesztenye, csuhé
- növények: nád, sás, gyékény, szalma, vessző □ állati eredetű anyagok: gyapjú, toll méhviasz, bőr stb. □ textíliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics stb.

Az elkészült tárgyak játékeszközök nem öncélú produktumok, hanem tovább motiválják a gyermekek tevékenységét, gazdagítják játékukat.

A külső világ tevékeny megismerése és a néphagyományteremtés

Az emberek régen a tudásukat a gyakorlati tapasztalatok alapján szerezték, a hozzájuk kötődő szokásokat, szertartásokat a mai napig megőrizték: pl. villózás, regölés, kotyolás, tűzugrás.

Annak érdekében, hogy ezek a szokások fennmaradjanak, a megismertetés, a szokás megalapozás már kisgyermek korban megkezdődhet. Ennek a cselekedetnek az a jelentősége, hogy a gyermek a későbbiekben milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedési kultúrával fog rendelkezni. Ez meghatározza a természethez való viszonyát.

Az ember, az őt körülvevő természet és a hagyomány szimbiózisban vannak egymással.

Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek segíthetik elő:

- ✓ az évszakok változásának megfigyelése és az ehhez kapcsolódó időjárás megfigyelési tapasztalatok a néphagyományban (időjárásjóslások, névnapokhoz kapcsolódó jóslások)
- ✓ évszakováltásokhoz tartozó környezet alakító munkálatok (kiskert rendezése, növényültetés, palántanevelés, betakarítási munkák)
- ✓ szüreti munkálatok és az ehhez kapcsolódó befőzések, zöldség-gyümölcs feldolgozások
- ✓ az állatok viselkedésével kapcsolatos megfigyelések (időjárásjósló)
- ✓ felkészülés a jeles napokra
- ✓ skanzenekhez, tájházakhoz, néphagyományokhoz kapcsolódó múzeumok látogatása

- ✓ látogatás a hagyományosan gazdálkodó illetve állattenyésztő családoknál
- ✓ látogatás a helyi állattenyésztő családoknál, Fáy Szakközépiskola kisállattenyésztő telepén

Hagyományteremtő szemléletű tervezés

A hagyományteremtő program a közös gondolkodás és tevékenység összehangolása. A személyes kultúránk gazdagodását, színesedését, népi repertoárunk bővülését segíti a régi közös munkálkodások hangulatát idézi, erősítve az összetartozás élményét.

A „Nagy idő kereke” segít átlátni az éves tervezés folyamatát. A pedagógus módszertani szabadsága nem az anyagok összeállításában, átadásában viszont a betervezett néphagyományokhoz kapcsolódó törzsanyagból kell egy egységes, minden óvodánkba járó gyerek számára megismerendő tudás anyag. Az összegyűjtött és kiválasztott műveltség anyag ismeretében tervezünk korcsoportonként, évszakonkénti lebontásban.

A „Nagy idő kereke” ábrát, mint tervezési folyamatot a szülőkkel megismertetjük az első szülői értekezlet alkalmával, lehetőséget teremtve a szülőnek arra, hogy módja legyen a közös programokra felkészülni.

ÖSSZEGZÉS

Az óvoda sajátos arculatának kialakítása törekszünk a néphagyományok éltetésével és ez megjelenik a nevelő testület szellemiségében, attitűdjében, óvodaképben külső és belső környezetben. Kiemelt feladatunk, a pedagógusok néphagyományt éltető képzéseken való részvétele.

A GYERMEKEK MEGFIGYELÉSÉNEK, FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE, DOKUMENTÁCIÓS RENDSZERE

Célja:

- ✓ olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják.
- ✓ reális és szakmailag megalapozott értékelés, mely alapja a további fejlesztési feladatoknak
- ✓ a szülők folyamatos és egyéni tájékoztatása gyermekük fejlődéséről

A gyermekek fejlődését nyomon követő Fejlődési napló a jogszabályi elvárásoknak megfelelően tartalmazza:

- ✓ a gyermek anamnézisének, melyet az óvodába lépés első pillanatában kitöltünk
- ✓ az egyéni fejlettségmérő lapot (a gyermek fejlődésének mutatóit: érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődés), valamint az óvoda helyi Pedagógiai Programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- ✓ a gyermek fejlődését elősegítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- ✓ amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedéseire tett javaslatait
- ✓ a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- ✓ a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Minden gyermek fejlődését az erre szolgáló fejlettségmérő lapon tudjuk nyomon követni, az óvodába lépés pillanatától az iskolakezdésig. Minden óvodapedagógus folyamatosan végez megfigyeléseket a csoportjában járó gyermekekkel kapcsolatosan, amit lehetőség szerint folyamatosan rögzít, - de legalább fél évente összegzi megfigyeléseit az egyéni fejlettségmérő szempontok alapján és az elektronikus rendszerben rögzíti azokat.

Bizonytalanság esetén egyénileg győződünk meg arról, hogy elérte-e a korának megfelelő szintet (játékban megfigyelve) a gyermek.

A fejlődésben lemaradt vagy később érkezett gyermek, aki mozgásában, beszédében, játékában esetleg szociálisan éretlen, fejlesztőfoglalkozásokon vesz részt. A fejlesztést szoros együttműködésben végezzük a családdal, hisz a támogató, rásegítő fejlesztés, amely tanulási nehézségeket küszöböl ki, sok-sok kudarctól kíméli meg a gyermeket és a szülőt egyaránt. Felmérések végzéséhez, az esetleges lemaradások pontosításához szakember segítségét igényeljük! Az óvodáskor végére az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintre szeretnénk eljuttatni minden gyereket – ez óvodai nevelésünk folyamatának eredménye lehet!

ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK ÉS JELES NAPOK INTÉZMÉNYÜNKBEN

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyerekek kíváncsiságát ébren tartva és kielégítve folyamatosan változatos tevékenységet biztosítunk. A hagyományok ápolása közben történő együttjátás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Az óvodában gyakorolt jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó szokásokat az óvadás korosztályra szabva úgy elevenítjük meg, hogy azok ne merevek, erőltetettek legyenek, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátás jellemezze őket.

Projektjeink nagy részét a szülőkkel közösen szervezett programmal zárjuk. A szülők aktívan részt vehetnek a csoportok életében, bekapcsolódhatnak a tevékenységekbe, és gyerekekkel, óvodapedagógussal közösen tevékenykedhetnek.

Mihály-napi vásárra készülve, több héten át az óvó nénik a gyerekekkel közösen készítik azokat a portékákat, amelyeket a vásáron eladnak. Az óvoda udvara igazi vásári forgataggá változik, a gyermekek kiskosárral a kezükben árustól árusig járnak és gesztenyével fizetnek.

Mihály-napi vásár, vásári forgatag

A vásári forgatagot októberben, a befogadási időszak végén rendezzük meg. Elsődleges célunk az intézményhez való pozitív érzelmi kapcsolat erősítése, a közösség építése, ezen túl az őszhöz kapcsolódó vásári hangulat megtapasztaltatása a gyermekekkel. A vásári forgatagot megelőzően portékákat készítünk, melyeket petákok fejében eladunk. A vásári napon közösen főzünk a szülőkkel, sportvetélkedőket szervezünk, ügyességi játékokat játszunk.

Szüreti multság: A hét folyamán a csoportok elmennek szüretelni - lovaskocsis, buszos kirándulás keretében. A leszüretelt gyümölcsöket a gyermekekkel közösen feldolgozzuk (must, kompót, sütemény, gyümölcslé, gyümölcssaláta készítése). Beszélgetés a szüreti munkálatokról, ehhez kapcsolódó mesék feldolgozása, kézműves foglalkozások, mozgásos, dalos népi játékok. Minden tevékenységi területhez megpróbálunk természetes anyagokat, terméseket eszközként felhasználni. A témahét szüreti multsággal végződik a szülők részvételével. A multság programjai: köszöntő, táncház, kézműves foglalkozás, népi, ügyességi játékok, zsákbumacska, lángos, palacsinta, szőlő préselés és taposás.

A **Szüret** alkalmával lehetőség szerint ellátogatunk a közeli veteményes- és gyümölcsös kertekbe, közösen begyűjtjük a terményeket. A szüreti multság alkalmával az óvoda udvarán szőlőt szemeztünk, darálunk, préselünk, mustot kóstolunk, szüreti népi játékokat játszunk, népzenei táncolunk.

Szüret: A helyi termelőktől beszerzett zöldségeket, gyümölcsöket feldolgozzuk: lekvárt, befőttet, savanyúságot készítünk, amelyeket a Mihály-napi vásáron árusítunk. A szüreti népszokások gyakorlása során a szülőktől kapott szőlőfürtöket felkötözzük, a gyermekek kosárral a kezükben leszüretelik, leszemeztetik. A közös darálást és préselést követően mustot kóstolgatnak, szüreti népi játékokat játszanak, mulatoznak.

Márton-nap: Termények gyűjtése a hét folyamán. Lámpás készítése a gyermekekkel az összegyűjtött anyagokból. Ludas játékok, dalok megismertetése. Szent Márton püspök kiválasztása (apukák közül). Vicces liba keresés. Tűzgyújtás, táncház a gyermekeknek. Libavacsora és lámpás felvonulás zenészekkel.

Lámpagyújtás napja alkalmából a nagycsoportos gyermekek az általuk elkészített lámpással körbejárják az óvodát, és minden csoportban énekszó kíséretében meggyújtják az előkészített méceszt.

Márton napi lámpás felvonulás *Márton napi vigasságok* Az őszi ünnepkör zárása. Márton napján délután a szülőket vendégül látjuk a délelőtt közösen készített libás süteményekkel, libasziros kenyérral, teával. Sötétedés után közösen népi gyermekjátékokat játszunk, és énekszó kíséretében felvonulunk a lámpásainkkal, és körbejárjuk az óvodánkat.

Állatok világnapja alkalmával meglátogatjuk a környékbeli állatokat, illetve vendégül látjuk őket gazdáikkal együtt.

Az állatok világnapját különböző, állatokhoz kapcsolódó programokkal ünnepeljük meg: ellátogatunk a Fáy András Mezőgazdasági Szakközépiskolába, a kisállat kereskedésbe, az állatorvoshoz, lovaglást, kutyás bemutatót szervezünk.

Zene világnapja alkalmából a Zeneiskola tanárai adnak házi hangversenyt óvodásainknak.

Advent-Adventi gyertyalángok ünnepe: Adventi koszorú elkészítése, elhelyezése az aulában. A közös adventi dal megismertetése. Az adventi vasárnapokat követő hétfőn gyertyagyújtás a gyermekekkel együtt, közös ének. Adventi kézműves délután a családokkal.

Advent időszakában, karácsonyra készülve megrendezzük **Családi napunkat** kézműves foglalkozások, vásár és táncház keretében, mely kellemes és meghitt hangulatban telik el. A gyermekek megismerkednek az advent jelképeivel, a karácsonyi népszokásokkal.

Adventi időszak: Minden csoport feldíszíti a csoportszobáját és az öltözőjét, elkészíti az adventi koszorúját, majd meggyújtja az első gyertyáját. Ezzel nyitjuk meg az adventi időszakot az óvodánkban. Majd felállítjuk a fenyőfát, amit közösen díszítünk a gyermekek által készített díszekkel. Családi Adventi délutánunkon a családok és a gyermekek, valamint a nevelőtestület által készített portékákat állítjuk ki, kézműves délutánra várjuk és hívjuk a családokat.

Borbála-nap: Gyümölcsfaág hajtatása csoportonként. Szülői jókívánságok, áldások összegyűjtése és ezzel a Borbála-ág díszítése. A hét minden napján jókívánságok felolvasása gyermekeknek.

Miklós nap-Mikulás várás: Mikulás meghívása az óvodába. Mikulás váró dalok, versek, mesék megismertetése a gyerekekkel. Kézműveskedés a hét folyamán. Mikulás fogadása, gyermekek megajándékozása.

Mikulásra készülve az óvó nénik előadásában bábelőadást láthatnak az ovisok. Örömmel várják a minden csoportba ellátogató Mikulást, aki ajándékokkal kedveskedik a gyermekeknek. A csoportok énekekkel, verssel, saját készítésű alkotásokkal készülnek a Mikulás fogadására.

Mikulásra várva a nevelőtestület rendezésében bábelőadással kedveskedünk a gyerekeknek, ajándékkal várjuk a hozzánk látogató Mikulást, aki meglepetéssel halmozza el a gyerekeket.

Luca-napján a gyerekekkel búzát ültetünk, amely majd a karácsonyi asztalra kerül, jelképezve a fényt.

Karácsony: Meghitt készülődés a csoportokban: mézeskalács készítés, karácsonyfa díszítés, gyermekek által készített ajándékok a szülők számára. Karácsonyi dalok énekelgetése, versek, mesék megismertetése. Ajándékok bontogatása a fa alatt.

A magyar népmese hete: A közösen kiválasztott mese feldolgozása a csoportokban, majd az óvodapedagógusok műsorának előadása.

Gyertyaszentelő napja:

Időjárás jósló nap. Medvecsalogató (medvés játékok, dalok, versek, mesék)

Medve jóslás: Ismerkedés a népi időjóslás hagyományaival, medvés játékok játszása.

Farsang: Farsangi multság, táncház, zeneiskolások ünnepi előadása. Jelmezek, álarcok készítése. Farsangi dalok, versek, mesék, játékok megismertetése. Fánk sütése a gyerekekkel. A hét lezárásaként farsangi multságot tartunk (játékok, versenyek, jelmezes felvonulás).

Farsang télbúcsúztató népszokás alkalmával minden csoport farsangi álarcot készít, jelmezbe öltözik, mulatozik, így üzve el a telet.

Farsang napján mindenki beöltözik jelmezbe. A csoportszobákat, az óvodát feldíszítjük a gyerekekkel együtt készített álarcokkal. Fánkot sütünk, vetélkedőket szervezünk, táncolunk és vigadozunk.

Népi kismesterségek hete: Népi kismesterségek gyakorlása: szövés, gyöngyfűzés, fonás. Az elkészült művek kiállítása az aulában. A hetet népdaléneklő verseny zárja. A szülő készíti föl a gyermeket az általuk kiválasztott népdalra. A népdalversenyen a szülők nézőként és zsűriként is részt vesznek.

Gergely nap: Gergelyjárás, iskolába csalogató. A Petőfi iskola zenetagozatos tanulóinak adománykérő műsora, a nagycsoportos óvodások iskolássá avatása. Tematikus dalok megismertetése.

Játszó délután a volt nagycsoportosainkkal: Januárban meghívjuk a volt nagycsoportosainkat egy játszó délutánra. Itt beszámolhatnak iskolai tapasztalataikról, megmutathatják könyveiket, füzeteket, beszélhetnek élményeikről.

Farsang dömézés: A farsangi téltemetéshez kapcsolódó szalmabáb égetésével elűzzük a telet, várjuk a tavaszt.

Március 15. : Ünnepi jelképek készítése a gyerekekkel (zászló, csákó, kokárda). Hazafias dalok, versek, játékok gyakorlása. Az események történelmi áttekintése a gyerekek nyelvén. Koszorúzás a Kossuth Lajos szobornál.

Nemzeti ünnepünket, március 15-ét méltóképpen ünnepeljük meg. Óvodásainkkal közösen a Kossuth térre vonulva elhelyezzük saját készítésű zászlóikat a szobor előtt, majd a városi női kórus előadásában katonadalokat hallgatunk, közösen énekelünk, verset szavalunk.

Március 15.: A forradalomhoz kapcsolódó jelképeket készítünk, majd elvisszük azokat a Kossuth szoborhoz, ahol ünnepi dalokat énekelünk.

Víz világnapja alkalmával a gyermekek tapasztalatot szereznek a tudatos vízhasználatról, fenntarthatóságról, megismerkednek vizeink növény- és állatvilágával, ismereteket szereznek a vízi közlekedés lehetőségeiről. (Projektről bővebben a Kincsestár végén.)

Víz világnapján óvodába csalogatót tartunk. Óvodásaink részvételével vendégségbe várjuk a leendő ovisainkat, ahol vízzel kapcsolatos kézműves foglalkozásokon vehetnek részt a gyerekek.

Komatálazás: Komatál-húzás: az óvodapedagógusok és a gyerekek kihúzzák kalapból, kinek visznek komatálat. Ezt saját színű szalaggal jelzik a kilincsen. Közösen elkészítjük a komatálat a gyerekekkel. Dalok, versek kíséretében átadjuk a komatálat.

Húsvét: Húsvéti kézműveskedés: ünnepi jelképek elkészítése népi díszítő művészettel pl.: tojásfestés, kosárfonás, agyagozás. Locsolkodás, tojás keresés.

Húsvéti nyusziváráó napok alkalmával az óvoda udvarán tojást keresgélnek a gyerekek, ügyességi játékokat játszanak, majd az óvó nénik előadásában bábjátékot láthatnak. (Projektről bővebben a Kincsestár végén.)

Húsvéti ünnepkör keretein belül gyakoroljuk a húsvéti népszokásokat: tojásfestés, locsolkodás, népi játékok, megismerjük a Húsvét szimbólumait, húsvéti ételeket kóstolgatunk.

Nyitnikék nap: Közös virágültetés, az óvoda környezetének szépítése. Közös tortakészítés, ünneplés, verselés, éneklés és tánc az udvaron.

Nyitnikék bál: Szülők-nevelők bálja: Óvoda dolgozóinak műsora, szülők műsora.

Egészségnap: Egészséges életmóddal kapcsolatos programok, tevékenységek a gyerekekkel közösen. Délután futónap és akadálypálya a szülőkkel együtt.

Sport nap a Szivárvány óvodáért. Minden tavasszal a szülőkkel együtt kerül megrendezésre. Egy jó hangulatú, egész napos, játékos vetélkedő és futóverseny.

Gesztenyés kupa – délelőtti sportvetélkedő sorversenyekkel, ügyességi játékokkal. A nagycsoportosok kupáért vetélkednek.

A **Föld világnapja** alkalmával beszélgetünk és a gyakorlatban is tapasztalatot szerzünk a környezetvédelemről, a fenntarthatóságról, a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról, kiemelten foglalkozunk a veszélyeztetett növény- és állatfajokkal. Növényekkel díszítjük az óvodánk környezetét.

A **Föld világnapján** óvodánkba minden gyerek és felnőtt virágpalántával érkezik, amit aznap közösen ültetünk el óvodánk udvarán.

Anyák napja: A gyermekek felkészítése az anyák napi műsorra, válogatás az egész évben megismert versekből, dalokból. Saját készítésű ajándékok barkácsolása az édesanyáknak, nagymamáknak. A műsor előadása a szülők számára.

Anyák napján a gyermekek saját csoportjukban egyénileg köszöntik fel verssel, dallal édesanyjukat, ahol erre az alkalomra egy meghitt sarkot díszítünk fel. Átadják saját készítésű ajándékukat és megvendégelik édesanyjukat, nagymamáikat.

Anyák napja: minden csoportban készülünk az édesanyák köszöntésére. Az ünneplés formáját minden óvodapedagógus egyénileg alakítja ki.

A **Madarak és fák napja** jelentős szerepet tölt be óvodai életünkben. Kirándulások, séták alkalmával megfigyeljük a környezetünkben élő madarak élőhelyeit és fáit, különös tekintettel a „mi fáinkat”.

Madarak és fák napján csoportjaink egész napos kiránduláson vesznek részt.

Pünkösöd: Májusfa állítása és feldíszítése közösen a gyermekekkel. Pünkösdi király és királyné kiválasztása ügyességi vetélkedővel a hét folyamán. Pünkösdi dalok megismertetése a gyerekekkel. A hét lezárásaként délelőtti pünkösdi multság: a király és a királyné megkoronázása, majd májusfa döntés. Táncház.

Pünkösöd alkalmával a gyermekeket motiváljuk a népszokások befogadására, gyermekjátékként való felelevenítésre. A pünkösdi népszokások óvodai megismertetését nagyban elősegíti az énekes, mondókás játékok cselekményének ünnepi tartalma. (Projektről bővebben a Kincsestár végén.)

Pünkösöd alkalmával ügyességi vetélkedővel minden csoport kiválasztja a hét folyamán pünkösdi királyát, akik a hét utolsó napján királynét választanak maguknak, majd dalos, pünkösdi játékokkal közösen ünnepelünk.

Gyereknapi nap: Gyereknapi játékok, délelőtti program.

Gyereknep és Búcsúzó alkalmával elbúcsúztatjuk az iskolába készülő kisgyerekeket, majd az ünnepség után az óvoda mindhárom udvarán tartalmas programmal várjuk a családokat. A népi játékok, ügyességi játékok, kézműves tevékenységek közül minden gyermek megtalálhatja az egyéniségének leginkább megfelelőt.

Gyermeknap alkalmából családi játszódélutánra várjuk a családokat. Párhuzamosan több tevékenységet is szervezünk: ügyességi feladatokat, kézműves foglalkozást, arcfestést, ugrálóvárat. Meghívjuk a leendő óvodásainkat is.

Búcsú az óvodától: Nagycsoportosok búcsúztatása szülők részvételével.

Batyus nap alkalmával vetélkedőket, ügyességi játékokat szervezünk a nagycsoportosoknak, megvendégljük őket (pizzát sütünk, sütit eszünk), majd ünnepélyes keretek között családjuk jelenlétében elbúcsúztatjuk őket óvodánktól.

Félévente megújuló **Ovivalériánk** környékbeli művészek alkotásainak munkáinak ad teret. A megnyitók alkalmával a nagycsoportos gyermekeknek lehetőségük van megismerkedni az alkotóval, a kiállított munkák elkészítési módjával.

Évente egyszer megrendezendő **Ovikoncertet** az „Alapfokú Művészeti Iskola” művészeinek előadásában láthatják és hallhatják a gyermekek, ahol megismerkedhetnek a hangszerekkel.

Medárd nap (június 8.) az időjárás, a gabonaaratás és a szüreti munka védőszentje. Ennek kapcsán beszélgetünk a gyermekekkel az ehhez a naphoz fűződő időjósításokról. Esővizet gyűjtünk, megfigyeljük a színt, illatát, és azzal megöntözzük a növényeket.

Barnabás-napját (június 11.) a szénakaszálás és a gyógyfűszedés kezdő napjának tartották. Ennek alkalmából ellátogatunk Pécel határába és megnézzük, hogyan kaszálják a szénát. A réten megismerkedünk a kamillával, a csalánnal, a vérehulló fecskefüvel és a pitypanggal. A leányokkal koszorút készítünk a begyűjtött gyermekláncfűből.

Szent Iván napján a nyári napforduló alkalmából örömtüzet gyűjtünk az óvoda udvarán.

Péter Pál napján, az aratás ünnepén a nyári mezőgazdasági munkákkal, régi falusi mesterségekkel ismerkedünk meg.

Államalapító Szent István és az új kenyér ünnepe (augusztus 20.)

A hazaszeretet a haza iránti természetes vonzalom elmélyítése kiemelkedő feladatunk, úgymint a bátorság, a hősiesség, az önzetlenség.

Koronát, jogart, zászlót és címert készítünk a gyermekkel. Közösén megsütjük az újkenyeret, melyet nemzeti színű szalaggal kötünk át. Meghallgatjuk a Himnuszt.

Új kenyér ünnepe alkalmából búzából, mezei virágokból koszorúkat, virágcsokrot kötünk, kenyeret, kalácsot, kiflit sütünk.

AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

INTÉZMÉNYEN BELÜLI KAPCSOLATTARTÁS

A tagintézmények közötti szoros együttműködést segítik a közös rendezvényeink szervezésében és közreműködésben történő részvétel, a szakmai napok, nevelőtestületi értekezletek, előadások, bemutatók, team munkák szervezése, a tagintézmény vezetők rendszeres értekezlete.

Óvoda – Óvoda

Egyesített intézményként kiemelkedően fontosnak tartjuk, hogy a tagóvodák az önálló arculatunk megőrzése mellett működjenek együtt. Rendszeresen szervezzünk közös továbbképzéseket, szakmai napokat, melyek alkalmával megoszthatjuk tapasztalatainkat. A tagintézmény vezetők telefonos, online és személyes kommunikációs csatornán rendszeresen megosztják tapasztalataikat egymással.

Óvoda – Bölcsőde

Óvodáinkba évente több gyermek érkezik a bölcsődéből. Ilyen esetekben a leendő óvodapedagógusok felveszik a kapcsolatot a gondozónókkal, a gyermekekről való tájékozódás érdekében. Programunkat a bölcsődébe is eljuttatjuk, hogy megismertessük a leendő szülőkkel az egyes óvodákban folyó munkát, ezáltal megkönnyítve számukra az óvodaválasztást. Az óvodapedagógusok megismerték a bölcsőde Szakmai Programját, és erősítik a kapcsolódási pontokat.

INTÉZMÉNYEN KÍVÜLI KAPCSOLATTARTÁS

A fenntartónkkal és intézményeivel való kölcsönös és hiteles tájékoztatáson alapuló töretlen jó viszony fenntartása a szolgálati út maradéktalan betartásával valósulhat meg. Az emberi, pénzügyi és tárgyi erőforrások biztosítása érdekében hatékony együttműködésre törekszünk. Folyamatos, napi kapcsolatot tartunk fenn a fenntartóval, elsősorban a Szociális-, Köznevelési-, és Közművelődési iroda vezetőjével és munkatársaival, melynek köszönhetően problémamentes az együttműködésünk. Kapcsolatunk egyrészt a közoktatási, és köznevelési törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt pedig, támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldására a konstruktivitás a jellemző. Kapcsolattartásunk formája a kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámolók, értekezletek.

Óvoda és család

Legfontosabb partnerünk a család. Tartalmas együttműködésre kell törekednünk a jó nevelőtársi viszony megőrzése érdekében. A szülők jogos kéréseit messzemenően figyelembe kell vennünk. Építenünk kell a szülők segítőkészségére, együttműködésére közös ünnepek, kulturális programok, munkadélutánok, társadalmi munka, kirándulások terén. Ennek alapja a jó kommunikációs kapcsolat kialakítása.

Mindennapi találkozások alkalmával a fontos információkat meg kell osztanunk, mindig meg kell hallgatnunk a szülőket. Hosszabb beszélgetésre félévi rendszerességgel tartott szülői értekezleteken illetve fogadóórán kerüljön sor, ahol szóban és írásos formában is rögzítjük a beszélgetés tartalmát. Ezt felhasználjuk a fejlesztési terv elkészítésénél. Előre egyeztetett időpontban teremtünk lehetőséget rendkívüli fogadóórára is.

Óvoda – Szülői Szervezet

Jó kapcsolatot ápolunk a szülői szervezet tagjaival, akik hidat képeznek az óvoda és a szülői társadalom között. Az intézmény működését, munkáját érintő kérdésekben a Nemzeti Köznevelési Törvény értelmében kikérjük véleményüket, javaslataikat.

Óvoda - Iskola

Célunk, hogy az óvoda és az iskola együttműködésében lehetőség szerint a kölcsönös bizalom, egymás munkájának tisztelete és megbecsülése érvényesüljön. Ennek a partneri kapcsolatnak kialakult hagyománya van. Nagycsoportosainkkal minden évben, - még a beiratkozás előtt ellátogatunk az iskolába, részt vesznek az „Iskolakóstoló” programokban, melynek célja, hogy megismerjék leendő tanítójukat, az épületet, a taneszközöket.

Kiemelt feladatnak tekintjük, hogy vegyék figyelembe tapasztalatainkat, mérési eredményeinket a gyermekek egyéni képességeinek ismerete területén. Elfogadjuk, hogy minden életkornak megvan a speciális szükséglete, sajátossága, amelynek az intézményekben meg kell felelni, ezáltal mi arra törekszünk, hogy az iskolai életre alkalmassá tegyük gyermekeinket, nem átvállalva iskola oktató–nevelő szerepét.

Egészségügyi intézmények dolgozói

A gyermekorvossal, védőnővel, évi rendszerességgel tartunk esetmegbeszéléseket. Az óvodai, bölcsődei felvételi eljárásrend alkalmával kikérjük szakmai véleményüket a felvételt nyerő, illetve a felmentést kérő gyermekek szociális körülményeit illetően.

Egyesített Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel személyes találkozókön, heti rendszerességgel beszéljük meg az esetleges problémákat, a fejlesztés eredményeit. A jelzéseket szóban is és írásos formában is közöljük.

Szociális és Gyámügyi Iroda valamint a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakemberei a jelzőrendszer tagjai, szoros kapcsolatban állnak intézményünkkel. A jelzés formája szóban és írásos formában is megtörténik.

Alapfokú Művészeti Iskola, Művelődési Ház, Könyvtár, uszoda a gyermekek és szülők opcionális igényeit igyekszik kiszolgálni. Minden esetben írásos formában rögzítjük az együttműködés tartalmát.

Az iskolával való együttműködés lehetőségei

Kölesönös az érdeklődés, a közeledés, a kapcsolatfelvétel az együttműködés érdekében, rendszeressé váltak az iskolába csalogató alkalmak, melyeken mindig részt vesznek óvodásaink.

- ✓ Iskolák által szervezett játszódélutánok látogatása
- ✓ Petőfi Sándor Általános Iskola Gyermekkórusának hangversenye
- ✓ Szülői fórum szervezése
- ✓ Játszódélután a volt nagycsoportosokkal

Zeneiskolával való együttműködés lehetőségei

- ✓ Tanári hangverseny.
- ✓ A zenei világnap alkalmából adott tanári hangverseny

Szemere Pál Művelődési Ház és Lázár Ervin Városi Könyvtárral való együttműködés lehetőségei

A kényszerű költözködés egyik pozitívuma, hogy a művelődési házzal egy udvarban vagyunk és sikerült nagyon jó munkakapcsolatot kialakítanunk.

Együttműködésünk formái:

- ✓ A heti rendszerességgel tartott irányított mozgás tevékenységeket a művelődési ház nagy termében tartjuk
- ✓ Részt veszünk a könyvtárosok által szervezett tevékenységeken
- ✓ Nagyobb zárt teret igénylő programjainknak helyet biztosítanak
- ✓ A hozzánk járó családok szívesen veszik igénybe a művelődési ház programjait, a lehetőségekre felhívjuk a szülők figyelmét

GYERMEKVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGÜNK

Gyermekvédelem

Gyermekintézményként programunkban kiemelt feladatként jelenik meg a gyermeki jogok tiszteletben tartása, az elsődleges prevencióra való törekvés. Kötelez bennünket ilyen irányú munkánk hosszú hagyománya, valamint a Gyermekvédelmi Törvény, mely jogi keretet szab a gyermekközpontú, humánus, a családokat segítő gyermekvédelmi rendszer működésének. A gyermekvédelmi munka fontos alapelve, hogy az eltérő nevelési hatásokat összehangolja a fejlődő személyiség veszélyeztetettségének megelőzése érdekében, a gyermeki személyiség és a család tiszteletben tartása, a hátrányos megkülönböztetés tilalma, a családi nevelés erősítése, kiegészítése. Lényeges a családokhoz való közeledés szemlélete, a kapcsolatkeresésben, kapcsolatteremtésben a kezdeményező szerep vállalása.

A gyermekvédelem minden óvodapedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége, a rábízott gyermekek védelmi, pedagógiai eszközökkel való segítése.

A gyermekvédelmi munka, védelem minden gyermekre kortól, nemtől, vallástól, származástól független odafigyelést, gondoskodást jelent.

Az intézményeinkben történő gyermekvédelmi munka koordinálását 1-1 fő gyermek- és ifjúságvédelmi felelős látja el. Az ő munkájukat segíti az óvodapszichológus.

Célja

- ✓ Feltárja mindazokat az okokat, amelyek a gyermek egészséges személyiségfejlődését hátrányosan befolyásolják, akadályozzák.
- ✓ A hátránycsökkentés, a különbözőség elfogadása.
- ✓ Minden gyermek eljusson fejlődésének azon optimális fokára, mely által képes lesz egyéni képességének és képességének megfelelően az iskola megkezdésére.
- ✓ A gyermekek, szülők és dolgozók körében a különbözőség elfogadtatása.

Feladata

- ✓ Lehetőségeinken belül megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között, ehhez intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása
- ✓ A gyermeki – szülői jogok megismertetése és érvényesítése az intézményben.
- ✓ Biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése.
- ✓ Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel.

- ✓ A gyermek képességének megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- ✓ Együttműködés a gyermekvédelmi partner társszervekkel.
- ✓ A gyermeket, családot megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.

Előfordul, hogy az óvodának, illetve a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgáltatnak részben át kell vállalnia a család által meg nem oldott feladatokat is a gyermek érdekében. Ilyen esetben az óvoda jelenti a gyermek számára a biztonságot. Ezekben a családokban is keressük az együttműködés lehetőségét. Lényegesnek tartjuk a családokhoz való közeledés szemléletét. A kapcsolatkeresésben, kapcsolatteremtésben a kezdeményező szerepet vállaljuk. A jól működő családok szokásainak, értékrendjének megismerését ugyanolyan fontosnak tartjuk, mint a krízishelyzetben lévő családokét. Tapintattal és körültekintéssel segítjük a szülőket abban, hogy feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék. Ezt kívánja meg a gyermek érdeke, a nevelőmunka sikeressége. A gyermek családi körülményeinek figyelemmel kísérése fejlődésének követésével együttesen történik. Az esetleges elakadás feltárásának folyamatában megjelenik a családi nevelés feltérképezése is. A megfelelő, őszinte kapcsolat a szülőkkel alapvető feltétel a problémák közös megoldásához. Munkánkhoz külső segítséget is igénybe veszünk (Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat).

Az intézményvezető feladata:

- ✓ a Kt.54.§.(1). alapján a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése
- ✓ egységes nevelőtestületi szemlélet kialakítása, tanácsadással, megbeszéléssel, helyzetelemzéssel, friss információ biztosításával
- ✓ a gyermekvédelmi felelős továbbképzéseken való részvételének biztosítása a lehetőségekhez mérten
- ✓ etikai szabályok betartása, illetve a gyermekek jogainak szem előtt tartása a gyermeki jogok, köteleességek gyakorlásával kapcsolatos rendelkezéseknek megfelelően
- ✓ biztonságos és egészséges környezet biztosítása, a gyermekek óvodai életrendjének /pihenőidő, testmozgás, étkezési lehetőség/ kialakítása az életkoruk és fejlettségük figyelembe vételével, illetve ennek gyakorlati megvalósításának folyamatos figyelemmel kísérése
- ✓ gondoskodás a gyermekek felügyeletéről, a nevelés, oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről, a gyermekbaleseteket előidéző okok feltárásáról és megszüntetéséről
- ✓ a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése
- ✓ a gyermekvédelmi felelős beszámoltatása

Óvodapedagógusok feladata:

- ✓ biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését óvodán belül
- ✓ a napi érték közvetítés, korrigáló, családi nevelést pótló, helyettesítő nevelés, beszélgetés, szeretetnyújtás
- ✓ egészséges életmód tevékenységeinek szokássá alakítása – egészségmegőrző programok szervezése a levegőztetéssel, sétákkal
- ✓ megfigyelés, szükség esetén jelzés
- ✓ a gyermek személyiségfejlesztése – hátrányok csökkentése, esélyegyenlőség biztosítása, iskolai életre alkalmassá tétele egyéni ütemterv kidolgozása – felzárkóztatás, vagy tehetséggondozás céljából
- ✓ megfelelő mérési, értékelési eszközök, módszerek, eljárások kidolgozása
- ✓ családlátogatás, szülői értekezletek, fogadó órák, nyílt napok szervezése
- ✓ szülők bevonása programokba - kirándulás, családi napok, munkadélután stb.
- ✓ prevenció minden gyermekre történő kiterjesztése

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- ✓ gyermekvédelmi munkaprogram megtervezése az adott nevelési év elején
- ✓ munkaterv készítése
- ✓ a megtett intézkedésekről beszámolási kötelezettséggel tartozik
- ✓ szükség esetén tájékoztatja a szülőket gyermekvédelmi tevékenységéről
- ✓ rendszeresen együttműködik a csoportokban dolgozó óvodapedagógusokkal, szükség esetén közös családlátogatás, fogadó órák szervezése, tanácsadás
- ✓ folyamatosan tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokról, továbbképzésen, konferencián vesz részt
- ✓ aktív kapcsolatot tart a jelzőrendszer tagjaival
- ✓ nyilvántartja a gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermekeket

GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK AZ ÓVODAI INTEGRÁCIÓ

Az óvodai integrációs tevékenységünk célja:

- ✓ meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a **kiemelt figyelmet érdemlő** gyermekek fejlődésének elősegítésében

- ✓ észrevegye, beazonosítsa, és kiemelt figyelmet fordítson a **különleges bánásmódot igénylő** sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges gyermekekre, valamint a **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi, kulturális hátrányok gátolják
- ✓ biztosítsa, hogy a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek különleges bánásmód keretében állapotuknak megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljenek
- ✓ biztosítsa a gyermekek rendszeres óvodába járását
- ✓ segítse az óvodai-iskolai átmenetet (a gyermekek megismerhessék a leendő tanító néniket-iskolakóztoló programokon való részvétel)

Az óvodai integrációs tevékenység feladata:

- ✓ egyénre szabott differenciált fejlesztés biztosítása
- ✓ a veszélyeztetettség csökkentése
- ✓ a családdal, a Pedagógiai Szakszolgálat, a Nevelési Tanácsadó pszichológusával, logopédussal, fejlesztő pedagógussal, a gyermekvédelmi felelőssel, óvodapszichológussal együttműködve folyamatosan segíteni a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek személyiségének fejlődését
- ✓ a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő támogatás
- ✓ támogató, meggyőző munka a szülők felé

Az óvodapedagógus feladata

- ✓ él a jelzési kötelezettségével a jelzőrendszer tagjai felé
- ✓ egyénileg foglalkozik a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel
- ✓ együttműködik gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel
- ✓ elősegíti a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását
- ✓ segíti a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartja a tehetséges gyermekeket
- ✓ biztosítja a befogadó környezetet
- ✓ legjobb tudása szerint csökkenti a hátrányokat
- ✓ fokozott törődést tanúsít a különös bánásmódot érdemlő gyerekek iránt
- ✓ érzelmi támaszt nyújtó bizalmat sugároz
- ✓ a gyermek iránti megbecsülés, elfogadó, szeretetteljes beállítódással rendelkezik
- ✓ igyekszik megnyerni a szülők bizalmát
- ✓ biztosítja az óvodapszichológusi megfigyelés lehetőségét

- ✓ rendszeresen fogadóórát tart
- ✓ rendszeres jelleggel vezeti az egyéni fejlesztési lapot és fejlesztési tervet készít
- ✓ biztosítja a gyermekek részvételét a különböző fejlesztő foglalkozásokon (logopédiai-, gyógypedagógiai fejlesztés, tehetségsegítő foglalkozások, óvodapszichológiai terápia)

Az integrációt elősegítő csoportalakítás

- ✓ A csoportalakítás elve annak szem előtt tartásával történik, hogy kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek lehetőleg arányos elosztásban vegyenek részt a csoportalakításban.
- ✓ A csoportok között a kiemelt figyelmet érdemlő gyerekek arányában való eltérés lehetőleg ne legyen több 25%-nál.

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- ✓ Rendszeres családlátogatás és kapcsolattartás beiktatása azoknál a családoknál, ahol az óvodai hiányzás mértéke magas.
- ✓ A jelzőrendszer működtetése a széleskörű intézményi együttműködés keretében: gyermekorvos, védőnők, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, járási gyámhivatal, jegyző, szociális iroda.

A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása

- ✓ Az óvodák napi nyitvatartási ideje 12 óra.

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- ✓ személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- ✓ a gyermekek egyénre szabott befogadásának biztosítása
- ✓ rendszeres napi vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről
- ✓ az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése
- ✓ a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése
- ✓ szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon
- ✓ fogadóórán történő egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése
- ✓ a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése
- ✓ együttműködő szemlélet, szülői igények szem előtt tartása

Nevelőtestület együttműködése

- ✓ a konzultációkat valamennyi munkatárs, az óvoda gyermekorvosa és a védőnők részvételével végezzük, amelyeknek része az esetmegbeszélés és a hospitálás, valamint a félévenkénti szülői tájékoztatás

- ✓ a mindennapok során nagy figyelemmel fordulunk a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű családokból érkezett gyermekek felé, és igyekszünk a legnagyobb mértékben biztosítani az esélyegyenlőség megvalósulását
- ✓ gyermekvédelmi tevékenységünk során fontosnak tartjuk a meggyőző óvodapedagógiai munkát
- ✓ nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy a kiemelt figyelmet érdemlő gyerekek rendszeresen járjanak óvodába, és maximális időt (napi 10 órát) töltsenek a csoportban, csökkentve ez által a kockázati tényezőket. Ennek elengedhetetlen feltétele a családokkal való szoros kapcsolattartás és együttműködés, együttnevelés
- ✓ pozitív példaadással erősítjük a szülő felelősségét gyermeke nevelésében
- ✓ gyermekeiken keresztül igyekszünk pozitívan hatni a családi háttérre is
- ✓ egyéni és mikroszempontos formában felzárkóztatást végzünk, egyéni fejlődésükről az óvodapedagógusok részletes egyéni fejlesztési tervet készítenek

Ennek érdekében:

- ✓ a lehető legnagyobb mértékben biztosítjuk a 3. évet betöltő gyermek számára az óvodai ellátást
- ✓ elfogadó környezetet biztosítunk a gyermekek számára
- ✓ a szükségletekhez igazodó, differenciált fejlesztéssel, tehetséggondozással alapozzuk meg az iskolakezdéshez szükséges készségek, képességek kialakulását
- ✓ harmonikus személyiségformálással megkönnyítjük a társadalmi beilleszkedés folyamatát
- ✓ hátránykompenzáló tevékenységeket szervezünk

A fejlesztés megvalósulása

Csoportszobai integráció

- ✓ személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok végzése
- ✓ felzárkóztatás, hiányos feladatok tervezése a napi tematika szerint, az óvodapedagógusok és gyógypedagógiai asszisztensek segítségével
- ✓ szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Csoporton kívüli fejlesztés

- ✓ a fejlesztőpedagógusok tervezett tevékenysége, óvodapszichológus fejlesztői tevékenysége,
- ✓ együttműködés a szülőkkel, jelzőrendszerben résztvevő intézményekkel

A fejlesztési tevékenység értékelése

- ✓ Egyéni fejlesztési tervek áttekintése, összehasonlítása és értékelése (félévente)
- ✓ A fejlesztőpedagógus fejlesztési kompetenciába tartozó fejlesztőlapok tanulmányozása
- ✓ Kontrollvizsgálat a szakértői bizottságnál

Az integrált nevelés során elvárt eredmény:

- ✓ Az integrált nevelés eredményeként a sérült gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, iskolába lépésre.
- ✓ Olyan szemléletformálás, mely a felnőttek és a gyermekek körében egyaránt biztosítja a „különbözőség” elfogadását, tolerálását.

KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

Integrációs tevékenységünket úgy alakítjuk ki, hogy a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek fejlesztése a külső környezeti feltételekhez, a gyermek egyéni sajátosságaihoz és fejlődési folyamatához igazított legyen. Az Alapító Okiratban foglalt feltételek mellett jó szívvel befogadunk, és programunkkal integráltan nevelünk sajátos nevelési igényű gyermekeket. Óvodapedagógusaink legjobb tudásuk szerint, előítéletektől mentesen végzik ellátásukat. A szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján ellátunk- a többi gyerekkel együtt integráltan nevelhető- enyhe testi- (mozgásszervi), érzékszerv- (gyengén látó, nagyothalló), értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének tartós rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű gyermeket. Továbbá beszédfejlesztés, beszédjavítás, nyelvi kommunikációs zavarok javítása logopédiai foglalkozásokon, valamint diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia megelőzése, gyógyítása. Intézményünkben a felzárkóztatás az egyéni, differenciált fejlesztés eszközével szolgálja az esélyegyenlőség megvalósítását, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését, a beilleszkedési zavarok javítását.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Sajátos nevelési igényű kisgyermekek integrált nevelésének feltételei

- ✓ utazó gyógypedagógusi hálózat keretében biztosított sérülés specifikus szakember, aki segítséget nyújt a befogadásnál, a gyermek fogyatékoságából adódó feladatok meghatározásánál, a fejlődés nyomon követésénél
- ✓ rehabilitációs és szakértői bizottság által kiállított szakvélemény megléte, szülőkkel való szoros együttműködés

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének területei:

Mozgáskorlátozott gyermekek

Jelenlegi személyi és tárgyi feltételeink mellett csak a mozgásukban enyhe fokban akadályozott gyermekeket tudjuk fogadni.

A fejlesztés célja

- ✓ A károsodott tartási és mozgási funkciók javítása

Feladatok:

- ✓ mindennapos tevékenységek során az önellátás fokozása
- ✓ az elváltozások sérülés-specifikus korrigálása

Nagyothallók

A beszéd tartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, az e tartományba tartozó halláskárosodásban szenvedő gyermekeket tudjuk vállalni intézményünkben.

A fejlesztés célja:

- ✓ A nagyothalló gyermek közelítse meg a halló társak nyelvi teljesítményét

Feladatok:

- ✓ A verbális kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
- ✓ A gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció szituatív alkalmazása, a családi háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.
- ✓ A beszédértés, szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség folyamatos javítása a beszédkedv felkeltése, a „beszédbátorság” alakítása.

Beszéd fogyatékosok

Azokat a gyermekeket vállaljuk, akiknek beszédfejlődése és beszédtevékenysége az életkori átlagtól elmarad, vagy különbözik, és emiatt tartósan akadályozottá válhatnak a kommunikációs helyzetekben, szociális kapcsolatokban (kortárs kapcsolat, gyermek- felnőtt kapcsolatok stb.).

Az akadályozottság megmutatkozhat a beszédhangok helyes ejtésének zavaraiiban, a beszédértés nehézségeiben, a beszéd ritmusának eltéréseiben és a beszédhelyzetek alkalmankénti, vagy tartós hátrításában, megtagadásában; ide tartoznak a különböző hangszalag betegségek következményei, a hangadás kóros elváltozásai is.

Beszéd fogyatékosági kategóriák:

- ✓ megkésett beszédfejlődés
- ✓ zavart (akadályozott) beszédfejlődés
- ✓ pöszeség
- ✓ orrhangzós beszéd
- ✓ hadarás
- ✓ dadogás
- ✓ tartós, kóros rekedtség

A fejlesztés célja

- ✓ A beszéd fogyatékos gyermekek sokoldalú fejlesztése
- ✓ A kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés

Feladatok

- ✓ tudatos és tervszerű fejlesztés, a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés megvalósításáig
- ✓ módszerek célszerű alkalmazása az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, a korrekció adott szakaszának figyelembevételével
- ✓ a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítő fejlesztése
- ✓ a gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésére
- ✓ anyanyelvi nevelés a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése
- ✓ speciális terápiák alkalmazása, szakemberek segítségével

A beszédhibás gyermekek terápiás ellátását a Szakértői Bizottság logopédusával közösen végezzük, kiegészítve az óvodapedagógus munkájával, valamint a csoportokban alkalmazott zene-, báb-és drámaterápiával.

Értelmileg enyhe fokban sérült gyermekek

Intézményünkben az értelmileg enyhe fokban sérült gyermekeket tudjuk fogadni.

Az ő esetükben az ép gyermekekkel közösen történő együttnevelést, valamint a képességeinek megfelelő differenciálási szintek elsajátításának elérését tudjuk felvállalni az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítjük elő, számtalan élmény és minta biztosításával, amit a gyermekek a kortárskapcsolatok során élhetnek meg.

A fejlesztés célja

- ✓ A tankötelezettségi kor elérésére a képességeinek megfelelő iskolakészültség biztosítása.

Feladatok

- ✓ a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről történő gondoskodás
- ✓ a fejlesztés során a gyermek aktuális igényének megfelelő ismeretek, tevékenységformák, módszerek, szervezeti keretek biztosítása
- ✓ a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a kommunikáció, a szociális alkalmazkodás fejlesztése

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az állapot háttérben az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, s viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

A fejlesztés célja

- ✓ a viselkedés problémák, viselkedés-és gondolkodási készségek terápiája
- ✓ korai elemi készségek kialakítása (szobatisztaság, rágás, evés, önkiszolgálás)

Feladatok

- ✓ A lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápia, amely enyhíti vagy megelőzheti egyes tünetek kialakulását, a fejlődés devianciáját
- ✓ A fejlesztés vizuálisan segített kommunikációs eszköztárral történik
- ✓ A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő gyermek számára is a kommunikációs, szociális-és kognitív rehabilitációs terápia az elsődleges feladat
- ✓ Az óvodai környezet megfelelő kialakítása és a speciális módszerekben képzett szakember, vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges

Személyi feltételek

- ✓ óvodapedagógusok
- ✓ gyógypedagógusok
- ✓ logopédus
- ✓ gyermekorvos - megbízási szerződéssel
- ✓ óvodapszichológus
- ✓ gyógypedagógiai asszisztens

Fontos, hogy legyenek speciális végzettségű óvodapedagógusok is az intézményben, akik kiegészítik a szakemberek munkáját. Ilyen végzettségű óvodapedagógusaink:

- ✓ gyógytestnevelő
- ✓ drámapedagógus
- ✓ fejlesztőpedagógus

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai, illetve a Szakértői Bizottság segítségével történik

Különösen:

- ✓ nagyméretű tükör
- ✓ egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör
- ✓ mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák, hengerek, Ayres, Wesco eszközök,)
- ✓ finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok

Egészségügyi problémákkal együtt élő gyermekek

Az intézmény vállalja, hogy orvosi vélemény alapján ellát bizonyos egészségügyi problémával együtt élő gyermekeket.

Pl.: ételallergia, asztma, stb..

E gyermekek megfelelő ellátását, pl. étkeztetés - fenntartói segítséggel tudjuk megoldani.

Beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Több éve tapasztalható, hogy egyre növekszik azoknak a gyermekeknek a száma, akik nem fogyatékosak, - épek – mégis a „különbözőség” jellemzi őket, ezért különleges ellátásra szorulnak.

A „különbözőség” jellemzői:

- ✓ beilleszkedési zavar
- ✓ magatartási rendellenesség
- ✓ tanulási nehézség

A fenti problémákkal küzdő gyermekek vizsgálatát és szakvéleményezését a Pedagógiai Szakszolgálat végzi el. Intézményünkben a szakvéleményben megfogalmazott feladatok alapján az óvodapedagógusok végzik a fejlesztést, gyógypedagógusi és óvodapszichológusi segítséggel.

A fejlesztés célja

- ✓ az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése,
- ✓ a képességek korai fejlesztése, a tanulási képességek megalapozása, javítása
- ✓ saját problémamegoldó képességeinek fejlesztése

Feladatok

- ✓ A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel, vagy tanulási nehézséggel küzdő gyermekek különbözőségének elfogadtatása, kezelése
- ✓ A különbözőséget elfogadó környezet megteremtése
- ✓ A problémás gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése
- ✓ Tanulási nehézséggel küszködő gyermekeknél a multiszenzoros (a látást, hallást, tapintást és a mozgásos érzékelést is bevonó) módszerek és eszközök használatára való törekvés
- ✓ Egyénre szabott fejlesztő programok készítése
- ✓ A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált foglalkoztatás, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása
- ✓ A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése

A fejlesztésben résztvevő személyek:

- ✓ óvodapedagógusok
- ✓ gyógypedagógus
- ✓ pszichológus
- ✓ fejlesztőpedagógus

Tehetséges kisgyermek

A tehetséggondozás megvalósítása személyre szabott egyéni fejlesztés keretében, óvodai csoporton belül történik.

Kiemelten tehetséges az a kisgyermek, aki átlag feletti általános és speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, felkelthető benne a feladat iránti elkötelezettség és erős motiváció. Tehetséges lehet az a gyermek is, aki az átlag feletti és általános képességei mellett több területen elmaradást mutat (pl. szociális képességek, egyes részképességek).

Óvodapedagógus feladata:

- ✓ az óvodai élet során a tehetségigérek felismerése, gondozása
- ✓ a speciális területek fejlesztése, a gyermekek fejlettségét figyelembe vevő tevékenységek, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával
- ✓ kreativitásuk fejlesztése
- ✓ szociális képességek és akarati tényezők fejlődésének támogatása
- ✓ a szülők folyamatos tájékoztatása

Munkánk értékelésének szempontjai

- ✓ az év elején felmért – felvett statisztika szerint arányok változása
- ✓ nevelési év végén történő összegezés az óvodapedagógusok, a gyermekvédelmi felelős, óvodavezető tevékenységéről az előforduló problémás esetek megoldására, javítására, esetenként csökkentésére.
- ✓ Azon okok feltárása, amely túlnő az óvoda lehetőségein – tudjuk – de nem tudunk segíteni.

Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a szülő/gyám részéről önkéntes alapon történő nyilatkozattétel, mely alapján a település jegyzője vagy a gyámhatóság határozatot állít ki.

Ez alapján kerülnek az óvoda nyilvántartásában a hátrányos és halmozottan hátrányos kisgyermek.

Kiemelt feladatunk a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a különleges bánásmódot érdemlő gyermekek körében.

A hátrányos helyzetű gyermekek érdekében a helyi önkormányzat nyilvántartása alapján a védőnők, gyermekorvosok valamint a területileg illetékes Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat bevonásával az óvodáskorú gyermeket nevelő családok számát felmérjük (január, május), az óvodába járás előnyeire, szükségességére felhívjuk a figyelmüket, elvégezzük a beóvodázást és minél hosszabb ideig biztosítjuk az óvodai nevelést.

Felelős személy: óvodavezető, óvodapedagógusok, gyermekvédelmi felelős, óvodapszichológus, gyógypedagógus.

Célja:

- ✓ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves HHH gyermek beóvodázásra kerüljön
- ✓ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyt az iskolakezdéshez
- ✓ Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről-évre egyre nagyobb számban, integrált iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat

- ✓ Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése – a családokkal, a Családsegítő és Gyermekjólét Szolgálattal, Gyámhivatallal, az Általános Iskolával, – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg
- ✓ a társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás

Feladata:

- ✓ szociokulturális hátrány csökkentése
- ✓ ingerszegény környezet ellensúlyozása
- ✓ érzelmi labilitás, elhanyagolt bánásmód csökkentése
- ✓ védőnőkkel való együttműködés
- ✓ az óvodapedagógus és szülők közötti kommunikáció fejlesztése
- ✓ előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása
- ✓ művészeti tevékenység lehetőségének biztosítása
- ✓ a családi és az intézményi nevelés értékeinek összekapcsolása
- ✓ viselkedésmodifikáció alkalmazása

a pedagógiai program beválása

A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSÁNAK ELLENŐRZÉSI SZEMPONTJAI

A PP beválásnak ellenőrzési szempontjait éves lebontásban határozzuk meg. Az egyes évek konkrét ellenőrzési pontjait a mindenkori éves munkaterv belső ellenőrzési terve, illetve ezzel összefüggésben a feladat ellátási terv határozza meg.

első év	második év	harmadik év	negyedik év
<p>Pedagógiai Programunkban rögzített mérési rendszer áttekintése külső szakember bevonásával (pl. <i>szaktanácsadó, fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus</i>):</p> <p>1. a gyermekek fejlődési állapotának megállapítására alkalmazott módszereink, eljárásaink megfelelőségének vizsgálata.</p> <p>2. a fejlődés jellemzőinek (sikerkritériumok) összhangja a fejlődést megfigyelő szempontsorról?</p> <p>3. a fejlődést nyomon követő dokumentum alkalmazásának ellenőrzése.</p> <p>4. Az esetlegesen szükséges változtatásokra javaslattétel.</p> <p>felelősök: határidő:</p>	<p>Pedagógiai Programunkban rögzített elvek, célok, általános és speciális nevelési feladatok gyakorlati megvalósulásának vizsgálata:</p> <p>1. megfigyelés módszerével tapasztalatok gyűjtése csoportlátogatások alkalmával</p> <p>2. a tervezés-szervezés koherenciája fellelhető-e a PP-ben <u>megfogalmazottakkal?</u></p> <p>3. a csoportnapló dokumentációja mennyire követi és tükrözi a PP célfejezésében írtakat?</p> <p>4. Az esetlegesen szükséges változtatásokra javaslattétel.</p> <p>felelősök: határidő:</p>	<p>Pedagógiai Programunkban rögzített tevékenységformák gyakorlati megvalósulásának vizsgálata:</p> <p>1. megfigyelés módszerével tapasztalatok gyűjtése csoportlátogatások alkalmával</p> <p>2. a tervezés-szervezés koherenciája fellelhető-e a PP-ben <u>megfogalmazottakkal?</u></p> <p>3. Napirend. hetirend jellemzőinek statikussága, rugalmassága a mindennapokban?</p> <p>4. a csoportnapló dokumentációja mennyire követi és tükrözi a PP -ben írtakat?</p> <p>5. Az esetlegesen szükséges változtatásokra javaslattétel.</p> <p>felelősök: határidő:</p>	<p>Pedagógiai Programunk teljes bevalásvizsgálata külső szakember bevonásával (pl. <i>szaktanácsadó</i>)</p> <p>1. az előző három év vizsgálati tapasztalatainak elemző összegzése.</p> <p>2. a PP és a többi szakmai dokumentum egymásra épülésének vizsgálata.</p> <p>3. a mindenkori jogszabályoknak való megfelelés ellenőrzése.</p> <p>4. a nevelőtestület szakmai fejlődési irányainak, módszertani tudásbővítésüknek megfogalmazása.</p> <p>5. Az esetlegesen szükséges változtatások közös elfogadása.</p> <p>felelősök: határidő:</p>

A NYILVÁNOSSÁG SZABÁLYOZÁSA

A nevelési programot a következő fórumokon hozzuk nyilvánosságra:

- ✓ KIR közzétételi lista
- ✓ nevelői szoba
- ✓ az SZMK vezetőségi ülésén
- ✓ szülői értekezlet
- ✓ honlap

FELHASZNÁLT IRODALOM :

1. Óvodai nevelés országos alapprogram
2. Faust Dezsőné, Dr. Váginé Farkas Ildikó, Zadravecz Teréz: Útmutató a néphagyományörző óvodai program megvalósításához
3. Tátrai Zsuzsanna: Ünnepről ünnepre
4. Lázár Katalin: Népi játékok
5. Baksa Brigitta: Kerekedő esztendő
6. Tátrai Zsuzsanna – Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások
7. Szájról szájra, kézről kézre I. kötet, szerkesztette: Papp Kornélia
8. Játékok, játékfüzések: szerkesztette: Neuwirth Annamária
9. Faust Dezsőné, Dr. Váginé Farkas Ildikó, Zadravecz Teréz: Útmutató a néphagyományörző óvodai program megvalósításához
10. Szájról szájra, kézről kézre I. Kötet, szerkesztette: Papp Kornélia
11. Balatoni Katalin: „Így tedd rá” Játékgyűjtemény füzet
12. Balatoni Katalin: Ünnepes cd.
13. Forrai Katalin: Ének az óvodában
14. Balatoni Katalin(szerk.): Ünnepek a néphagyományban
15. Bajzáth Mária: Itt vagyok, ragyogok
16. Bajzáth Mária: Pont, pont, vesszőcske
17. Illyés Gyula: 77 magyar népmese
18. 100 Magyar népmese – Alexandra Kiadó
19. Bújj, bújj zöldág – Móra Kiadó
20. www.nepmese.hu
21. www.facebook.com/mesepedagogia/posts

22. Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból – Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív program – Útmutató a program megvalósításához (2002), „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete Az Óvodások Neveléséért, Szolnok
23. Nagy Jenőné: Gyermektükör – A gyermekek fejlődését, fejlesztését segítő útmutató (2006), „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok
24. Nagy Jenőné: Tehetségigéreték gondozásának elmélete és gyakorlata – Módszertani könyv óvodapedagógusoknak (2012), „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok

25. Nagy Jenőné, Németh Menyhértné, Novákné Cseh Ibolya: Rajz, mintázás, kézimunka (1999), Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok
26. Nagy Jenőné: Óvodatükör – Óvodai intézmények szakmai munkájának elemzése, értékelése (2001), „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok
27. Helyi Nevelési Program: Komplex Prevenációs Óvodai Program Adaptációja – 2008
28. Porkolábné Dr. Balogh Katalin – Dr. Páli Judit – Dr. Balázsné Szűcs Judit – Bíró Antalné: Kudarc nélkül az iskolában – Alex-typo Kiadó és Reklámiroda Bt. (Budapest), 1992
29. Dr. Balázsné Szűcs Judit - Balázsné Szűcs Judit (Szerk.) - Dr. Bíró Antalné - Galléné Falka Éva - Kalmárné Géczi Gabriella - Kifor Lászlóné - Kuhn Gabriella - Porkolábné Balogh Katalin (Szerk.) - Szaitzné Gregorits Anna (Szerk.): Komplex Prevenációs Óvodai Program – Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt. 1997.
30. Labáth Ferencné, Gilicze Zoltán, Kovács Erika: Óvodai nevelés kompetenciaterület Elméleti alapvetések – sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., 2007
31. Óvodai nevelés kompetencia terület – sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. Budapest, 2006
32. Dr. Bakonyi Anna: Az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése - Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Budapest, 2009
33. Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány A világ befogadásának elérhetősége 4. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. Budapest, 2006
34. Bekker Zoltánné, Kocsis Csilla, Kongyikné Kis Klára, Zaveczné Komáromi Katalin: Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez – sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. Budapest, 2006
35. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
36. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
37. http://bobitaovoda17.hu/index_htm_files/pp.pdf (2013. március 12.)
38. Gergely Ildikó: Egyszerű futójátékok, Labdajátékok, Kondicionális képességek fejlesztése és mérése
39. Pivókné Gajdár Klára

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Négyszögletű Kerek erdő Pedagógiai Programot Pécel Város Óvodái nevelőtestületének bevonásával
Bozsik Julianna – igazgató készítette.

2024. .... Pécel Város Óvodáinak Pedagógiai Programját a
Fenntartó ..... számú határozatával hagyta jóvá.

Ph.